

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ**

Μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών

***“ Επιστήμες της Εκπαίδευσης και της Αγωγής: Διεπιστημονικές
Προσεγγίσεις στη προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία ”***

Διπλωματική εργασία

Τίτλος Διπλωματικής Εργασίας:

**"Σύγκριση Απόψεων Εκπαιδευτικών και Φοιτητών Παιδαγωγικών Τμημάτων
Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης σχετικά με τη Χρήση της Μη Τυπικής Μάθησης
στις Φυσικές Επιστήμες και τη Δια Βίου Μάθηση"**

Ονοματεπώνυμο φοιτήτριας

Ιωάννα Ιωαννίδου

A.M: 192

Επιβλέπουσα καθηγήτρια

Αικατερίνη Πλακίτση

Ιωάννινα, Ιούλιος 2024

Η συλλογή και η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που υποβάλλονται πραγματοποιείται σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του Ν.4624/19 και του Κανονισμού (ΕΕ)2016/2019. Το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων συλλέγει και επεξεργάζεται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα αποκλειστικά στο πλαίσιο της υλοποίησης του σκοπού της παρούσας διαδικασίας. Για το χρονικό διάστημα που τα προσωπικά δεδομένα θα παραμείνουν στη διάθεση του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων το υποκείμενο έχει τη δυνατότητα να ασκήσει τα δικαιώματά του σύμφωνα με τους όρους του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα 2016/679 (Ε.Ε.) και τα οριζόμενα στα άρθρα 34 και 35 Ν. 4624/2019. Υπεύθυνη Προσωπικών Δεδομένων του Ιδρύματος είναι η κα. Σταυρούλα Σταθαρά (email: dpo@uoi.gr).

ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

“Σύγκριση Απόψεων Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
και Μελλοντικών Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας σχετικά με τη
χρήση της Μη Τυπικής Μάθησης στις Φυσικές Επιστήμες και τη
Δια Βίου Μάθηση”

ΟΝ.ΦΟΙΤΗΤΡΙΑΣ: **ΙΩΑΝΝΑ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ**

Μέλη εξεταστικής επιτροπής	
Επιβλέπουσα	Πλακίτση Αικατερίνη
Μέλος	Ελένη Κολοκούρη
Μέλος	Αθηνά Κορνέλακη

Ευχαριστίες

Η παρούσα διπλωματική εργασία αποτελεί το τελευταίο μέρος για την ολοκλήρωση των

μεταπτυχιακών μου σπουδών με τίτλο: “Επιστήμες της Εκπαίδευσης και της Αγωγής: Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις στην προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία”. Η ολοκλήρωση αυτού του μεταπτυχιακού θα ήταν πολύ δύσκολη χωρίς τη συμβολή και τις οδηγίες της επιβλέπουσας καθηγήτριας, Κας Αικατερίνης Πλακίτσης. Θα ήθελα επίσης να πω ένα μεγάλο

ευχαριστώ και στο φίλο μου, Ηλία, ο οποίος με στήριξε σε όλη τη διάρκεια που έγραφα και υλοποιούσα τη διπλωματική μου εργασία και έρευνα. Η οικογένεια, οι φίλες μου και ο Ηλίας αποτέλεσαν την κινητήριο δύναμη και το στήριγμά μου από την πρώτη στιγμή των σπουδών μου, μέχρι και σήμερα.

Ευχαριστώ όλους εσάς που με στηρίζατε και υπήρξατε συνοδοιπόροι μου σε αυτό το ταξίδι.

Περίληψη

Η παρούσα εργασία εστιάζει στη σημασία της μη τυπικής εκπαίδευσης και της δια βίου μάθησης στον 21ο αιώνα, με έμφαση στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και τις Φυσικές Επιστήμες. Σκοπός της είναι η διερεύνηση των αντιλήψεων των μελλοντικών και εν ενεργεία εκπαιδευτικών σχετικά με αυτές τις προσεγγίσεις και η εξέταση της ανάγκης ενσωμάτωσής τους στη διδασκαλία και στα προγράμματα κατάρτισης εκπαιδευτικών. Τα αποτελέσματα της έρευνας, που συλλέχθηκαν μέσω ερωτηματολογίων και συνεντεύξεων και αναλύθηκαν με το λογισμικό SPSS, ανέδειξαν τις εξής βασικές διαπιστώσεις: οι εκπαιδευτικοί στην Ελλάδα αναγνωρίζουν τη σημασία της μη τυπικής μάθησης για την ολόπλευρη ανάπτυξη των μαθητών. Ωστόσο, διαπιστώνονται προκλήσεις στην εφαρμογή της λόγω έλλειψης υλικοτεχνικής υποδομής και των περιορισμών του αναλυτικού προγράμματος. Οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί εμφανίζουν μεγαλύτερη διάθεση για καινοτομία και πιο θετική στάση απέναντι στις μη τυπικές μεθόδους σε σχέση με τους εν ενεργεία εκπαιδευτικούς. Επίσης, παρατηρήθηκε ότι δημογραφικά χαρακτηριστικά, όπως ηλικία και έτη προϋπηρεσίας, δεν επηρεάζουν ουσιαστικά τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών, με εξαίρεση τους νεότερους φοιτητές, οι οποίοι δείχνουν εντονότερο ενδιαφέρον για μη τυπικές προσεγγίσεις. Η έρευνα υπογραμμίζει την ανάγκη για μεγαλύτερη υποστήριξη και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στην εφαρμογή μη τυπικών μεθόδων διδασκαλίας, τόσο στο πανεπιστημιακό επίπεδο όσο και στον επαγγελματικό χώρο. Τέλος, αναδεικνύεται η σημασία της περαιτέρω έρευνας σε μεγαλύτερη κλίμακα, προκειμένου να εξαχθούν γενικεύσιμα συμπεράσματα και να αναπτυχθούν πιο δυναμικές και ευέλικτες εκπαιδευτικές πρακτικές.

Λέξεις-κλειδιά: Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, μη τυπική μάθηση, Δια Βίου Μάθηση, Φυσικές Επιστήμες.

Abstract

This study focuses on the significance of non-formal education and lifelong learning in the 21st century, with an emphasis on primary education and Science. The objective is to investigate the perceptions of both prospective and in-service teachers regarding these approaches and to examine the need for their integration into science teaching and teacher training programs. The findings, gathered through questionnaires and interviews and analyzed via SPSS, revealed several key insights: teachers in Greece recognize the importance of non-formal learning for the holistic development of students. However, challenges are identified in implementation due to limited resources and curriculum constraints. Prospective teachers demonstrate a greater openness to innovation and a more positive attitude toward non-formal methods compared to in-service teachers. Additionally, demographic factors such as age and years of experience appear to have minimal impact on teachers' perceptions, with the exception of younger students, who express a stronger interest in non-formal approaches. This research highlights the need for increased support and training for teachers in the application of non-formal teaching methods, both at the university and professional levels. Finally, the study emphasizes the importance of further large-scale research to derive generalizable conclusions and to develop more dynamic and flexible educational practices.

Keywords: Primary education, non-formal learning, Lifelong Learning, Natural Sciences.

Πίνακας Περιεχομένων

Ευχαριστίες.....	4
Περίληψη.....	5
Abstract.....	6
Κατάλογος πινάκων.....	10
Εισαγωγή.....	11
Θεωρητικό πλαίσιο	
Κεφάλαιο 1ο	
1.1. Μη Τυπική Μάθηση.....	14
1.1.1. Ορισμός και χαρακτηριστικά.....	14
1.1.2. Εννοιολογικές διαφορές της τυπικής και μη τυπικής μάθησης...15	
1.1.3. Εφαρμογές στην εκπαίδευση των Φυσικών Επιστημών.....	17
1.1.4. Πλεονεκτήματα και προκλήσεις στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.....	20
1.2. Δια Βίου Μάθηση και θεωρητικά μοντέλα μάθησης.....	21
1.2.1. Ορισμός και βασικές αρχές.....	22
1.2.2. Η εκπαιδευτική διαδικασία και η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών.....	23
1.2.3. Ο ρόλος της δια βίου μάθησης στη βελτίωση των διδακτικών πρακτικών στις Φυσικές Επιστήμες.....	25
1.2.4. Ο κονστροκτιβισμός και η συνάφειά του με τη μη τυπική μάθηση.....	26
1.3. Βιβλιογραφική επισκόπηση.....	28
1.3.1. Στοιχεία επισκόπησης.....	28
1.3.2. Έρευνες.....	28

Ερευνητικό μέρος

Κεφάλαιο 2ο

2.Μεθοδολογία της έρευνας.....	35
2.1. Μεθοδολογική προσέγγιση.....	35
2.1.1. Γενικά.....	35
2.1.2.Σκοπός, στόχοι και ερευνητικά ερωτήματα.....	36
2.1.3. Ερευνητική διαδικασία.....	37
2.2. Εργαλεία και Μέθοδος συλλογής αποτελεσμάτων έρευνας.....	38
2.2.1.Γενικά.....	38
2.2.2. Σχεδιασμός της δομής του ερωτηματολογίου.....	39
2.2.3.Συνοδευτική επιστολή.....	40
2.3. Επεξεργασία ερευνητικών δεδομένων.....	41
2.4. Αξιοπιστία και Εγκυρότητα	41
2.5. Δείγμα της έρευνας	42
 Κεφάλαιο 3ο	
3. Αποτελέσματα έρευνας.....	44
3.1. Δημογραφικά χαρακτηριστικά δείγματος.....	44
3.2. Αποτελέσματα ερωτήσεων για τη μη τυπική μάθηση.....	46
3.2.1. Κλίμακα τάσεων/απόψεων εκπαιδευτικών σχετικά με τη μη τυπική μάθηση.....	47
3.2.2. Απόψεις για τη Διά βίου μάθηση.....	49
3.3.Ανάλυση δεδομένων συνεντεύξεων.....	53
5.3.1.Απόψεις φοιτητών/τριων για τα εφόδια της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της μη τυπικής μάθησης.....	53
5.3.2.Απόψεις εκπαιδευτικών σχετικά με την κατάρτιση τους.....	55
5.3.3. Η μη τυπική εκπαίδευση μέσα στην τάξη.....	55
 Κεφάλαιο 4ο	
4.Συμπεράσματα	57
 Κεφάλαιο 5ο	
5. Προτάσεις για μελλοντική έρευνα.....	59
Βιβλιογραφία.....	60

Παράρτημα.....	65
-----------------------	-----------

Κατάλογος πινάκων, διαγραμμάτων και εικόνων

Εικόνα 1: Περιγραφή ζώνης επικείμενης ανάπτυξης L.Vygotsky (1978).....	27
Διάγραμμα 1: Δημογραφικά χαρακτηριστικά δείγματος.....	44
Διάγραμμα 2: Στοιχεία εκπαίδευσης δείγματος.....	44
Διάγραμμα 3: Δεδομένα προϋπηρεσίας δείγματος.....	45
Διάγραμμα 4: Επίδραση και εξοικείωση με τη μη τυπική εκπαίδευση	46
Διάγραμμα 5: Συχνότητα χρήσης μη τυπικών μεθόδων διδασκαλίας.....	47
Διάγραμμα 6: Τάσεις μελλοντικών εκπαιδευτικών.....	48
Πίνακας 1: Στατιστικά δεδομένα μέσω τιμών.....	50
Πίνακας 2: Τυπικές αποκλίσεις.....	52

Εισαγωγή

Σε μια εποχή που χαρακτηρίζεται από ταχεία τεχνολογική πρόοδο και διαρκώς μεταβαλλόμενη κοινωνική δυναμική, ο ρόλος της εκπαίδευσης και της συνεχούς μάθησης έχει αποκτήσει βαθιά σημασία. Καθώς παλεύουμε με τις προκλήσεις του 21ου αιώνα, η έννοια της μη τυπικής εκπαίδευσης και της δια βίου μάθησης έχει αναδειχθεί ως φάρος προσαρμοστικότητας και ανάπτυξης. Σε αυτό το πλαίσιο, η εξερεύνηση της μη τυπικής μάθησης στις φυσικές επιστήμες, συνυφασμένη με την καινοτόμο έννοια του «εργαστηρίου αλλαγής», προσφέρει μια συναρπαστική προοπτική για το πώς μπορούμε να εξοπλισθούμε για να πλοηγηθούμε στις πολυπλοκότητες του εξελισσόμενου κόσμου μας. Η μη τυπική εκπαίδευση, με απόκλιση από την παραδοσιακή δομημένη μάθηση, παρουσιάζει μια ευέλικτη προσέγγιση για την απόκτηση νέων γνώσεων και δεξιοτήτων. Περιλαμβάνει διάφορους τρόπους, από διαδραστικά εργαστήρια και διαδικτυακά μαθήματα έως πρωτοβουλίες με βάση την κοινότητα και αυτοκατευθυνόμενη εξερεύνηση.

Από την άλλη μεριά, η έννοια της δια βίου μάθησης υπογραμμίζει τη συνεχή επιδίωξη της σοφίας σε όλη τη διάρκεια της ζωής μας, ανεξάρτητα από την ηλικία ή το επαγγελματικό στάδιο. Το 2023, η σημασία της μη τυπικής εκπαίδευσης και της δια βίου μάθησης έχει ακόμα μεγαλύτερη αξία, καθώς αντιμετωπίζουμε πρωτοφανείς αλλαγές που οδηγούνται από την αυτοματοποίηση, την τεχνητή νοημοσύνη και τα εξελισσόμενα τοπία σταδιοδρομίας. Μέσα σε αυτό το δυναμικό πλαίσιο, η εξερεύνηση της μη τυπικής μάθησης στο πεδίο των φυσικών επιστημών είναι ιδιαίτερα επιτακτική. Αυτή η αντισυμβατική προσέγγιση προσφέρει μια συναρπαστική και καθηλωτική εμπειρία μάθησης που προωθεί μια γνήσια σύνδεση με το αντικείμενο. Ενσωματώνοντας πρακτικές δραστηριότητες, εφαρμογές πραγματικού κόσμου και διαδραστικές μεθοδολογίες, η μη τυπική μάθηση στις φυσικές επιστήμες δίνει ζωή σε θεωρητικές έννοιες, καλλιεργώντας ένα διαρκές πάθος για εξερεύνηση και ανακάλυψη. Επιπλέον, όταν συνδυάζεται με την καινοτόμο ιδέα του «εργαστηρίου αλλαγής», που προωθεί τη συνεργατική επίλυση προβλημάτων και τον κριτικό προβληματισμό, η δυνατότητα για μετασχηματιστικές μαθησιακές εμπειρίες γίνεται ακόμη πιο έντονη.

Η μη τυπική μάθηση και η δια βίου μάθηση αναγνωρίζονται ως κεντρικοί πυλώνες της εκπαιδευτικής διαδικασίας στον 21ο αιώνα. Οι δύο αυτές έννοιες συνδέονται στενά με την ανάγκη για προσαρμοστικότητα και ευελιξία στη σύγχρονη εκπαίδευση, καθώς η διαρκής ανάπτυξη νέων γνώσεων και δεξιοτήτων κρίνεται αναγκαία για την επιτυχημένη ένταξη των μαθητών σε μια ταχέως μεταβαλλόμενη κοινωνία. Η μη τυπική μάθηση ορίζεται ως η μαθησιακή δραστηριότητα που πραγματοποιείται εκτός του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος, αλλά μπορεί να είναι συστηματική και οργανωμένη. Εστιάζει στην καλλιέργεια πρακτικών δεξιοτήτων μέσω δραστηριοτήτων που δεν περιορίζονται από τις αυστηρές δομές της τάξης (Coombs & Ahmed, 1974). Αυτή η προσέγγιση προάγει τη βιωματική μάθηση, την αυτονομία και τη δημιουργικότητα, καθιστώντας τους μαθητές ενεργούς συμμετέχοντες στη μαθησιακή διαδικασία (Rogers, 2004). Ιδιαίτερα στις Φυσικές Επιστήμες, η μη τυπική μάθηση επιτρέπει στους μαθητές να εξερευνήσουν και να κατανοήσουν φυσικά φαινόμενα με τρόπους που δεν περιορίζονται από το παραδοσιακό σχολικό περιβάλλον (Hofstein &

Lunetta, 2004). Από την άλλη πλευρά, η δια βίου μάθηση αναφέρεται στην ανάγκη για συνεχή και διαρκή μάθηση καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του ατόμου.

Η σύγχρονη κοινωνία της γνώσης απαιτεί από τους εκπαιδευτικούς να ανανεώνουν συνεχώς τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους, προκειμένου να ανταποκρίνονται στις εξελισσόμενες ανάγκες των μαθητών τους (Jarvis, 2009). Η δια βίου μάθηση δεν περιορίζεται στο εκπαιδευτικό σύστημα, αλλά επεκτείνεται σε διάφορες μορφές μάθησης, περιλαμβάνοντας τόσο τυπικές όσο και μη τυπικές διαδικασίες (Schuetze & Slowey, 2002). Η σημασία της δια βίου μάθησης και της μη τυπικής μάθησης στην εκπαίδευση είναι εμφανής στην ανάπτυξη ευέλικτων και προσαρμοσίμων προγραμμάτων σπουδών που μπορούν να ανταποκρίνονται στις διαφοροποιημένες ανάγκες των μαθητών. Επίσης, η ενσωμάτωσή τους στις Φυσικές Επιστήμες επιτρέπει την προώθηση της ανακάλυψης και της έρευνας, βοηθώντας τους μαθητές να καλλιεργήσουν την κριτική σκέψη και τη δεξιότητα επίλυσης προβλημάτων (Falk & Dierking, 2000). Οι Φυσικές Επιστήμες κατέχουν κεντρικό ρόλο στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς προάγουν τη φυσική περιέργεια των μαθητών και τους βοηθούν να αναπτύξουν βασικές δεξιότητες παρατήρησης, πειραματισμού και κριτικής σκέψης. Στην πρώτη σχολική ηλικία, η διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών παρέχει τη βάση για την κατανόηση του φυσικού κόσμου, βοηθώντας τα παιδιά να αναπτύξουν δεξιότητες διερεύνησης και επίλυσης προβλημάτων, οι οποίες είναι κρίσιμες για τη μελλοντική τους ανάπτυξη (Harlen, 2010). Η διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση δεν έχει μόνο ως στόχο τη μετάδοση γνώσεων αλλά και την καλλιέργεια στάσεων και δεξιοτήτων που συμβάλλουν στη διαμόρφωση υπεύθυνων πολιτών. Μέσα από δραστηριότητες διερεύνησης και βιωματικής μάθησης, οι μαθητές μαθαίνουν να σκέφτονται επιστημονικά και να εφαρμόζουν τη γνώση τους σε καθημερινές καταστάσεις (Osborne & Dillon, 2008). Σύμφωνα με την έρευνα του Harlen (2010), η διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση πρέπει να δίνει έμφαση στη διαδικασία της μάθησης, παρά μόνο στη συσσώρευση πληροφοριών. Οι μαθητές ενθαρρύνονται να κάνουν ερωτήσεις, να σχεδιάζουν πειράματα και να εξετάζουν τα αποτελέσματα. Αυτή η προσέγγιση συμβάλλει στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και της αναλυτικής ικανότητας από μικρή ηλικία. Παράλληλα, η ενσωμάτωση των Φυσικών Επιστημών σε ένα ευρύτερο πλαίσιο μη τυπικής μάθησης μπορεί να ενισχύσει την εμπλοκή των μαθητών και να καλλιεργήσει την αγάπη τους για τον φυσικό κόσμο (Wellington & Osborne, 2001). Τα προγράμματα σπουδών που ενσωματώνουν τόσο τη βιωματική όσο και τη μη τυπική μάθηση στις Φυσικές Επιστήμες επιτρέπουν στους μαθητές να αναπτύξουν δεξιότητες συνεργασίας, ανακάλυψης και αυτοκατευθυνόμενης μάθησης, που είναι σημαντικές για την κατανόηση των επιστημονικών αρχών. Επιπλέον, οι Φυσικές Επιστήμες στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση συμβάλλουν στην προώθηση της καινοτομίας και της τεχνολογικής προόδου. Καθώς οι μαθητές μαθαίνουν να εφαρμόζουν επιστημονικές μεθόδους για την κατανόηση και επίλυση προβλημάτων, ενθαρρύνονται να γίνουν δημιουργικοί στοχαστές και να εξετάζουν νέες ιδέες (NRC, 2012). Αυτό το είδος μάθησης θέτει τα θεμέλια για τη μελλοντική επιτυχία των μαθητών σε πιο εξειδικευμένους επιστημονικούς τομείς.

Στην παρούσα ερευνητική διπλωματική, πραγματοποιήθηκε συλλογή δεδομένων με συνδυασμό ερωτηματολογίων και συνεντεύξεων, προκειμένου να μας παρέχουν ποσοτικά δεδομένα και να προσφέρουν ποιοτικές γνώσεις σχετικά με τις απόψεις των μελλοντικών εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτικών που ήδη εργάζονται στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση σχετικά με τη μη τυπική εκπαίδευση και τη δια βίου μάθηση. Για την ανάλυση των δεδομένων θα χρησιμοποιηθεί το λογισμικό SPSS.

Στη βασική μας ενότητα, καθιερώνουμε μια σαφή εννοιολογική βάση ορίζοντας την τυπική, και την μη τυπική μάθηση, αλλά και τη δια βίου μάθηση. Αυτό χρησιμεύει ως το θεμέλιο της μελέτης μας. Βασιζόμενοι σε αυτό, εμβαθύνουμε σε διάφορες θεωρίες μάθησης, δίνοντας έμφαση στον κονστрукτιβισμό και τον ρόλο του στην μη τυπική εκπαίδευση. Επιπρόσθετα, διερευνώντας περαιτέρω, εξετάζουμε την αυξανόμενη σημασία της μη τυπικής μάθησης, εστιάζοντας στις δυνατότητές της προκειμένου να ανταποκρίνεται σε διαφορετικές μαθησιακές ανάγκες, να ενθαρρύνει την ανεξαρτησία και να προάγει τη βιωματική μάθηση. Καθώς προχωράμε, διερευνούμε τη δυναμική αλληλεπίδραση μεταξύ τυπικής και μη τυπικής μάθησης, αποκαλύπτοντας πώς αλληλοσυμπληρώνονται και προσαρμόζονται στις πολύπλευρες ανάγκες των μαθητών. Περιορίζοντας την εστίασή μας, παρέχουμε αποτελεσματικές παιδαγωγικές στρατηγικές που συνδυάζουν τυπικές και μη τυπικές προσεγγίσεις, ιδιαίτερα στη διδασκαλία των φυσικών επιστημών στοιχειώδους επιπέδου. Αντλώντας από αυτές τις στρατηγικές, προσφέρουμε πρακτικές γνώσεις για την εφαρμογή αρχών μη τυπικής μάθησης στην εκπαίδευση των Φυσικών Επιστημών, ενισχύοντας έτσι τις διδακτικές πρακτικές των εκπαιδευτικών. Αναδεικνύοντας τον μοναδικό ρόλο της μη τυπικής εκπαίδευσης στις φυσικές επιστήμες, επιδεικνύουμε την ικανότητά της να καλλιεργεί νέους επιστήμονες και να εναλλάσσει το πάθος για τον φυσικό κόσμο. Στο προτελευταίο κεφάλαιο παρουσιάζονται, τα ερευνητικά αποτελέσματα που προέκυψαν και στο τέλος τα συμπεράσματα τα οποία προέκυψαν.

Θεωρητικό πλαίσιο

Κεφάλαιο 1ο

1.1. Μη Τυπική Μάθηση

Στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας, αναλύεται η έννοια και ο ρόλος της μη τυπικής μάθησης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, με ιδιαίτερη έμφαση στις Φυσικές Επιστήμες. Η μη τυπική μάθηση ορίζεται ως μια ευέλικτη προσέγγιση που διαφοροποιείται από την παραδοσιακή τυπική εκπαίδευση, εστιάζοντας σε βιωματικές δραστηριότητες και την ανάπτυξη δεξιοτήτων όπως η κριτική σκέψη και η επίλυση προβλημάτων. Παρουσιάζονται οι διαφορές της από την τυπική μάθηση και τα οφέλη της, ενώ συζητούνται οι εφαρμογές της στις Φυσικές Επιστήμες και οι προκλήσεις που συνοδεύουν την ένταξή της στα σχολικά προγράμματα.

1.1.1. Ορισμός και Χαρακτηριστικά

Η μη τυπική μάθηση αναφέρεται σε κάθε μαθησιακή δραστηριότητα που λαμβάνει χώρα εκτός του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος, αλλά η οποία μπορεί να είναι οργανωμένη και να ακολουθεί συγκεκριμένους εκπαιδευτικούς στόχους. Είναι ευέλικτη, προσαρμοσμένη στις ανάγκες του μαθητευόμενου και χαρακτηρίζεται από τη συμμετοχή σε δραστηριότητες που συνήθως δεν περιλαμβάνουν τα παραδοσιακά σχολικά περιβάλλοντα. Σε αντίθεση με την τυπική μάθηση, η μη τυπική μάθηση δεν ακολουθεί αυστηρές δομές και προγράμματα σπουδών, και δεν οδηγεί απαραίτητα σε πιστοποιήσεις. Επικεντρώνεται στη διαδικασία της μάθησης, προάγοντας όπως αναφέρει και ο Rogers (2004), την αυτονομία και την ενεργή συμμετοχή των μαθητών. Αντίστοιχα, κατα τους Falk & Dierking (2000) η μη τυπική μάθηση μπορεί να λάβει χώρα σε πλαίσια όπως μουσεία, επιστημονικά πάρκα, εξωσχολικές δραστηριότητες ή ακόμη και στην καθημερινή ζωή, όπου η βιωματική εμπειρία ενισχύει την κατανόηση.

Στον ελληνικό χώρο, το εκπαιδευτικό περιβάλλον χαρακτηρίζεται από διαφορετικά επίπεδα, συμπεριλαμβανομένων νηπιαγωγείου, δημοτικού, γυμνασίου, Τεχνικών και Επαγγελματικών Σχολών (ΤΕΕ), Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ), Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΤΕΙ) και Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΑΕΙ). Σε αυτό το πλαίσιο, η τυπική εκπαίδευση είναι περίπλοκα συνυφασμένη με τις κυρίαρχες εκπαιδευτικές πολιτικές. Το επίμονο χαρακτηριστικό της, που τη διακρίνει από τα εκπαιδευτικά συστήματα άλλων χωρών, έχει τις ρίζες του σε μια παραδοσιακή εκπαιδευτική νοοτροπία. Αυτή η νοοτροπία *“(..)υποστηρίζει σθεναρά μια τυποποιημένη και με επίκεντρο τον/την δάσκαλο/α εκπαιδευτική προσέγγιση, που περιορίζεται κυρίως στα φυσικά όρια του σχολείου”* (βλ.Ανθογαλίδου,2003, σ.30). Σύμφωνα με αυτό το κυρίαρχο παράδειγμα, η γνώση γίνεται αντιληπτή ως ένα προσυσκευασμένο εμπόρευμα που μεταδίδεται από τον εκπαιδευτικό στο μαθητή, με την παιδαγωγική προσοχή να επικεντρώνεται σε μεγάλο βαθμό στο εκπαιδευτικό υλικό και στην αταλάντευτη εφαρμογή ενός προκαθορισμένου προγράμματος σπουδών. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια γίναμε μάρτυρες σημαντικών μεταρρυθμιστικών προσπαθειών με

στόχο τον αναπροσανατολισμό του εκπαιδευτικού τοπίου. Αυτές οι μεταρρυθμιστικές πρωτοβουλίες επιδιώκουν να δημιουργήσουν μια πιο βαθιά σύνδεση μεταξύ της εκπαίδευσης και της διαδικασίας μάθησης, ενώ ταυτόχρονα διερευνούν εναλλακτικά εκπαιδευτικά παραδείγματα.

Τα κύρια χαρακτηριστικά της μη τυπικής μάθησης περιλαμβάνουν, μέσα από την μελέτη που έχει προκύψει και είναι τα παρακάτω:

- *Ευελιξία*: Τα προγράμματα και οι μέθοδοι προσαρμόζονται στις ανάγκες των συμμετεχόντων, επιτρέποντας τη μάθηση με τους ρυθμούς και τα ενδιαφέροντά τους (Smith, 2010).
- *Πρακτικότητα*: Εστιάζει στη βιωματική μάθηση και στη σύνδεση της θεωρίας με την πράξη, προάγοντας έτσι τη βαθύτερη κατανόηση (Hofstein & Lunetta, 2004).
- *Συμμετοχικότητα*: Οι μαθητές συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία μάθησης, αναπτύσσοντας την κριτική σκέψη και την ικανότητα λήψης αποφάσεων (Jarvis, 2009).

Η μη τυπική μάθηση, φαίνεται να είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική στις Φυσικές Επιστήμες, καθώς επιτρέπει στους/στις μαθητές/τριες να διερευνούν και να πειραματίζονται σε περιβάλλοντα που ενισχύουν την κατανόηση των επιστημονικών αρχών, κατά τους Hofstein & Lunetta(2004) έξω από τις παραδοσιακές σχολικές αίθουσες. Αυτή η μορφή μάθησης ενισχύει τη βιωματική και ενεργή εμπλοκή των μαθητών, καθιστώντας τους ικανούς να κατανοούν βαθύτερα τις επιστημονικές έννοιες μέσω πρακτικών εφαρμογών.

1.1.2. Εννοιολογικές διαφορές της τυπικής και μη τυπικής μάθησης

Η τυπική μάθηση και η μη τυπική μάθηση αποτελούν δύο διαφορετικές προσεγγίσεις στην εκπαίδευση, καθεμία με τα δικά της χαρακτηριστικά, μεθοδολογίες και στόχους. Οι διαφορές μεταξύ τους είναι ουσιώδεις, καθώς η κάθε μορφή μάθησης εξυπηρετεί διαφορετικές ανάγκες και συνθήκες. Η τυπική μάθηση λαμβάνει χώρα σε επίσημα εκπαιδευτικά ιδρύματα, όπως σχολεία και πανεπιστήμια, ακολουθώντας ένα προκαθορισμένο πρόγραμμα σπουδών και οδηγώντας σε τυπικές πιστοποιήσεις (Schugurensky, 2000).

Συνοπτικά και σύμφωνα με τους Green (2002) & Schugurensky(2000), η τυπική μάθηση χαρακτηρίζεται από το περιεχόμενο και οι διδακτικές μέθοδοι είναι αυστηρά προκαθορισμένα, με σαφείς εκπαιδευτικούς στόχους και χρονοδιάγραμμα, στο οποίο οι μαθητές/τριες αξιολογούνται μέσα από τυπικές διαδικασίες, όπως εξετάσεις και εργασίες, που στοχεύουν στη μέτρηση των επιτευγμάτων τους σε συγκεκριμένα γνωστικά πεδία. Στο τέλος της εκπαιδευτικής διαδικασίας, οι μαθητές “(..)λαμβάνουν επίσημους τίτλους σπουδών που πιστοποιούν τις γνώσεις και δεξιότητες που απέκτησαν (στο Mok,2005, σ.35)”.

Αντίθετα, η μη τυπική μάθηση είναι περισσότερο ευέλικτη και δεν απαιτεί τη δομή και την πιστοποίηση της τυπικής μάθησης. Ουσιαστικά, επικεντρώνεται στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και γνώσεων μέσα από βιωματικές και συμμετοχικές δραστηριότητες (Rogers, 2004). Οι κύριες διαφορές που εντοπίζουμε μεταξύ των δύο αυτών εννοιών περιλαμβάνουν:

1. *Ανεπίσημη δομή*: Η μη τυπική μάθηση δεν ακολουθεί αυστηρό πρόγραμμα σπουδών και μπορεί να πραγματοποιηθεί σε διάφορα περιβάλλοντα, όπως σε μουσεία, πολιτιστικά κέντρα ή μέσω διαδικτυακών πλατφορμών (Coombs & Ahmed, 1974).
2. *Συμμετοχική προσέγγιση*: Η μη τυπική μάθηση ενθαρρύνει την ενεργή συμμετοχή των μαθητών και τους δίνει την ελευθερία να επιλέξουν τα θέματα που τους ενδιαφέρουν (Falk & Dierking, 2000).
3. *Δια βίου μάθηση*: Ενώ η τυπική μάθηση είναι συχνά συνδεδεμένη με συγκεκριμένες ηλικίες και στάδια, η μη τυπική μάθηση μπορεί να λαμβάνει χώρα καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής, προωθώντας τη δια βίου μάθηση (Jarvis, 2009).

Η μη τυπική μάθηση συμπληρώνει την τυπική, καθώς παρέχει πρόσθετες ευκαιρίες για βιωματική και αυτόνομη μάθηση. Ειδικά στον τομέα των Φυσικών Επιστημών, η μη τυπική μάθηση μπορεί να ενισχύσει τη θεωρητική γνώση που αποκτάται στο σχολείο, προσφέροντας πρακτικές εφαρμογές και παραδείγματα από την καθημερινή ζωή (Hofstein & Lunetta, 2004). Σύμφωνα με τον Jarvis (2009), η συνδυασμένη χρήση τυπικής και μη τυπικής μάθησης μπορεί να δημιουργήσει ένα ολοκληρωμένο εκπαιδευτικό σύστημα που ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες των μαθητών και στις απαιτήσεις του σύγχρονου κόσμου. Εξίσου σημαντικό ρόλο, διαδραματίζει η μη τυπική μάθηση στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και γνώσεων, ιδιαίτερα επειδή εστιάζει στη βιωματική και συμμετοχική μάθηση. Αντί να περιορίζεται σε προκαθορισμένες διδακτικές μεθόδους, η μη τυπική μάθηση προωθεί τη μάθηση μέσω εμπειριών, επιτρέποντας στους μαθητές να αλληλεπιδρούν άμεσα με το αντικείμενο της γνώσης και να αναπτύσσουν πρακτικές δεξιότητες.

Παρόμοια, παραθέτει ο Rogers (2004), ότι η μη τυπική μάθηση παρέχει τη δυνατότητα στους μαθητές να καλλιεργήσουν αυτονομία και κριτική σκέψη μέσω της ενεργούς συμμετοχής και της προσωπικής εμπλοκής στη μαθησιακή διαδικασία. Αυτό το είδος μάθησης βοηθά τους μαθητές να αναπτύξουν δεξιότητες όπως η επίλυση προβλημάτων, η δημιουργικότητα, και η προσαρμοστικότητα, καθώς καλούνται να αντιμετωπίσουν πραγματικές καταστάσεις και προκλήσεις σε ποικίλα περιβάλλοντα. Με λίγα λόγια, η μη τυπική μάθηση προωθεί την διεπιστημονικότητα, καθώς επιτρέπει τη σύνδεση γνώσεων από διαφορετικά πεδία, όπως οι Φυσικές Επιστήμες και οι Τεχνολογίες. Μέσω δραστηριοτήτων όπως οι επισκέψεις σε μουσεία ή τα επιστημονικά πειράματα σε μη σχολικά πλαίσια, οι μαθητές αποκτούν βαθύτερη κατανόηση των επιστημονικών αρχών και αναπτύσσουν την ικανότητα να συνδέουν θεωρητική γνώση με πρακτικές εφαρμογές (Falk & Dierking, 2000). Η μη τυπική μάθηση βοηθά επίσης στην ανάπτυξη κοινωνικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων. Μέσα από συνεργατικές δραστηριότητες, οι μαθητές μαθαίνουν να συνεργάζονται, να ανταλλάσσουν ιδέες και

να αναπτύσσουν σχέσεις εμπιστοσύνης και αυτό “(..)οδηγεί σε μια πιο ολιστική προσέγγιση της μάθησης, όπου τόσο οι γνωστικές όσο και οι συναισθηματικές πτυχές της ανάπτυξης του μαθητή ενισχύονται (στο Jarvis, 2009, σ. 26)”.

Συνοψίζοντας, ο ρόλος της μη τυπικής μάθησης στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και γνώσεων είναι πολυδιάστατος και παρέχει σημαντικές ευκαιρίες για την ενίσχυση της πρακτικής γνώσης, της συναισθηματικής νοημοσύνης, και της κοινωνικής αλληλεπίδρασης των μαθητών. Οι μαθησιακές δραστηριότητες που προκύπτουν μέσα από τη μη τυπική μάθηση φαίνεται όπως συμπληρώνουν και οι Hofstein & Lunetta (2004), να επιτρέπουν στους μαθητές/τριες να αναπτύξουν ικανότητες που είναι απαραίτητες για την επίλυση προβλημάτων και την προσαρμογή τους στις απαιτήσεις του σύγχρονου κόσμου. Η μη τυπική εκπαίδευση, αψηφά αυτές τις άκαμπτες δομές, ευδοκιμεί στην προσαρμοστικότητα και την ευελιξία, που εκτείνεται πολύ πέρα από τα όρια της επίσημης εκπαίδευσης. Η μη τυπική εκπαίδευση περιλαμβάνει μια σφαίρα εκπαιδευτικών εμπειριών που έχουν σχεδιαστεί προσεκτικά για να εξυπηρετούν συγκεκριμένο κοινό με ακριβείς μαθησιακούς στόχους. Αυτές οι εμπειρίες μπορούν να προκύψουν μεμονωμένα ή ως μέρος ευρύτερων εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών και πιθανότατα η μη τυπική εκπαίδευση να είναι σε θέση να ευδοκιμήσει στην ποικιλομορφία, προσφέροντας μια πληθώρα μαθησιακών εμπειριών που προάγουν την ανάπτυξη δεξιοτήτων, την απόκτηση γνώσεων και την προσωπική ανάπτυξη με μη συμβατικά μέσα.

1.1.3. Εφαρμογές στην εκπαίδευση των Φυσικών Επιστημών

Η μη τυπική μάθηση έχει ιδιαίτερη αξία στην εκπαίδευση των Φυσικών Επιστημών, καθώς προσφέρει ευέλικτες και βιωματικές μεθόδους που εμπλουτίζουν τη μαθησιακή διαδικασία πέρα από τα παραδοσιακά πλαίσια της σχολικής αίθουσας. Μέσα από την αλληλεπίδραση με το φυσικό περιβάλλον, τα πειράματα και την επίλυση προβλημάτων, οι μαθητές μπορούν να κατανοήσουν βαθύτερα τις επιστημονικές έννοιες, αλλά και κατά τους Falk & Dierking, (2000), να αναπτύξουν δεξιότητες κριτικής σκέψης και δημιουργικότητας. Οι επισκέψεις σε επιστημονικά κέντρα και μουσεία αποτελούν κλασικό παράδειγμα μη τυπικής μάθησης.

Οι μαθητές/τριες έχουν την ευκαιρία να αλληλεπιδρούν με εκθέματα, να παρακολουθούν παρουσιάσεις και να συμμετέχουν σε δραστηριότητες που σχετίζονται με τις Φυσικές Επιστήμες. Μέσα από αυτές τις εμπειρίες, οι μαθητές/τριες μαθαίνουν μέσω της ανακάλυψης και της διερεύνησης, “(..)ενισχύοντας την περιέργειά τους και την κατανόησή τους για επιστημονικά φαινόμενα (στο Rennie & McClafferty, 1996, σ.40)”. Η υπαίθρια εκπαίδευση αποτελεί ακόμα μία εφαρμογή της μη τυπικής μάθησης, όπου οι μαθητές/τριες συμμετέχουν σε δραστηριότητες σε φυσικά περιβάλλοντα, όπως πάρκα, δάση ή παραλίες. Αυτές οι δραστηριότητες προσφέρουν μοναδικές ευκαιρίες για βιωματική μάθηση, καθώς οι μαθητές/τριες μπορούν να παρατηρήσουν φυσικά φαινόμενα, να μελετήσουν την βιοποικιλότητα και να αναπτύξουν περιβαλλοντική συνείδηση (Beames, Higgins & Nicol, 2011).

Μέσω αυτής της προσέγγισης, οι μαθητές συνδέουν την επιστημονική γνώση με την πραγματική ζωή, κάτι που ενισχύει τη μαθησιακή τους εμπειρία, όπως για παράδειγμα τα επιστημονικά εργαστήρια και άλλες εκπαιδευτικές δράσεις, οι ερευνητικές αποστολές και οι διαγωνισμοί επιστημονικών έργων, παρέχουν ευκαιρίες στους μαθητές να εφαρμόσουν επιστημονικές αρχές στην πράξη. Αυτές οι δραστηριότητες καλλιεργούν με βάση τους Hofstein & Lunetta(2004) την ομαδική εργασία, την αναλυτική σκέψη και την πρακτική δεξιότητα, δίνοντας στους μαθητές τη δυνατότητα να εμπλακούν ενεργά στη δημιουργία και την ανακάλυψη επιστημονικών γνώσεων.

Η χρήση διαδραστικών τεχνολογιών και εκπαιδευτικών πολυμέσων βοηθούν επίσης στη χρήση της μη τυπική μάθηση στις Φυσικές Επιστήμες, καθώς μέσω ψηφιακών πλατφορμών, οι μαθητές μπορούν να συμμετέχουν σε διαδραστικά πειράματα, να ερευνούν επιστημονικές έννοιες και να επεξεργαστούν πολυμεσικά υλικά που τους επιτρέπουν να κατανοούν πιο περίπλοκα θέματα με απλό και ενδιαφέρον τρόπο. Στο σύνολο της, περιλαμβάνει δραστηριότητες εκτός του παραδοσιακού σχολικού πλαισίου, όπως εξωτερικές δραστηριότητες, εργαστήρια και πρακτικά πειράματα, προάγει την ενεργή συμμετοχή και τον ενθουσιασμό των μαθητών. Μελέτες δείχνουν ότι οι βιωματικές δραστηριότητες ενισχύουν την κινητοποίηση των μαθητών και την κατανόηση των επιστημονικών εννοιών. Για παράδειγμα, προγράμματα όπως οι εκδρομές σε επιστημονικά κέντρα και τα πειράματα σε εξωτερικούς χώρους προσφέρουν στους μαθητές εμπειρίες που δεν μπορούν να αποκτηθούν μόνο μέσω της κλασικής διδασκαλίας.

Με την αξιοποίηση διαφόρων μη τυπικών μεθόδων, οι μαθητές συμμετέχουν ενεργά και αναπτύσσουν μια πιο εις βάθος κατανόηση των επιστημονικών εννοιών. Ιδιαίτερα, η χρήση διαδραστικών εργαστηρίων ως μη τυπικής προσέγγισης έχει εφαρμοστεί ευρέως σε διεθνές και εθνικό επίπεδο. Στην Ελλάδα, το πρόγραμμα “Science on Stage” παρέχει εκπαιδευτικούς πόρους και δραστηριότητες που προάγουν τη διαδραστική διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών. Μέσω αυτού του προγράμματος, οι μαθητές συμμετέχουν σε εργαστήρια που ενσωματώνουν πειραματικές δραστηριότητες και καινοτόμες μεθόδους για την εκμάθηση επιστημονικών εννοιών (Science on Stage Greece, 2023). Στο εξωτερικό, το πρόγραμμα “Lab-in-a-Box”, που αναπτύχθηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο, προσφέρει μαθησιακά κιτ για την πραγματοποίηση εργαστηριακών πειραμάτων είτε στο σπίτι είτε στο σχολείο. Αυτό το πρόγραμμα έχει αποδειχθεί αποτελεσματικό στην ενίσχυση της εμπλοκής των μαθητών με τη διαδικασία της επιστημονικής έρευνας και την εφαρμογή γνώσεων σε πρακτικά θέματα (Lab-in-a-Box, 2022). Η εφαρμογή μαθησιακών εργαστηρίων και επιστημονικών εκθέσεων προσφέρει σημαντικά οφέλη στην εκπαιδευτική διαδικασία. Στην Ελλάδα, το “Φεστιβάλ Επιστήμης και Τεχνολογίας” οργανώνεται ετησίως και παρέχει μια πλατφόρμα για μαθητές και εκπαιδευτικούς να συμμετάσχουν σε επιστημονικές δραστηριότητες και πειράματα, προάγοντας τη δημιουργική σκέψη και την κριτική ανάλυση μέσω πρακτικών εμπειριών (Science Festival Greece, 2024). Διεθνώς, το

πρόγραμμα “Science Fairs” στις ΗΠΑ προσφέρει στους μαθητές την ευκαιρία να παρουσιάσουν επιστημονικά έργα και πειράματα σε τοπικές και εθνικές εκθέσεις, με αποτελέσματα που δείχνουν βελτιωμένη κατανόηση και εφαρμογή επιστημονικών εννοιών (National Science Foundation, 2023). Η αξιοποίηση διαδικτυακών εργαλείων και εκπαιδευτικών προγραμμάτων αποτελεί επίσης σημαντική μη τυπική προσέγγιση. Στην Ελλάδα, το πρόγραμμα “E-Class” του Πανεπιστημίου Αθηνών ενσωματώνει διαδραστικά ψηφιακά εργαλεία που υποστηρίζουν τη διδασκαλία και την εκμάθηση των Φυσικών Επιστημών μέσω διαδικτυακών εργαστηρίων και εκπαιδευτικών παιχνιδιών (E-Class, 2024). Στο εξωτερικό, η πλατφόρμα “Khan Academy” προσφέρει δωρεάν διαδραστικά μαθήματα και προσομοιώσεις για τις Φυσικές Επιστήμες, ενισχύοντας τη μαθησιακή διαδικασία μέσω προσαρμοσμένων μαθησιακών εμπειριών (Khan Academy, 2024). Η ενσωμάτωση μη τυπικών προσεγγίσεων προάγει τη δημιουργική και κριτική σκέψη στους μαθητές. Στην Ελλάδα, το πρόγραμμα “Μάθηση μέσω Παιχνιδιού” ενσωματώνει εκπαιδευτικά παιχνίδια και δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την ανάπτυξη κριτικής σκέψης και δημιουργικότητας (Learning Through Play Greece, 2023). Στο εξωτερικό, το πρόγραμμα “Project-Based Learning” έχει εφαρμοστεί σε πολλές χώρες, προσφέροντας στους μαθητές τη δυνατότητα να εργάζονται σε πραγματικά προβλήματα και έργα, βελτιώνοντας έτσι τις δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων (Bell, 2010). Η εφαρμογή των προσεγγίσεων στη διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών παρέχει σημαντικές δυνατότητες ενίσχυσης της μαθησιακής διαδικασίας μέσω πρακτικής εφαρμογής και ενεργής συμμετοχής. Δύο από τις πιο αποτελεσματικές στρατηγικές είναι η Project-Based Learning (PBL) και η Inquiry-Based Learning (IBL), οι οποίες ενσωματώνουν μη τυπικές προσεγγίσεις και προάγουν την ενεργό μάθηση και την εφαρμογή των επιστημονικών εννοιών σε πραγματικά προβλήματα. Το Project-Based Learning (PBL) ενθαρρύνει τους μαθητές να εργάζονται σε μεγάλα, ανοιχτά προβλήματα ή έργα που έχουν πραγματική σημασία για τη ζωή τους. Μέσω της PBL, οι μαθητές αναλαμβάνουν την ευθύνη της μάθησης, διεξάγουν έρευνα, συλλέγουν δεδομένα και παρουσιάζουν τα αποτελέσματά τους. Στην Ελλάδα, το πρόγραμμα “Εκπαιδευτικά Έργα με Επιστημονικό Προσανατολισμό” ενσωματώνει την PBL, επιτρέποντας σε μαθητές από διάφορα σχολεία να συνεργάζονται και να αναπτύσσουν επιστημονικά έργα που σχετίζονται με περιβαλλοντικά ζητήματα (Σχολείο και Περιβάλλον, 2023). Αντίστοιχα, το πρόγραμμα “The Galileo Teacher Training Program” ενθαρρύνει τους μαθητές να εργάζονται σε επιστημονικά και τεχνολογικά έργα σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες (Galileo Teacher Training Program, 2023). Η στρατηγική Inquiry-Based Learning (IBL) επικεντρώνεται στην ανάπτυξη της επιστημονικής σκέψης μέσω διερεύνησης και ανακάλυψης. Οι μαθητές ενθαρρύνονται να θέτουν ερωτήσεις, να διατυπώνουν υποθέσεις, να διεξάγουν πειράματα και να αναλύουν τα αποτελέσματα. Στον ελληνικό χώρο, το “Εργαστήρι Δημιουργικής Εξερεύνησης” εφαρμόζει την IBL, ενθαρρύνοντας τους μαθητές να συμμετάσχουν σε ερευνητικές δραστηριότητες (Εργαστήρι Δημιουργικής Εξερεύνησης, 2023). Στο Καναδά, το “Science Inquiry-Based Learning” προσφέρει στους μαθητές τη δυνατότητα να αναπτύξουν ερευνητικές ικανότητες μέσω διερεύνησης επιστημονικών ερωτήσεων (Science Inquiry-Based Learning Canada, 2024). Η συνδυασμένη εφαρμογή των στρατηγικών PBL και IBL προσφέρει επιπλέον

αξία στη διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών. Για παράδειγμα, το πρόγραμμα "Innovative Science Learning" στις Ηνωμένες Πολιτείες ενσωματώνει και τις δύο στρατηγικές, επιτρέποντας στους μαθητές να εργάζονται σε ερευνητικά ζητήματα και να διεξάγουν πειράματα (Innovative Science Learning Program, 2023). Η εφαρμογή των στρατηγικών Project-Based Learning και Inquiry-Based Learning στη διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών παρέχει σημαντικά οφέλη για τη μαθησιακή διαδικασία, ενσωματώνοντας μη τυπικές προσεγγίσεις που ενισχύουν την ενεργό συμμετοχή των μαθητών και προάγουν την κριτική σκέψη. Μέσω πρακτικής εφαρμογής, διερεύνησης και συνεργασίας, οι μαθητές αποκτούν μια πιο ολοκληρωμένη και βιωματική κατανόηση των Φυσικών Επιστημών.

Η χρήση τέτοιων εφαρμογών της μη τυπικής μάθησης στην εκπαίδευση των Φυσικών Επιστημών παρέχει στους μαθητές περισσότερες ευκαιρίες να αναπτύξουν δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων, να καλλιεργήσουν το ενδιαφέρον για τις επιστήμες και να συνδέσουν τη γνώση με την καθημερινή τους ζωή. Αυτές οι εμπειρίες προάγουν την ανεξάρτητη μάθηση και ενισχύουν την κατανόηση των επιστημονικών αρχών με τρόπους που η τυπική εκπαίδευση δεν μπορεί πάντα να προσφέρει.

1.1.4. Πλεονεκτήματα και προκλήσεις στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Η ενσωμάτωση της μη τυπικής μάθησης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, προσφέρει πληθώρα πλεονεκτημάτων, αλλά συνοδεύεται και από αρκετές προκλήσεις την ίδια στιγμή. Πρωτίστως, η μη τυπική μάθηση παρέχει στους μαθητές τη δυνατότητα να συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία της μάθησης μέσω βιωματικών δραστηριοτήτων, γεγονός που ενισχύει τη συμμετοχή τους και την εμπλοκή τους με το αντικείμενο. Αυτή η βιωματική προσέγγιση, όχι μόνο αυξάνει την κατανόηση, αλλά και βοηθά στην καλύτερη απομνημόνευση και την πιο βαθιά ενσωμάτωση των γνώσεων. Ο Dewey (1938) αναγνώρισε τη σημασία της εμπειρίας ως κεντρικό στοιχείο στη μάθηση, κάτι που βρίσκει άμεση εφαρμογή στις μη τυπικές μορφές εκπαίδευσης. Παράλληλα, η μη τυπική μάθηση συμβάλλει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων επίλυσης προβλημάτων και κριτικής σκέψης. Μέσω των ομαδικών και ατομικών δραστηριοτήτων που βασίζονται στην επίλυση πραγματικών προβλημάτων, οι μαθητές καλούνται να αναπτύξουν δημιουργικότητα και συνεργασία. Το μοντέλο βιωματικής μάθησης του Kolb (1984) στηρίζει την ιδέα ότι η μάθηση βασίζεται στην εμπειρία και την επεξεργασία αυτής, προωθώντας έτσι πιο σύνθετες γνωστικές δεξιότητες.

Αντίστοιχα, η μη τυπική μάθηση προσφέρει ευελιξία και μπορεί να προσαρμοστεί στις ατομικές ανάγκες των μαθητών, κάτι που δεν είναι πάντα εφικτό στο παραδοσιακό σχολικό πλαίσιο, καθώς η τυπική εκπαίδευση συχνά περιορίζεται από προκαθορισμένα προγράμματα και χρονοδιαγράμματα. Επίσης, σημαντικό πλεονέκτημα της μη τυπικής μάθησης είναι η καλλιέργεια της αυτονομίας των μαθητών. Η δυνατότητα να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και να οργανώνουν τη μάθησή τους συμβάλλει στην ανάπτυξη υπευθυνότητας, κρίσιμης για την προσωπική και ακαδημαϊκή τους εξέλιξη. Ο Rogers (1969) τόνισε τη σημασία της ελευθερίας στη μάθηση, η οποία ενισχύει την αίσθηση ευθύνης και τη βαθύτερη κατανόηση. Μέσα από τέτοιες προσεγγίσεις, οι

μαθητές δεν είναι απλοί δέκτες γνώσης, αλλά αναπτύσσουν ενεργό ρόλο στη μαθησιακή διαδικασία.

Ωστόσο, οι εφαρμογές της μη τυπικής μάθησης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση αντιμετωπίζουν διάφορες προκλήσεις. Ένα από τα κύρια εμπόδια είναι η έλλειψη θεσμικής υποστήριξης. Στις περισσότερες περιπτώσεις, τα σχολικά συστήματα είναι προσανατολισμένα στην τυπική εκπαίδευση, και οι μη τυπικές δραστηριότητες συχνά θεωρούνται ως εξωσχολικές ή συμπληρωματικές. Αυτή η περιορισμένη υποστήριξη ενδέχεται να αποθαρρύνει τους εκπαιδευτικούς από την εφαρμογή πιο καινοτόμων διδακτικών μεθόδων. Παρ' όλα αυτά, η έλλειψη πόρων και υποδομών αποτελεί μια άλλη σοβαρή πρόκληση και μπορούμε να πούμε πως αποτελεί πλήγμα/ εμπόδιο για την πλήρη εφαρμογή της μη τυπικής μάθησης, καθώς απαιτούνται εξειδικευμένοι πόροι, όπως εργαστηριακός εξοπλισμός, υλικά για βιωματικές δραστηριότητες και πρόσβαση σε εξωτερικούς χώρους ή τεχνολογικά εργαλεία. Αυτό μπορεί να μην είναι δυνατό σε περιοχές με περιορισμένους οικονομικούς πόρους, γεγονός που περιορίζει τις δυνατότητες για πλήρη ένταξη της μη τυπικής μάθησης στο σχολικό πρόγραμμα. Επιπλέον, η αντίσταση από το εκπαιδευτικό προσωπικό είναι ένα ακόμη εμπόδιο.

Η αλλαγή των παραδοσιακών διδακτικών πρακτικών συχνά αντιμετωπίζεται με σκεπτικισμό από τους δασκάλους, ειδικά αν δεν έχουν λάβει την κατάλληλη κατάρτιση για να εφαρμόσουν μη τυπικές μεθόδους. Ο Eshach (2007), τόνισε πως η έλλειψη κατάρτισης και ο φόβος αποτυχίας ή η δυσκολία στη διαχείριση τάξεων κατά τη διάρκεια των βιωματικών δραστηριοτήτων, μπορεί να τους αποθαρρύνει από το να υιοθετήσουν τέτοιες πρακτικές. Η επαρκής επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και η δημιουργία ενός υποστηρικτικού πλαισίου από τη διεύθυνση των σχολείων είναι κρίσιμα για την επίλυση αυτών των θεμάτων. Η αξιολόγηση της μάθησης που επιτυγχάνεται μέσω μη τυπικών προσεγγίσεων αποτελεί ακόμη μία πρόκληση. Οι παραδοσιακές μέθοδοι αξιολόγησης, όπως οι γραπτές εξετάσεις, δεν επαρκούν για την καταγραφή των πολύπλευρων δεξιοτήτων που αναπτύσσουν οι μαθητές, όπως η κριτική σκέψη, η δημιουργικότητα και η συνεργατικότητα. Για αυτό το λόγο, χρειάζονται νέες, πιο προσαρμοσμένες μορφές αξιολόγησης που θα αντικατοπτρίζουν τις πραγματικές ικανότητες των μαθητών και τα μαθησιακά τους επιτεύγματα (Biggs & Tang, 2011).

Συμπερασματικά, η μη τυπική μάθηση αποτελεί έναν δυναμικό και ευέλικτο τρόπο ενίσχυσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, με σημαντικά οφέλη για τους μαθητές, ιδιαίτερα στις φυσικές επιστήμες. Παρά τις δυσκολίες που συνοδεύουν την εφαρμογή της, η σωστή υποστήριξη και η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών μπορούν να ανοίξουν τον δρόμο για την πλήρη αξιοποίησή της, προσφέροντας μια πιο εμπλουτισμένη και πολύπλευρη εκπαιδευτική εμπειρία.

1.2. Δια Βίου Μάθηση και θεωρητικά μοντέλα

Η δια βίου μάθηση καλύπτει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, από την επίσημη εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση μέχρι και τη συμμετοχή σε δραστηριότητες της κοινότητας

1.2.1 Ορισμός και βασικές αρχές

Η δια βίου μάθηση αναφέρεται στη συνεχιζόμενη διαδικασία απόκτησης γνώσεων και δεξιοτήτων καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής ενός ατόμου. Ο ορισμός της δια βίου μάθησης έχει εξελιχθεί σημαντικά από την αρχική του διατύπωση, καθώς αναγνωρίζεται ότι η μάθηση δεν περιορίζεται μόνο σε επίσημα εκπαιδευτικά πλαίσια, αλλά περιλαμβάνει επίσης ανεπίσημες και άτυπες μορφές μάθησης που συμβαδίζουν με τις προσωπικές και επαγγελματικές ανάγκες του ατόμου.

Αρχικά, η έννοια της δια βίου μάθησης προήλθε από την ανάγκη για συνεχή επαγγελματική κατάρτιση, ειδικά σε ένα ταχύτατα εξελισσόμενο κόσμο. Κατά τη δεκαετία του 1970, η δια βίου μάθηση άρχισε να προσεγγίζεται ως ένα θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα και ένα σημαντικό στοιχείο της κοινωνικής ένταξης και ισότητας. Η εργασία του Malcolm Knowles, με τη θεωρία της Ανδρογνώσιας (*Andragogy*), έθεσε τα θεμέλια για την κατανόηση της διαδικασίας μάθησης των ενηλίκων, τονίζοντας τη σημασία της “(..)αυτοκατευθυνόμενης μάθησης και της πρακτικής εφαρμογής (Knowles, 1984, σ.12)”.

Στη συνέχεια, η έννοια της δια βίου μάθησης επεκτάθηκε για να συμπεριλάβει την τεχνολογία και τη διαδικτυακή μάθηση, καθώς και την ανάγκη για συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη σε μια ολοένα και πιο παγκοσμιοποιημένη και τεχνολογικά προηγμένη κοινωνία (Field, 2006). Οι εξελίξεις στις ψηφιακές τεχνολογίες έχουν διευκολύνει την πρόσβαση σε εκπαιδευτικούς πόρους και ευκαιρίες μάθησης.

Στη σημερινή εποχή, η δια βίου μάθηση δεν είναι μόνο μια ανάγκη για επαγγελματική ανάπτυξη αλλά και για προσωπική ανάπτυξη και κοινωνική συμμετοχή. Το πλαίσιο της δια βίου μάθησης έχει επεκταθεί για να περιλαμβάνει την αναγνώριση της μη τυπικής και άτυπης μάθησης, προωθώντας τη διαρκή ανάπτυξη δεξιοτήτων και γνώσεων σε όλα τα στάδια της ζωής (European Commission, 2011). Σύμφωνα με τον UNESCO (1996), η δια βίου μάθηση καλύπτει όλο το φάσμα της μάθησης από την πρώιμη παιδική ηλικία έως την τρίτη ηλικία και ενσωματώνει όλες τις μορφές μάθησης, περιλαμβάνοντας την τυπική, μη τυπική και άτυπη μάθηση. Η εξέλιξη της δια βίου μάθησης έχει σημαντικά χαρακτηριστικά που αντικατοπτρίζουν την αυξανόμενη σημασία της. Το 21ο αιώνα, η δια βίου μάθηση έχει ενσωματωθεί πλήρως σε εκπαιδευτικά και επαγγελματικά προγράμματα, με ιδιαίτερη έμφαση στην ευελιξία και την πρόσβαση σε διάφορες μορφές μάθησης μέσω της τεχνολογίας και των ψηφιακών μέσων.

Η έννοια της δια βίου μάθησης αντικατοπτρίζει την αναγνώριση ότι οι γνώσεις και οι δεξιότητες πρέπει να ενημερώνονται συνεχώς για να ανταγωνίζονται τις εξελίξεις της κοινωνίας και της τεχνολογίας. Στην πράξη, αυτό σημαίνει ότι οι εκπαιδευτικοί και οι οργανισμοί κατάρτισης πρέπει να προσαρμόζονται στις νέες απαιτήσεις και να προσφέρουν ευκαιρίες για μάθηση που είναι ευέλικτες και προσαρμοσμένες στις ανάγκες των μαθητών.

Οι Knowles, Holton, & Swanson (2011), θεωρούν πως καλύπτει ένα ευρύ φάσμα μαθησιακών δραστηριοτήτων που περιλαμβάνουν τόσο επίσημες όσο και ανεπίσημες μορφές μάθησης. Η αρχή της συνεχιζόμενης μάθησης τονίζει ότι η μάθηση είναι μια

αδιάκοπη διαδικασία που δεν περιορίζεται στην επίσημη εκπαιδευτική πορεία. Αντιπροσωπεύει την αναγνώριση ότι η μάθηση συνεχίζεται καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής ενός ατόμου, “(..)επιτρέποντας την προσαρμογή και την ανάπτυξη σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον (Garrison, 1997)”. Με λίγα λόγια, διαφαίνεται πως προάγεται η αυτονομία των μαθητών/τριων, ενθαρρύνοντάς τους να αναλαμβάνουν την ευθύνη για τη δική τους μάθηση και αυτό θα μπορούσε να σημαίνει την ικανότητα τους να θέτουν προσωπικούς στόχους, να επιλέγουν τους πόρους που χρειάζονται και να αναγνωρίζουν τις δικές τους ανάγκες μάθησης, γεγονός που ενισχύει την αυτοκατευθυνόμενη μάθηση. Η ανάγκη για προσαρμογή στις συνεχώς μεταβαλλόμενες συνθήκες της κοινωνίας και της αγοράς εργασίας είναι κεντρική στη δια βίου μάθηση.

Άλλο ένα εξίσου σημαντικό χαρακτηριστικό της, είναι ότι αναγνωρίζει και υποστηρίζει τη διαφορετικότητα, παρέχοντας ευκαιρίες μάθησης για όλους, ανεξαρτήτως ηλικίας, κοινωνικοοικονομικού υπόβαθρου ή άλλων διαφορών, καθώς κύριος σκοπός είναι η ισότιμη πρόσβαση στη μάθηση και η δυνατότητα αξιοποίησης και ενσωμάτωσής της από όλους. (EU Commission, 2000). Η δια βίου μάθηση καλύπτει όλες τις μορφές μάθησης, περιλαμβάνοντας την τυπική, μη τυπική και άτυπη μάθηση και αυτή η ολιστική προσέγγιση δείχνει να αναγνωρίζει, ότι η γνώση και οι δεξιότητες μπορούν να αποκτηθούν μέσω πολλαπλών καναλιών και δραστηριοτήτων.

Ένας κεντρικός στόχος της δια βίου μάθησης, είναι η συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη, όπου αυτό περιλαμβάνει την αναβάθμιση και την προσαρμογή των επαγγελματικών δεξιοτήτων για να ανταγωνίζονται τις εξελίξεις στην αγορά εργασίας και τις νέες επαγγελματικές απαιτήσεις. Ως εκ τούτου, η δια βίου μάθηση στοχεύει στη βελτίωση της προσωπικής ευημερίας και της αυτοεκτίμησης των ατόμων και μέσω αυτής παρέχονται ευκαιρίες καλύτερης κατανόησης του εαυτού και του κόσμου που μας περιβάλλει. Σύμφωνα με τα παραπάνω, γίνεται αντιληπτό πως απόρροια των αποτελεσμάτων αυτής, είναι η ενίσχυση της ενεργούς συμμετοχής των ατόμων στην κοινωνία, προάγοντας δεξιότητες κοινωνικής συνοχής και κατανοώντας διάφορους πολιτιστικούς- κοινωνικούς παράγοντες. Τέλος, η δια βίου μάθηση επιδιώκει την συνεχόμενη βελτίωση των ατομικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων μέσω της επανεκπαίδευσης και της επαγγελματικής εξέλιξης. Αυτό υποστηρίζει την προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη, διασφαλίζοντας ότι οι μαθητές/τριες παραμένουν σχετικοί και ενημερωμένοι (UNESCO, 1996). Αυτές οι αρχές και στόχοι καταδεικνύουν την ευρύτητα της δια βίου μάθησης και την κεντρική της θέση στην υποστήριξη της προσωπικής και επαγγελματικής ανάπτυξης σε έναν συνεχώς μεταβαλλόμενο κόσμο.

1.2.2. Η εκπαιδευτική διαδικασία και η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών

Η δια βίου μάθηση ενσωματώνεται όλο και περισσότερο στην εκπαιδευτική διαδικασία, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών. Η έννοια της δια βίου μάθησης δεν περιορίζεται μόνο στην αρχική

εκπαίδευση, αλλά επεκτείνεται σε όλες τις φάσεις της καριέρας ενός εκπαιδευτικού, αναγνωρίζοντας τη δυναμική φύση της εκπαιδευτικής πρακτικής και τις συνεχείς αλλαγές στο εκπαιδευτικό πεδίο. Η ενσωμάτωσή της στη διαδικασία της διδασκαλίας και της μάθησης προσφέρει στους εκπαιδευτικούς τη δυνατότητα να αναπτύσσουν και να ανανεώνουν τις δεξιότητές τους, ώστε να ανταποκρίνονται στις εξελισσόμενες ανάγκες των μαθητών και των εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Σύμφωνα με τον Eraut (2004), η συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη ενισχύει τη ικανότητα των εκπαιδευτικών να εφαρμόζουν νέες μεθόδους και στρατηγικές διδασκαλίας, βελτιώνοντας έτσι την ποιότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Αυτό περιλαμβάνει τη χρήση νέων τεχνολογιών, τη διαχείριση διαφοροποιημένων μαθησιακών αναγκών, και την ενσωμάτωση καινοτόμων πρακτικών στη διδασκαλία.

Ο Stenhouse (1975) υποστηρίζει ότι η σύνδεση της έρευνας με την πρακτική διδασκαλία επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς να βασίζονται σε τεκμηριωμένες πρακτικές και να αξιολογούν συνεχώς τη διδασκαλία τους. Αυτό ενισχύει την ικανότητα τους να προσαρμόζουν τις στρατηγικές τους, να ενσωματώνουν νέα δεδομένα και να ανταγωνίζονται τις προκλήσεις της σύγχρονης εκπαίδευσης. Η διά βίου εκπαίδευση επιτρέπει την επανεξέταση και την ανανέωση των επαγγελματικών δεξιοτήτων και γνώσεων, προάγοντας την επαγγελματική ανάπτυξη με διάφορους τρόπους: Μέσω επιμορφωτικών προγραμμάτων, σεμιναρίων και επιμορφωτικών δραστηριοτήτων, οι εκπαιδευτικοί αποκτούν νέες δεξιότητες που τους επιτρέπουν να αναβαθμίζουν τις διδακτικές τους πρακτικές. Η Brooks & Brooks (1993) επισημαίνουν ότι η συνεχής επαγγελματική ανάπτυξη συμβάλλει στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών και τους επιτρέπει να εφαρμόζουν καινοτόμες προσεγγίσεις στη διδασκαλία. Η συμμετοχή σε διαρκείς εκπαιδευτικές δραστηριότητες ενισχύει την επαγγελματική ικανοποίηση και την αίσθηση του επιτεύγματος για τους εκπαιδευτικούς. Όπως αναφέρει ο Hargreaves (1994), οι εκπαιδευτικοί που συμμετέχουν σε επαγγελματική ανάπτυξη αισθάνονται μεγαλύτερη ικανοποίηση από την καριέρα τους και είναι πιο ενθουσιασμένοι με τη δουλειά τους. Όπως αναφέρει ο Fullan (2001), η ικανότητα των εκπαιδευτικών να προσαρμόζονται σε νέες απαιτήσεις και συνθήκες είναι κρίσιμη για την αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας τους και την επιτυχία των μαθητών. Συνολικά, η διά βίου μάθηση είναι ουσιώδης για τη συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, προάγοντας τη βελτίωση των διδακτικών πρακτικών και τη συνεχή προσαρμογή στις νέες προκλήσεις του εκπαιδευτικού πεδίου.

Σε αυτό το σημείο, αξίζει να αναφερθεί η σχέση μεταξύ διά βίου μάθησης και μη τυπικής μάθησης, η οποία φαίνεται να αποτελεί ένα ενδιαφέρον πεδίο μελέτης, καθώς η συνύπαρξη αυτών των δύο εννοιών αναδεικνύει τη δυναμική και την πολυπλοκότητα των σύγχρονων μαθησιακών διαδικασιών. Η διά βίου μάθηση, ως διαρκής διαδικασία απόκτησης γνώσεων και δεξιοτήτων καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής, συνδέεται στενά με τη μη τυπική μάθηση, η οποία αναφέρεται σε μάθηση που συμβαίνει εκτός των παραδοσιακών εκπαιδευτικών πλαισίων. Η διά βίου μάθηση και η μη τυπική μάθηση λειτουργούν συχνά σε συμπληρωματικά επίπεδα, προσφέροντας διαφορετικά, αλλά αλληλοσυμπληρούμενα πλεονεκτήματα. Η μη τυπική μάθηση, η οποία περιλαμβάνει δραστηριότητες όπως σεμινάρια, εργαστήρια, εθελοντική εργασία και κοινοτικές πρωτοβουλίες, παρέχει ευκαιρίες για πρακτική εφαρμογή γνώσεων και ανάπτυξη

δεξιοτήτων σε μη παραδοσιακά περιβάλλοντα. Αυτές οι ευκαιρίες εμπλουτίζουν την εμπειρία της δια βίου μάθησης, προσφέροντας πρακτική εμπειρία και ενίσχυση της προσωπικής ανάπτυξης (Boud, Keogh, & Walker, 1985). Με μια ευέλικτη προσέγγιση στην απόκτηση γνώσεων, επιτρέποντας σε άτομα να αναπτύσσουν δεξιότητες με βάση τις προσωπικές τους ανάγκες και ενδιαφέροντα, δημιουργεί συνύπαρξη και η αλληλεπίδραση αυτών των δύο προσεγγίσεων δημιουργούν ένα περιβάλλον μάθησης που προσαρμόζεται στις ατομικές ανάγκες και συνθήκες. Η μη τυπική μάθηση συχνά συμβάλλει στη δημιουργία κοινοτήτων μάθησης όπου τα άτομα μπορούν να ανταλλάσσουν γνώσεις και εμπειρίες. Αυτές οι κοινότητες υποστηρίζουν τη δια βίου μάθηση μέσω της συνεχιζόμενης αλληλεπίδρασης και της συνεργασίας. Ο Wenger (1998) αναφέρει ότι οι κοινότητες μάθησης παρέχουν υποστήριξη και ανταλλαγή εμπειριών που ενισχύουν τη συνεχιζόμενη ανάπτυξη των συμμετεχόντων. Η μη τυπική μάθηση, μέσω των διαρκών και διαφοροποιημένων εμπειριών που προσφέρει, ενισχύει την προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη. Αυτή η διαδικασία δεν περιορίζεται μόνο στην απόκτηση τεχνικών γνώσεων, αλλά περιλαμβάνει και την ανάπτυξη κοινωνικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων, που είναι κρίσιμες για την επαγγελματική εξέλιξη. Η συνύπαρξη της δια βίου μάθησης με τη μη τυπική μάθηση δημιουργεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση, συνδυάζοντας την ευελιξία και την προσαρμοστικότητα της μη τυπικής μάθησης με την συνεχιζόμενη δέσμευση της δια βίου μάθησης. Αυτή η δυναμική αλληλεπίδραση συμβάλλει στη δημιουργία ενός ευέλικτου και πολυδιάστατου περιβάλλοντος μάθησης, το οποίο προάγει την αδιάλειπτη ανάπτυξη και προσαρμογή των ατόμων σε διάφορα στάδια της ζωής τους.

1.2.3. Ο ρόλος της δια βίου μάθησης στη βελτίωση των διδακτικών πρακτικών στις Φυσικές Επιστήμες

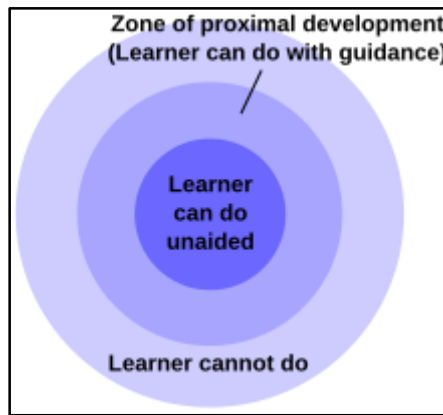
Η δια βίου μάθηση, φαίνεται να κατέχει κρίσιμο ρόλο στη βελτίωση των διδακτικών πρακτικών στις Φυσικές Επιστήμες, προσφέροντας στους εκπαιδευτικούς συνεχείς ευκαιρίες για ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους, ενημέρωση για τις τελευταίες επιστημονικές εξελίξεις και προσαρμογή στις νέες διδακτικές μεθόδους. Πιο συγκεκριμένα, μελέτες έχουν δείξει ότι η τακτική συμμετοχή σε επιμορφωτικά σεμινάρια και εκπαιδευτικά προγράμματα βοηθά τους εκπαιδευτικούς να εφαρμόζουν σύγχρονες διδακτικές πρακτικές, όπως η ενεργητική μάθηση και η συνεργατική διδασκαλία. Για παράδειγμα, ένα πρόγραμμα επιμόρφωσης στο οποίο αναφέρεται ο Harris (2008), εστιάζει στη χρήση τεχνολογιών στην εκπαίδευση έχει αποδειχθεί ότι βελτιώνει την αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας, καθώς οι εκπαιδευτικοί είναι σε θέση να χρησιμοποιούν ψηφιακά εργαλεία για τη δημιουργία διαδραστικών μαθησιακών εμπειριών. Η εφαρμογή νέων διδακτικών στρατηγικών, είναι κρίσιμη για τη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Ένα παράδειγμα είναι η προσέγγιση της βιομαθητικής μάθησης, η οποία προάγεται μέσω της δια βίου μάθησης και έχει αποδειχθεί ότι ενισχύει την κατανόηση των μαθητών στις Φυσικές Επιστήμες.

Στην έρευνα του Kolb (1984), οι βιωματικές δραστηριότητες όπως τα πειράματα και οι πρακτικές εφαρμογές βοηθούν τους μαθητές να κατανοήσουν καλύτερα τις επιστημονικές έννοιες και να αναπτύξουν τις δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων. Η συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε επιμορφωτικά προγράμματα που εστιάζουν σε βιωματικές μεθόδους διδασκαλίας τους επιτρέπει να ενσωματώνουν τέτοιες στρατηγικές στην τάξη τους. Με λίγα λόγια, ενισχύει την ικανότητα των εκπαιδευτικών να προάγουν την κριτική σκέψη και τις ερευνητικές δεξιότητες των μαθητών τους. Η ενσωμάτωσή της στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών περιλαμβάνει την εκπαίδευση σε στρατηγικές που προάγουν την κριτική σκέψη, όπως η ανάπτυξη ερευνητικών ερωτήσεων και η ανάλυση δεδομένων. Η έρευνα του Schwartz, Bransford, και Sears (2005) καταδεικνύει ότι οι διδάσκοντες που εφαρμόζουν στρατηγικές προσανατολισμένες στη διαδικασία της έρευνας και της ανάλυσης ενισχύουν την ικανότητα. Η έρευνα του Little (2002) δείχνει ότι οι εκπαιδευτικοί που συμμετέχουν σε επαγγελματικές κοινότητες παρουσιάζουν βελτίωση στις διδακτικές τους πρακτικές, καθώς ανταλλάσσουν στρατηγικές και ιδέες με τους συναδέλφους τους.

Η δια βίου μάθηση αποτελεί θεμελιώδες εργαλείο για την ενίσχυση των διδακτικών πρακτικών στις Φυσικές Επιστήμες, καθώς επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς να ενημερώνονται για τις τελευταίες επιστημονικές εξελίξεις, να εφαρμόζουν νέες μεθόδους διδασκαλίας, να ενισχύουν την κριτική σκέψη και να συμμετέχουν σε επαγγελματικές κοινότητες. Αυτή η συνεχής διαδικασία εκπαίδευσης ενισχύει την ποιότητα της διδασκαλίας και προάγει την καλύτερη κατανόηση των Φυσικών Επιστημών από τους μαθητές.

1.2.4.Ο κονστρουκτιβισμός και η συνάφειά του με τη μη τυπική μάθηση.

Ο κονστρουκτιβισμός είναι μια θεωρία μάθησης που προτείνει ότι η γνώση κατασκευάζεται ενεργά από τους μαθητές καθώς αλληλεπιδρούν με το περιβάλλον τους και ερμηνεύουν τις εμπειρίες τους. Σύμφωνα με τον Jean Piaget (1976), οι μαθητές δεν είναι παθητικοί δέκτες πληροφοριών αλλά ενεργοί συμμετέχοντες στην οικοδόμηση της γνώσης μέσω διαδικασιών όπως η αφομοίωση και η προσαρμογή. Ο Piaget υποστηρίζει ότι η μάθηση γίνεται μέσω της εξερεύνησης και της ανακάλυψης, με τους μαθητές να κατασκευάζουν νοητικά μοντέλα του κόσμου βασισμένα στις αλληλεπιδράσεις τους με το περιβάλλον. Ο Lev Vygotsky (1978) προσέφερε μια επιπλέον διάσταση στον κονστρουκτιβισμό με την εισαγωγή της έννοιας της Ζώνης Επικείμενης Ανάπτυξης (ZPD). Ο Vygotsky υποστήριξε ότι η μάθηση είναι πιο αποτελεσματική όταν οι μαθητές αλληλεπιδρούν με πιο ικανούς συνομηλίκους ή δασκάλους, οι οποίοι παρέχουν την απαραίτητη υποστήριξη για να επεκτείνουν τις ικανότητες των μαθητών πέρα από το τρέχον επίπεδο τους.

Εικόνα 1: Περιγραφή ζώνης επικείμενης ανάπτυξης L.Vygotsky (1978)
(Πηγή: https://en.wikipedia.org/wiki/Zone_of_proximal_development)

Η μη τυπική μάθηση, η οποία περιλαμβάνει την εκπαίδευση που συμβαίνει εκτός του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος, έχει στενές συνάφειες με τον κονστρουκτιβισμό. Στη μη τυπική μάθηση, οι μαθητές συχνά συμμετέχουν σε δραστηριότητες που ενθαρρύνουν την ενεργή συμμετοχή και την εξερεύνηση, αντί να ακολουθούν μια αυστηρή και δομημένη προσέγγιση μάθησης. Αυτές οι δραστηριότητες περιλαμβάνουν έργα, παιχνίδια, εκπαιδευτικά προγράμματα σε μουσεία ή κοινοτικά κέντρα, και πολλές άλλες μορφές μη τυπικής μάθησης που προάγουν την αλληλεπίδραση και την προσωπική ανακάλυψη. Οι αρχές του κονστρουκτιβισμού, φαίνεται να ενσωματώνονται πλήρως στη μη τυπική μάθηση, μέσω της προώθησης της ενεργής εξερεύνησης και της αυτοκατευθυνόμενης μάθησης.

Οι μαθητές/τριες ενθαρρύνονται να διαμορφώσουν τις δικές τους κατανοήσεις, να θέτουν ερωτήσεις, και να αναπτύσσουν νέες δεξιότητες με βάση τις προσωπικές τους εμπειρίες και τα ενδιαφέροντά τους. Στην πραγματικότητα, η μη τυπική μάθηση συχνά παρέχει ένα περιβάλλον που ευνοεί την αυτονομία των μαθητών και την εφαρμογή της θεωρίας του Vygotsky, επιτρέποντας την υποστήριξη και καθοδήγηση από πιο έμπειρους συμμετέχοντες ή εκπαιδευτές.

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα της εφαρμογής του κονστρουκτιβισμού στη μη τυπική μάθηση είναι η χρήση εργαστηρίων και δραστηριοτήτων εξερεύνησης σε μουσεία και επιστημονικά κέντρα. Σε τέτοια περιβάλλοντα, οι επισκέπτες/τριες έχουν την ευκαιρία να αλληλεπιδρούν με διαδραστικά εκθέματα, να συμμετέχουν σε πειράματα που ενθαρρύνουν τη βιωματική μάθηση και όπως υποστηρίζουν οι Falk και Dierking (2000), οι δραστηριότητες αυτές προάγουν την ενεργό συμμετοχή και την αλληλεπίδραση, συνδυάζοντας την προσωπική εμπειρία με την κατασκευή γνώσης. Επιπλέον, προγράμματα όπως τα summer camps ή τα εργαστήρια τέχνης επιτρέπουν στους μαθητές να δημιουργήσουν δικές τους ερωτήσεις και να διερευνήσουν απαντήσεις με πρακτικούς τρόπους. Αυτού του είδους η μάθηση προάγει την κριτική σκέψη και την επίλυση προβλημάτων, ενισχύοντας την αυτονομία και την πρωτοβουλία των μαθητών, όπως περιγράφεται από τον Dewey (1938). Ο κονστρουκτιβισμός προσφέρει μια ισχυρή θεωρητική βάση για τη μη τυπική μάθηση,

αναγνωρίζοντας τη σημασία της ενεργής συμμετοχής και της αλληλεπίδρασης στην κατασκευή της γνώσης. Οι αρχές της αυτοκατευθυνόμενης μάθησης και της ενεργής εξερεύνησης που προάγονται από τον κονστрукτιβισμό ευθυγραμμίζονται με τις πρακτικές της μη τυπικής μάθησης, επιβεβαιώνοντας τη σημασία της βιωματικής και προσωπικής προσέγγισης στη διαδικασία μάθησης.

1.3. Βιβλιογραφική επισκόπηση

1.3.1.Στοιχεία επισκόπησης

Η διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών έχει περάσει από πολλές φάσεις εξέλιξης, από τις πρώιμες παραδόσεις μέχρι τις σύγχρονες καινοτομίες. Η ιστορική αναδρομή της διδασκαλίας των Φυσικών Επιστημών και η παραδοσιακή προσέγγιση της εκπαίδευσης συνιστούν ένα θεμελιώδες πλαίσιο για την κατανόηση της τρέχουσας χρήσης της μη τυπικής μάθησης στον τομέα αυτό. Στο κεφάλαιο αυτό θα παρουσιαστεί, το ερευνητικό κομμάτι της εργασίας, αρχίζοντας με την ανασκόπηση ερευνών που σχετίζονται σε αντίστοιχες ερευνητικές περιοχές των τελευταίων ετών. Θα αναλυθούν οι πιο πρόσφατες μελέτες που έχουν γίνει στον τομέα της μη τυπικής μάθησης στις Φυσικές Επιστήμες, δίνοντας έμφαση στις μεθόδους, τις προσεγγίσεις και τα αποτελέσματά τους. Οι αναζήτηση σχετικών ερευνών πραγματοποιήθηκε κυρίως σε ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες και σε πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες. Στόχος ήταν η εύρεση αντίστοιχων μεταπτυχιακών και επιστημονικών ερευνών πάνω στο θέμα αυτό.

1.3.2. Βιβλιογραφική επισκόπηση ερευνών

Η ενότητα αυτή παρουσιάζει στοιχεία από έρευνες που εξετάζουν τη μη τυπική μάθηση και τη δια βίου μάθηση, επικεντρωμένες στην εξοικείωση εκπαιδευτικών και μελλοντικών εκπαιδευτικών με αυτές τις μεθόδους, τη χρήση τους στη διδασκαλία των φυσικών επιστημών, και τα οφέλη ή δυσκολίες που αντιμετωπίζουν.

Οι παρακάτω έρευνες, προσφέρουν εμπειρικά δεδομένα για το διάστημα 2018-2024, απαντώντας σε ερευνητικά ερωτήματα σχετικά με την εφαρμογή και τις αντιλήψεις γύρω από αυτές τις εκπαιδευτικές προσεγγίσεις.

Έρευνες

❖ Έρευνα 1

Τίτλος: Η Εξοικείωση Εκπαιδευτικών με Μη Τυπικές Μεθόδους στη Διδασκαλία των Φυσικών Φαινομένων, Nguyen et al. (2021)

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε σχολεία της Αυστραλίας και επικεντρώθηκε στις πρακτικές που ακολουθούν οι μελλοντικοί και εν ενεργεία εκπαιδευτικοί φυσικών

επιστημών. Το δείγμα περιλάμβανε 150 μελλοντικούς και 120 εν ενεργεία εκπαιδευτικούς από δημόσια και ιδιωτικά σχολεία. Για τη συλλογή δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν ερωτηματολόγια 25 ερωτήσεων κλειστού τύπου και ημιδομημένες συνεντεύξεις διάρκειας 45 λεπτών.

Αποτελέσματα: Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί είχαν λιγότερη πρακτική εξοικείωση με τις μη τυπικές μεθόδους σε σύγκριση με τους εν ενεργεία εκπαιδευτικούς, ωστόσο είχαν υψηλότερο κίνητρο να τις χρησιμοποιήσουν. Οι εκπαιδευτικοί που υιοθέτησαν αυτές τις προσεγγίσεις ανέφεραν αυξημένη συμμετοχή των μαθητών και βελτίωση στην κατανόηση των φυσικών φαινομένων. Συνολικά, η έρευνα υποδεικνύει ότι η χρήση μη τυπικών μεθόδων από επιμορφούμενους εκπαιδευτικούς συμβάλλει στη βελτίωση της διδασκαλίας των φυσικών επιστημών. Αυτή η μελέτη παρέχει σημαντικά ευρήματα για τη διδασκαλία των φυσικών επιστημών, ενισχύοντας την αξία των μη τυπικών μεθόδων στη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Η έρευνα αναδεικνύει ότι οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί έχουν λιγότερη πρακτική εξοικείωση με τις μη τυπικές μεθόδους αλλά μεγαλύτερο κίνητρο να τις χρησιμοποιήσουν, συμβάλλοντας στην αύξηση της συμμετοχής και κατανόησης των μαθητών.

❖ Έρευνα 2

Τίτλος: Μη Τυπικές Μέθοδοι Διδασκαλίας στις Ηνωμένες Πολιτείες: Συνθήκες και Εφαρμογές, Davies et al. (2019)

Η έρευνα αυτή διεξήχθη σε 50 δημόσια και ιδιωτικά σχολεία των ΗΠΑ, με εκπαιδευτικούς που έχουν περισσότερα από 5 χρόνια διδακτικής εμπειρίας. Το δείγμα περιλάμβανε 200 εκπαιδευτικούς από δημόσια σχολεία και 100 από ιδιωτικά. Χρησιμοποιήθηκαν ερωτηματολόγια 30 ερωτήσεων κλειστού τύπου και συνεντεύξεις με 15 επιλεγμένους εκπαιδευτικούς.

Αποτελέσματα: Τα αποτελέσματα υποδεικνύουν ότι οι εκπαιδευτικοί των ιδιωτικών σχολείων ήταν πιο πρόθυμοι να υιοθετήσουν μη τυπικές μεθόδους, όπως η μάθηση μέσω έργων και η διερευνητική μάθηση. Αντίθετα, τα δημόσια σχολεία αντιμετώπισαν περιορισμούς λόγω αυστηρών αναλυτικών προγραμμάτων και έλλειψης πόρων. Η κουλτούρα του σχολείου, το επίπεδο ανεξαρτησίας των εκπαιδευτικών και οι διαθέσιμοι πόροι επηρεάζουν σημαντικά τη χρήση μη τυπικών μεθόδων. Αυτή η μελέτη παρέχει αξιόλογες πληροφορίες σχετικά με το πώς διαφορετικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα επηρεάζουν την εφαρμογή των μη τυπικών μεθόδων, σχετιζόμενη άμεσα με το πλαίσιο της παρούσας μελέτης. Αυτή η έρευνα καταδεικνύει ότι οι εκπαιδευτικοί ιδιωτικών σχολείων είναι πιο πρόθυμοι να υιοθετήσουν μη τυπικές μεθόδους, ενώ τα δημόσια σχολεία περιορίζονται από αυστηρά προγράμματα και έλλειψη πόρων.

❖ Έρευνα 3

Τίτλος: Η Χρήση Μη Τυπικών Μεθόδων στη Διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών στην Ελλάδα, Vavougiος et al. (2021)

Η έρευνα διεξήχθη σε δημόσια και ιδιωτικά σχολεία της Ελλάδας με δείγμα 300 εκπαιδευτικών φυσικών επιστημών σε πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Χρησιμοποιήθηκαν ανώνυμα ερωτηματολόγια με 20 ερωτήσεις κλειστού τύπου και συνεντεύξεις με 10 εκπαιδευτικούς.

Αποτελέσματα: Από τα αποτελέσματα προκύπτει ότι οι εκπαιδευτικοί σε ιδιωτικά σχολεία είχαν μεγαλύτερη ελευθερία να εφαρμόσουν μη τυπικές μεθόδους. Αντίθετα, οι εκπαιδευτικοί στα δημόσια σχολεία ανέφεραν έλλειψη πόρων και υποστήριξης, που περιορίζουν τη χρήση μη τυπικών μεθόδων. Η εφαρμογή των μη τυπικών μεθόδων επηρεάζεται από την υποστήριξη των σχολείων, με τα ιδιωτικά σχολεία να έχουν προβάδισμα λόγω πρόσβασης σε πόρους. Αυτή η μελέτη τονίζει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί στην Ελλάδα, καθιστώντας την ιδανική για σύγκριση με δεδομένα άλλων χωρών. Η έρευνα δείχνει ότι οι εκπαιδευτικοί ιδιωτικών σχολείων έχουν περισσότερη ελευθερία στην εφαρμογή μη τυπικών μεθόδων, ενώ οι δημόσιοι σχολειοί αντιμετωπίζουν προκλήσεις λόγω έλλειψης πόρων.

❖ Έρευνα 4

Τίτλος: Η Επίδραση της Διερευνητικής Μάθησης στις Επιδόσεις των Μαθητών στις Φυσικές Επιστήμες, Zhang et al. (2022)

Η έρευνα αυτή διεξήχθη σε 20 σχολεία της Κίνας, με στόχο τη μέτρηση των επιδόσεων των μαθητών που συμμετείχαν σε διερευνητική μάθηση. Το δείγμα περιλάμβανε 400 μαθητές και 50 εκπαιδευτικούς από δημοτικά και γυμνάσια. Συμπληρώθηκαν ερωτηματολόγια 25 ερωτήσεων από τους εκπαιδευτικούς, και πραγματοποιήθηκε ανάλυση των επιδόσεων των μαθητών μέσω τυποποιημένων τεστ.

Αποτελέσματα: Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι μαθητές που συμμετείχαν σε διερευνητική μάθηση παρουσίασαν καλύτερες επιδόσεις στις φυσικές επιστήμες, εστιάζοντας στην κριτική σκέψη και την επίλυση προβλημάτων. Η διερευνητική μάθηση έχει θετική επίδραση στην κατανόηση των φυσικών φαινομένων και στη βελτίωση των επιδόσεων των μαθητών. Αυτή η μελέτη υποστηρίζει τη σημασία της μη τυπικής μάθησης, που είναι σχετική με την παρούσα έρευνα για την αποτελεσματικότητα αυτών των προσεγγίσεων. Η μελέτη επιβεβαιώνει ότι οι μαθητές που συμμετείχαν σε διερευνητική μάθηση παρουσίασαν βελτιωμένες επιδόσεις, υπογραμμίζοντας τη σημασία της μη τυπικής μάθησης.

❖ Έρευνα 5

Τίτλος: Η Προετοιμασία Μελλοντικών Εκπαιδευτικών για τη Χρήση Μη Τυπικών Μεθόδων Διδασκαλίας, Andreou & Christodoulou (2020)

Η έρευνα αυτή διεξήχθη σε εκπαιδευτικά ιδρύματα της Κύπρου, με δείγμα 250 μελλοντικούς εκπαιδευτικούς που εκπαιδεύονται στη χρήση μη τυπικών μεθόδων. Χρησιμοποιήθηκαν ερωτηματολόγια 30 ερωτήσεων κλειστού τύπου και ανάλυση εκπαιδευτικών πρακτικών.

Αποτελέσματα: Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί είχαν υψηλή αποδοχή των μη τυπικών μεθόδων, ωστόσο ανέφεραν την έλλειψη χρόνου και πόρων ως βασικά εμπόδια για την εφαρμογή τους. Ενώ οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν τη σημασία των μη τυπικών μεθόδων, η προετοιμασία και η εφαρμογή τους απαιτούν υποστήριξη και πόρους. Αυτή η μελέτη υπογραμμίζει τις προκλήσεις στην προετοιμασία των μελλοντικών εκπαιδευτικών, οι οποίες είναι βασικό σημείο στη δική μας έρευνα. Η έρευνα αποκαλύπτει ότι οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν τη σημασία των μη τυπικών μεθόδων αλλά χρειάζονται περισσότερους πόρους και υποστήριξη για να τις εφαρμόσουν.

❖ Έρευνα 6

Τίτλος: Σύγκριση των Αντιλήψεων Εκπαιδευτικών για Μη Τυπικές Μεθόδους, : Kourkoutas & Zamfir (2020)

Η έρευνα αυτή επικεντρώνεται στην αντίληψη εκπαιδευτικών στην ΕΕ σχετικά με τη χρήση μη τυπικών μεθόδων. Πραγματοποιήθηκε ποιοτική έρευνα σε 21 εκπαιδευτικούς σχετικά με τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν στη μάθηση, αλλά και τα κίνητρα για τη χρήση και την εφαρμογή μη τυπικών μεθόδων. Με τη χρήση ημιδομημένων συνεντεύξεων υλοποιήθηκε η έρευνα αυτή.

Αποτελέσματα: Η μελέτη υποδεικνύει ότι οι πολιτικές και η υποστήριξη από τις διευθύνσεις επηρεάζουν την εφαρμογή μη τυπικών μεθόδων στην εκπαίδευση. Οι εκπαιδευτικοί είναι ανοιχτοί και επιθυμούν νέες μεθόδους διδασκαλίας, όμως συχνά παρεμποδίζεται από θεσμικά εμπόδια.

❖ Έρευνα 7

Τίτλος: Εφαρμογή Διερευνητικής Μάθησης στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, Grigoriadou et al. (2018)

Συμμετείχαν 72 Έλληνες εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στην έρευνα μέσα από τη συμμετοχή τους σε ερωτηματολόγια δομημένα. Ακόμη έγινε παρατήρηση στην τάξη προκειμένου να γίνει σύγκριση με τα ποσοτικά δεδομένα, καθώς και συνεντεύξεις.

Αποτελέσματα: Η έρευνα αυτή αποκαλύπτει πώς οι εκπαιδευτικοί σε δευτεροβάθμια σχολεία υιοθετούν μη τυπικές μεθόδους και τις επιπτώσεις στην εμπλοκή των μαθητών. Οι εκπαιδευτικοί ανέφεραν ότι οι μη τυπικές μέθοδοι αύξησαν την συμμετοχή των μαθητών και τη θετική τους στάση προς τις φυσικές επιστήμες. Επομένως πώς οι μη

τυπικές μέθοδοι ενισχύουν την συμμετοχή των μαθητών και την θετική τους στάση απέναντι στις φυσικές επιστήμες.

❖ Έρευνα 8

Τίτλος: Η Επίδραση της Μη Τυπικής Μάθησης στην Εκπαιδευτική Εμπειρία των Μαθητών, Smith & Jones (2023)

Η έρευνα διεξήχθη σε 30 σχολεία του Καναδά και έδειξε ότι οι μαθητές που συμμετείχαν σε μη τυπικές δραστηριότητες ανέφεραν μεγαλύτερη ικανοποίηση από τη μάθηση. Η μελέτη περιλάμβανε 1.200 μαθητές και 150 εκπαιδευτικούς. Οι ερευνητές χρησιμοποίησαν ερωτηματολόγια και συνεντεύξεις για να συγκεντρώσουν ποιοτικά και ποσοτικά δεδομένα.

Αποτελέσματα: Διαπιστώθηκε ότι η συμμετοχή σε εξωσχολικές δραστηριότητες, όπως πολιτιστικά και περιβαλλοντικά προγράμματα, συνέβαλε στην ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων και στην αυτοεκτίμηση των μαθητών. Συνολικά, η μελέτη υποστηρίζει ότι η μη τυπική μάθηση μπορεί να βελτιώσει την εκπαιδευτική εμπειρία και τη συμμετοχή των μαθητών.

❖ Έρευνα 9

Τίτλος: Μη Τυπικές Προσεγγίσεις στη Διδασκαλία: Στρατηγικές και Αποτελέσματα, Lee et al. (2020)

Η έρευνα, που πραγματοποιήθηκε σε σχολεία της Νότιας Κορέας, αναδεικνύει την αποτελεσματικότητα της διερευνητικής μάθησης στην κατανόηση επιστημονικών εννοιών. Οι ερευνητές ανέλυσαν δεδομένα από 800 μαθητές και διαπίστωσαν ότι η διερευνητική μάθηση όχι μόνο βελτίωσε την κατανόηση των μαθητών σε θέματα φυσικών επιστημών, αλλά επίσης αύξησε το ενδιαφέρον τους για την επιστήμη.

Αποτελέσματα: Οι εκπαιδευτικοί ανέφεραν ότι οι μαθητές συμμετείχαν πιο ενεργά στην τάξη και εκδήλωναν μεγαλύτερη περιέργεια για τα επιστημονικά φαινόμενα. Τα αποτελέσματα επιβεβαιώνουν την ιδέα ότι η διερευνητική μάθηση ενισχύει την κατανόηση και την εφαρμογή επιστημονικών εννοιών από τους μαθητές.

❖ Έρευνα 10

Τίτλος: Αντίκτυπος των Μη Τυπικών Μεθόδων στη Μαθησιακή Εμπειρία, Ramirez & Gonzalez (2022)

Αυτή η μελέτη πραγματοποιήθηκε σε σχολεία της Ισπανίας. Η έρευνα περιλάμβανε 500 μαθητές και 70 εκπαιδευτικούς και χρησιμοποιήθηκαν προγράμματα ομαδικών εργασιών και δραστηριότητες δημιουργικής επίλυσης προβλημάτων.

Αποτελέσματα: Αποκαλύπτει ότι οι μη τυπικές μέθοδοι ενισχύουν την κριτική σκέψη και τη συνεργασία μεταξύ μαθητών και ότι οι μαθητές που συμμετείχαν σε αυτές τις

δραστηριότητες είχαν καλύτερες επιδόσεις σε τεστ κριτικής σκέψης και εργάζονταν καλύτερα σε ομαδικές εργασίες. Η μελέτη επιβεβαιώνει τη θετική επίδραση των μη τυπικών μεθόδων στην εκπαιδευτική διαδικασία.

❖ Έρευνα 11

Τίτλος: Μη Τυπική Μάθηση και Δημιουργικότητα στην Εκπαίδευση, Patel & Brown (2021)

Η έρευνα που διεξήχθη στην Ιταλία δείχνει ότι οι εκπαιδευτικές προσεγγίσεις που περιλαμβάνουν μη τυπικές μεθόδους οδηγούν σε αυξημένη δημιουργικότητα στους μαθητές. Η μελέτη συμμετείχε 400 μαθητές και 60 εκπαιδευτικούς. Οι ερευνητές χρησιμοποίησαν ποιοτικές μεθόδους, όπως παρατηρήσεις και συνεντεύξεις, για να αναλύσουν τη διαδικασία μάθησης.

Αποτελέσματα: Οι μαθητές ανέφεραν ότι οι δημιουργικές δραστηριότητες, όπως η τέχνη και οι θεατρικές παραστάσεις, τους βοήθησαν να εκφραστούν καλύτερα και να αναπτύξουν νέες ιδέες. Η μελέτη υπογραμμίζει τη σημασία της δημιουργικότητας στην εκπαίδευση, υποδεικνύοντας ότι οι μη τυπικές μέθοδοι προάγουν την καινοτομία και τη σκέψη.

❖ Έρευνα 12

Τίτλος: Η Χρήση Μη Τυπικών Μεθόδων στη Διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών: Μια Παγκόσμια Προσέγγιση, Kim & Park (2023)

Αυτή η μελέτη συγκρίνει τη χρήση μη τυπικών μεθόδων σε χώρες όπως η Αυστραλία, η Βρετανία και η Ιαπωνία, δείχνοντας τις διαφορές και τις ομοιότητες στην εφαρμογή τους. Η έρευνα βασίστηκε σε δεδομένα από 1.000 σχολεία και περιλάμβανε συνεντεύξεις με εκπαιδευτικούς και μαθητές.

Αποτελέσματα: Οι ερευνητές ανέφεραν ότι η πολιτιστική κληρονομιά και η εκπαιδευτική πολιτική κάθε χώρας επηρεάζουν τη μέθοδο διδασκαλίας και την ενσωμάτωση των μη τυπικών μεθόδων. Τα αποτελέσματα αναδεικνύουν τις πολιτισμικές και εκπαιδευτικές παραμέτρους που επηρεάζουν τη χρήση αυτών των μεθόδων.

❖ Έρευνα 13

Τίτλος: Η Επίδραση των Μη Τυπικών Μεθόδων στις Επιδόσεις Μαθητών σε Διεθνές Επίπεδο, Johnson & White (2019)

Η μελέτη αυτή εξετάζει την αποτελεσματικότητα των μη τυπικών μεθόδων σε 10 χώρες και επισημαίνει την άμεση σύνδεση με την αύξηση των επιδόσεων των μαθητών. Η μελέτη χρησιμοποίησε δεδομένα από 5.000 μαθητές και 500 εκπαιδευτικούς. Οι

ερευνητές χρησιμοποίησαν ανάλυση δεδομένων από τυποποιημένα τεστ και ερωτηματολόγια ικανοποίησης των μαθητών.

Αποτελέσματα: Τα αποτελέσματα υποδεικνύουν ότι οι χώρες που ενσωμάτωσαν μη τυπικές μεθόδους παρουσίασαν σημαντική αύξηση στις μαθησιακές επιδόσεις και στη συμμετοχή των μαθητών. Η διεθνής συγκριτική ανάλυση επιβεβαιώνει την αξία των μη τυπικών προσεγγίσεων στη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Σύνδεση με την παρούσα έρευνα:

Οι έρευνες για τη μη τυπική μάθηση προσφέρουν σημαντικές πληροφορίες για τη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και την ενίσχυση των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Η έρευνα των Smith & Jones (2023) εστιάζει στην επίδραση της μη τυπικής μάθησης στην εκπαιδευτική εμπειρία των μαθητών, δείχνοντας ότι οι μαθητές που συμμετείχαν σε μη τυπικές δραστηριότητες, όπως εξωσχολικά προγράμματα, ανέφεραν μεγαλύτερη ικανοποίηση από τη μάθηση και ανέπτυξαν κοινωνικές δεξιότητες. Σε σύγκριση με την έρευνα του Zhang et al. (2022), η οποία εστιάζει κυρίως στην επίδοση των μαθητών στις φυσικές επιστήμες μέσω διερευνητικής μάθησης, οι Smith & Jones εξετάζουν επιπλέον τη διάσταση της ικανοποίησης των μαθητών. Η έρευνα των Lee et al. (2020) από τη Νότια Κορέα επισημαίνει την αποτελεσματικότητα των μη τυπικών μεθόδων, όπως η διερευνητική μάθηση, στην κατανόηση επιστημονικών εννοιών. Αυτή η προσέγγιση έχει παρόμοια συμπεράσματα με την έρευνα των Davies et al. (2019), που αναγνωρίζει τη σημασία των πολιτιστικών παραγόντων και των πόρων στην εκπαίδευση, με τη Lee να εστιάζει στην ενεργή συμμετοχή των μαθητών στη διαδικασία μάθησης. Στην έρευνα των Ramirez & Gonzalez (2022), αποκαλύπτεται ότι οι μη τυπικές μέθοδοι ενισχύουν την κριτική σκέψη και τη συνεργασία μεταξύ των μαθητών στην Ισπανία, υπογραμμίζοντας την αυξημένη ικανότητα των μαθητών να εργάζονται σε ομάδες και να επιλύουν προβλήματα. Αυτά τα αποτελέσματα βρίσκονται σε συμφωνία με την έρευνα των Andreou & Christodoulou (2020), που αναδεικνύει προκλήσεις στην προετοιμασία των εκπαιδευτικών για την ενσωμάτωση τέτοιων καινοτόμων μεθόδων διδασκαλίας. Αντίστοιχα, σε αυτή των Patel & Brown (2021) δείχνει ότι οι μη τυπικές μέθοδοι ενισχύουν τη δημιουργικότητα στην εκπαίδευση, κάτι που συνδέεται άμεσα με τα συμπεράσματα των Smith & Jones (2023), οι οποίοι παρατηρούν αυξημένη συμμετοχή και δημιουργικότητα μέσω μη τυπικών προσεγγίσεων.

Τέλος, η μελέτη των Kim & Park (2023) προσφέρει μια παγκόσμια προοπτική, συγκρίνοντας τη χρήση μη τυπικών μεθόδων σε χώρες όπως η Αυστραλία, η Βρετανία και η Ιαπωνία. Αυτή η διεθνής σύγκριση ενισχύει τα ευρήματα των Kourkoutas & Zamfir (2020), οι οποίοι επίσης τονίζουν τη σημασία της εκπαιδευτικής πολιτικής για την επιτυχία των μη τυπικών μεθόδων. Συνολικά, οι έρευνες δείχνουν ότι η μη τυπική μάθηση βελτιώνει τις μαθησιακές επιδόσεις, ενισχύει την κριτική σκέψη και τη συνεργασία, και προάγει τη δημιουργικότητα των μαθητών σε διεθνές επίπεδο.

Ερευνητικό μέρος

Κεφάλαιο 2ο

Μεθοδολογία της έρευνας

2.1. Μεθοδολογική προσέγγιση

2.1.1. Γενικά

Η παρούσα έρευνα αποσκοπεί στη διερεύνηση των αντιλήψεων και στάσεων εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και φοιτητών παιδαγωγικών σχολών σχετικά με την εφαρμογή μη τυπικών μεθόδων διδασκαλίας στις Φυσικές Επιστήμες, καθώς και τον ρόλο της δια βίου μάθησης στην επαγγελματική τους εξέλιξη. Για την επίτευξη αξιόπιστων και επιστημονικά τεκμηριωμένων αποτελεσμάτων, ακολουθήθηκε μια αυστηρά δομημένη μεθοδολογική προσέγγιση. Η μεθοδολογία περιλάμβανε την επιλογή των καταλληλότερων μεθόδων συλλογής και ανάλυσης δεδομένων, προκειμένου να απαντηθούν τα κεντρικά ερευνητικά ερωτήματα (Cohen et al., 2018). Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε δείγμα 200 συμμετεχόντων, που περιλάμβανε 100 εν ενεργεία εκπαιδευτικούς. Το ερωτηματολόγιο σχεδιάστηκε ειδικά για τις ανάγκες της παρούσας έρευνας, βασισμένο σε υπάρχουσες κλίμακες που μετρούν τις στάσεις και τις αντιλήψεις για τη μη τυπική εκπαίδευση και τη δια βίου μάθηση. Περιλάμβανε 20 κλειστού τύπου ερωτήσεις, όπως "Πόσα χρόνια προϋπηρεσίας έχετε;" και "Ποιες μορφές μάθησης αξιοποιείτε κυρίως κατά τη διδασκαλία σας;", καθώς και 5 ανοιχτού τύπου ερωτήσεις, όπως "Ποιες είναι οι προτάσεις σας για τη βελτίωση της μη τυπικής μάθησης;". Οι ερωτήσεις εξετάζουν τις γνώσεις, τις στάσεις και τις προτάσεις των συμμετεχόντων. Το πρωτόκολλο συνέντευξης περιλάμβανε 15 δομημένες ερωτήσεις, σχεδιασμένες για να παρέχουν βαθύτερη κατανόηση των απόψεων και των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί. Ερωτήσεις όπως "Πώς θεωρείτε ότι η μη τυπική εκπαίδευση μπορεί να εφαρμοστεί στην τάξη;" και "Ποια είναι τα κύρια οφέλη της δια βίου μάθησης;" αναδείκνυαν τις εμπειρίες και τις προτιμήσεις των συμμετεχόντων. Συνολικά πραγματοποιήθηκαν 20 συνεντεύξεις με εν ενεργεία εκπαιδευτικούς και φοιτητές, οι οποίες ηχογραφήθηκαν με τη συγκατάθεση των συμμετεχόντων και μεταγράφηκαν για ανάλυση.

Οι συμμετέχοντες επιλέχθηκαν μέσω τυχαίας δειγματοληψίας, από διάφορες σχολικές μονάδες και πανεπιστημιακά ιδρύματα της Ελλάδας, προκειμένου να εξασφαλιστεί η αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος και να καλυφθούν διάφορες γεωγραφικές περιοχές και εκπαιδευτικά περιβάλλοντα. Συνδυάστηκε η ποσοτική με την ποιοτική έρευνα, δηλαδή η μικτή μεθοδολογία βοηθώντας με τον τρόπο αυτό στη σύλληψη της πολυπλοκότητας των κοινωνικών φαινομένων και στην προσφορά πιο αξιόπιστων αποτελεσμάτων (Creswell, Clark, 2011).

2.1.2. Σκοπός, στόχοι έρευνας και ερευνητικά ερωτήματα

Ο κύριος σκοπός της παρούσας μελέτης επικεντρώνονται στην κατανόηση και σύγκριση των αντιλήψεων μελλοντικών και εν ενεργεία εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με τις μη τυπικές μεθόδους διδασκαλίας στις Φυσικές Επιστήμες και τη Δια Βίου Μάθηση. Πρωταρχικός στόχος είναι η διερεύνηση των στάσεων και των τάσεων αυτών των ομάδων αναφορικά με τις μη παραδοσιακές διδακτικές προσεγγίσεις και η ανάδειξη των παραγόντων που οδηγούν στην υιοθέτησή τους. Ένας βασικός στόχος της έρευνας είναι η αναγνώριση των κινήτρων και των αιτιών πίσω από την επιλογή των μη τυπικών μεθόδων, διερευνώντας ποιοι παράγοντες επηρεάζουν τις αποφάσεις των εκπαιδευτικών προς αυτήν την κατεύθυνση. Η έρευνα αποσκοπεί, επίσης, στην κατανόηση των αντιλήψεών τους σχετικά με τα οφέλη που αποκομίζουν οι μαθητές από τη χρήση μη παραδοσιακών μεθόδων. Η μελέτη στοχεύει στην αξιολόγηση των επιπτώσεων της μη τυπικής εκπαίδευσης στην κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών, διερευνώντας εάν οι εκπαιδευτικοί αντιλαμβάνονται αυτές τις προσεγγίσεις ως θετικές ή αρνητικές σε αυτόν τον τομέα. Παράλληλα, εξετάζεται η ετοιμότητα των μελλοντικών και εν ενεργεία εκπαιδευτικών να εφαρμόσουν μη τυπικές μεθόδους, με ιδιαίτερη έμφαση στη διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών, αξιολογώντας το επίπεδο ενσωμάτωσης αυτών των μεθόδων στη διδακτική τους πρακτική. Τέλος, η έρευνα αποσκοπεί να συμβάλει στη διαμόρφωση εκπαιδευτικών στρατηγικών που ενισχύουν την αυτονομία των μαθητών και τη βιωματική μάθηση, ενώ ταυτόχρονα προάγει τη συνεχή βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας μέσω της Δια Βίου Μάθησης.

Τα ερευνητικά ερωτήματα που θα απαντηθούν μέσω της έρευνας είναι τα εξής:

- Σε ποιο βαθμό είναι εξοικειωμένοι οι εκπαιδευτικοί και οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί με τη μη τυπική εκπαίδευση και πώς αυτό επηρεάζει τις διδακτικές τους πρακτικές;
- Ποιες είναι οι μέθοδοι και οι συνθήκες υπό τις οποίες οι εκπαιδευτικοί εφαρμόζουν μη τυπικές προσεγγίσεις στη διδασκαλία;
- Ποια είναι τα αντιλαμβανόμενα οφέλη και τα πλεονεκτήματα και δυσκολίες από την εφαρμογή μη παραδοσιακών διδακτικών μεθόδων;
- Υπάρχουν διαφορές στις αντιλήψεις μεταξύ εν ενεργεία και μελλοντικών εκπαιδευτικών σχετικά με τις μη τυπικές μεθόδους διδασκαλίας στις Φυσικές Επιστήμες και τη Δια Βίου Μάθηση;

Η αξιοποίηση ερωτηματολογίων και συνεντεύξεων ενισχύει την εις βάθος και πολυεπίπεδη ανάλυση του θέματος, επιτρέποντας την ολοκληρωμένη συλλογή δεδομένων, η οποία καλύπτει τόσο την περιγραφή όσο και την ερμηνεία και ανάλυση των απόψεων των συμμετεχόντων. Μέσω των ερωτηματολογίων αποκτάται μια γενική εικόνα των κυρίαρχων αντιλήψεων, ενώ οι συνεντεύξεις αναδεικνύουν προσωπικές εμπειρίες και βαθύτερες σκέψεις. Η παρούσα έρευνα βασίζεται στις αρχές της ποιοτικής μεθοδολογίας, η οποία στηρίζει τη σταδιακή διαδικασία δόμησης των

δεδομένων, από τη συλλογή τους μέχρι την τελική ανάλυση, ερμηνεία και σε έναν συνδυασμό ανοικτών και κλειστών ερωτήσεων θα αξιοποιηθεί στα ερωτηματολόγια, προκειμένου να διασφαλιστεί η ποικιλία και η πληρότητα των απαντήσεων.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην τήρηση των ηθικών προτύπων της έρευνας, διασφαλίζοντας την ανωνυμία και την εμπιστευτικότητα των συμμετεχόντων, σύμφωνα με τον Κώδικα Ηθικής της Βρετανικής Εταιρείας Κοινωνικής Έρευνας (BSA, 2017). Μέσω του συνδυασμού παρατήρησης, ερωτηματολογίων και συνεντεύξεων, η έρευνα θα καταγράψει τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών και φοιτητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με τη μη τυπική μάθηση και τη δια βίου μάθηση, προσφέροντας χρήσιμα δεδομένα για τη βελτίωση των διδακτικών πρακτικών (Merriam & Tisdell, 2015).

2.1.3. Ερευνητική διαδικασία

Η ερευνητική διαδικασία ακολούθησε την εξής διαδρομή:

- 1^{ov}: Ορίστηκε ο σκοπός της έρευνας και τέθηκαν τα ερευνητικά ερωτήματα
- 2^{ov}: Εύρεση του κατάλληλου εργαλείου- μεθόδου για τη συλλογή των δεδομένων
- 3^{ov}: Εύρεση κατάλληλου δομημένου ερωτηματολογίου και ερωτήσεων για τη συνέντευξη
- 4^{ov}: Επιλογή του πλήθους που θα συμμετάσχει στην έρευνα
- 5^{ov}: Διαμοιρασμός ερωτηματολογίων και πραγματοποίηση συνεντεύξεων
- 6^{ov}: Συλλογή δεδομένων και επεξεργασία

Μετά τη συλλογή των δεδομένων, ακολούθησε η επεξεργασία και ανάλυσή τους. Η στατιστική ανάλυση πραγματοποιήθηκε με τη χρήση του λογισμικού S.P.S.S. 26, μέσω της μεθόδου ανάλυσης συχνοτήτων, προκειμένου να αναδειχθούν οι τάσεις και οι συσχετίσεις μεταξύ των μεταβλητών (Tashakkori & Teddlie, 2010). Το ερευνητικό εργαλείο της παρούσας μελέτης ήταν ένα ερωτηματολόγιο, το οποίο σχεδιάστηκε μέσω της πλατφόρμας Google Forms.

Η επιλογή της συγκεκριμένης πλατφόρμας έγινε λόγω της ευκολίας στη δημιουργία, τη διαχείριση και τη διανομή των ερωτηματολογίων, καθώς και των λειτουργιών που παρέχει για τη συλλογή και ανάλυση των δεδομένων. Το ερωτηματολόγιο διαμοιράστηκε, επιτρέποντας τη γρήγορη και αποδοτική αποστολή του σε ευρύ φάσμα συμμετεχόντων. Η χρήση της ηλεκτρονικής διανομής κρίθηκε σκόπιμη, καθώς θεωρήθηκε ότι θα συμβάλει στην επίτευξη ενός ικανοποιητικού αριθμού δείγματος, παρέχοντας παράλληλα ευελιξία στους συμμετέχοντες να απαντήσουν στο ερωτηματολόγιο στον δικό τους χρόνο και χώρο. Επιπλέον, η ηλεκτρονική αυτή προσέγγιση διασφαλίζει την αμεσότητα και την ακρίβεια στη συλλογή δεδομένων, καθώς οι απαντήσεις καταχωρούνται αυτόματα στην πλατφόρμα και είναι άμεσα

διαθέσιμες για περαιτέρω επεξεργασία. Στην παρούσα έρευνα, εκτός από τη διανομή του ερωτηματολογίου μέσω της πλατφόρμας Google Forms, εφαρμόσαμε επίσης συνεντεύξεις με ένα επιλεγμένο υποσύνολο των εκπαιδευτικών. Αυτή η ποιοτική προσέγγιση μας επέτρεψε να εμβαθύνουμε στις προοπτικές, πεποιθήσεις και εμπειρίες τους, προσφέροντας έτσι μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα των θεμάτων που εξετάζουμε. Χρησιμοποιώντας ερωτήσεις ανοιχτού τύπου, και με χρησιμοποιώντας ορισμένες ερωτήσεις ως βάση, καταφέραμε να συλλέξουμε πλούσιες αφηγηματικές περιγραφές που αποκάλυψαν την πολυπλοκότητα των απόψεών τους σχετικά με τη μη τυπική εκπαίδευση και τη δια βίου μάθηση. Οι συνδυαστικές μέθοδοι συλλογής δεδομένων, με τη χρήση ερωτηματολογίων και συνεντεύξεων, ενίσχυσαν την έρευνά μας, καθώς οι ποσοτικές απαντήσεις του ερωτηματολογίου προσέφεραν μια ευρεία εικόνα των τάσεων και των στάσεων του πληθυσμού, ενώ οι ποιοτικές συνεντεύξεις παρείχαν σε βάθος κατανόηση των υποκειμενικών εμπειριών και πεποιθήσεων των συμμετεχόντων. Αυτός ο συνδυασμός ποσοτικών και ποιοτικών μεθόδων μας επέτρεψε να διασταυρώσουμε τα ευρήματα, να εμβαθύνουμε σε συγκεκριμένα θέματα και να διασφαλίσουμε ότι οι απόψεις των εκπαιδευτικών και των φοιτητών αντικατοπτρίζουν μια πλούσια και πολυδιάστατη κατανόηση των προκλήσεων και των δυνατοτήτων που σχετίζονται με τη μη τυπική εκπαίδευση και τη δια βίου μάθηση. Οι συμμετέχοντες έλαβαν την διαβεβαίωση ότι θα τηρηθεί αυστηρά η διαδικασία απόρρητης διαχείρισης των δεδομένων, διασφαλίζοντας την εμπιστευτικότητα των συμμετεχόντων. Οι συμμετέχοντες ενημερώθηκαν πλήρως για τον σκοπό της έρευνας, τη διαδικασία συμμετοχής και την πολιτική προστασίας των προσωπικών τους δεδομένων, ενισχύοντας έτσι τη διαφάνεια και την εμπιστοσύνη στη διαδικασία. Το δείγμα συλλέχθηκε τυχαία.

2.2. Εργαλεία και μέθοδος συλλογής αποτελεσμάτων έρευνας

2.2.1. Γενικά

Το κεφάλαιο της μεθοδολογίας αποσκοπεί στη διεξοδική παρουσίαση των μεθόδων έρευνας που έχουν επιλεγεί, αλλά και στην τεκμηρίωση του λόγου για τον οποίο προτιμήθηκαν. Στο πλαίσιο της παρούσας μελέτης, καταφύγαμε σε μια συνδυαστική προσέγγιση, ενσωματώνοντας τόσο ποσοτικές, όσο και ποιοτικές τεχνικές συλλογής δεδομένων. Αρχικά, δόθηκαν ερωτηματολόγια σε υποψήφιους εκπαιδευτικούς, αλλά και εν ενεργεία εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (νηπιαγωγούς/δασκάλους). Τα ερωτηματολόγια αυτά έχουν σχεδιαστεί με σκοπό την ποσοτικοποίηση των απόψεών τους σχετικά με τη μη τυπική εκπαίδευση και τη δια βίου μάθηση. Μέσω της εφαρμογής δομημένων ερωτήσεων, δόθηκε η δυνατότητα αριθμητικής ανάλυσης των απαντήσεών τους, διερευνώντας έτσι τις ποσοτικές τάσεις των στάσεών τους. Παράλληλα, πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις με ένα επιλεγμένο υποσύνολο των υποψηφίων. Αυτή η ποιοτική στρατηγική παρέχει την ευκαιρία για βαθύτερη εξερεύνηση των προοπτικών, πεποιθήσεων και εμπειριών τους. Χρησιμοποιώντας ερωτήσεις ανοιχτού τύπου και χρησιμοποιώντας μία ημιδομημένη συνέντευξη συλλέχθηκαν πλούσιες αφηγηματικές περιγραφές που αποκάλυψαν την

πολυπλοκότητα των απόψεών τους για τη μη τυπική εκπαίδευση και τη δια βίου μάθηση. Οι ηχογραφημένες συνεντεύξεις επεξεργάστηκαν άμεσα μετά τη διεξαγωγή τους. Οι μεταγραφές έγιναν από εξειδικευμένο προσωπικό, διασφαλίζοντας την ακρίβεια των δεδομένων. Μετά την ολοκλήρωση της θεματικής ανάλυσης, οι προτεινόμενες λύσεις και παρατηρήσεις που προήλθαν από τις συνεντεύξεις ενσωματώθηκαν στα συμπεράσματα της έρευνας, υποστηρίζοντας την ανάλυση των ποσοτικών δεδομένων.

Η επιλογή μιας συνδυαστικής προσέγγισης που ενσωματώνει και ποσοτικές και ποιοτικές τεχνικές είναι μια στρατηγική που επιδιώκει να συνδυάσει τα θετικά στοιχεία και των δύο προσεγγίσεων, με στόχο την πιο ολοκληρωμένη κατανόηση του αντικειμένου της έρευνας. Τα ποσοτικά δεδομένα προσφέρουν κατά τους Teddlie & Tashakkori (2009), αναφέρονται στη δυνατότητα για γενίκευση των ευρημάτων, ενώ τα ποιοτικά δεδομένα παρέχουν βάθος και κατανόηση των πολύπλοκων φαινομένων.

Το δείγμα χαρακτηρίζεται ως ευκαιριακό, αφού μπορούσε η έρευνα να διεξαχθεί σε ακόμα μεγαλύτερο αριθμό ατόμων, αν λάβει κανείς υπόψιν τον αριθμό των φοιτητών, αλλά και ήδη εργαζομένων εκπαιδευτικών στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

2.2.2. Σχεδιασμός της δομής του ερωτηματολογίου

Τα ερωτηματολόγια μέσω της χρήσης δομημένων ερωτήσεων, έχουν ως στόχο να παρέχουν μια κατανοητή και ολοκληρωμένη εικόνα για την έρευνα. Η συνδυαστική μεθοδολογία δημιουργεί μια πολυμεθοδική διαδικασία που οδηγεί σε ένα πιο ολοκληρωμένο και αναλυτικό αποτέλεσμα, διασφαλίζοντας ότι τα δεδομένα που συλλέγονται είναι αντικειμενικά, αντανακλώντας την ποικιλομορφία των απόψεων και των εμπειριών των συμμετεχόντων.

Γενικά Στοιχεία	Φύλο	Αγόρι/ Κορίτσι	
	Ηλικία	18-25, 26-35,36-45,46-55, +55 ετών	
	Εκπαίδευση	Ακαδημία εξομοίωση- χωρίς εξομοίωση, ΑΕΙ/ΤΕΙ, Δεύτερο πτυχίο, Μεταπτυχιακό, Διδακτορικό, Άλλο	
	Οικ.κατάσταση	έγγαμος/άγαμος	
	Ειδικότητα	Νηπιαγωγός/ Δάσκαλος	
	Έτη προϋπηρεσίας	0-10/11-20/21-30/31+	

	Έτος φοίτησης (Μελλοντικοί εκπαιδ.)	1ο/2ο/3ο/4ο/ Άλλο	
Μη τυπική εκπαίδευση	→ Μάθηση → Μορφές → Μέθοδοι-τεχνικές → Εμπειρική εφαρμογή	Ναι/Όχι/Δε γνωρίζω	
	Συχνότητα χρήσης	1-5 (καθόλου-πάντα)	
	Αντικείμενο εκπαίδευσης	Γλώσσα/Μαθηματικά/Ιστορία/Φυσ.επιστήμες/Γεωπονία/Τέχνες/Άλλο	
	Αντιλήψεις εκπαιδευτικών	Διαφωνώ πλήρως-Συμφωνώ απόλυτα	
Δια βίου μάθηση	Απόψεις για προσωπική ανάπτυξη	Καθόλου-Πάρα πολύ	
	Επιμόρφωση	Σεμινάρια/Συνέδρια/Ημερίδες/Εξ αποστάσεως προγράμματα/Σπουδές/Αυτοεπιμόρφωση/Άλλο	
	→ Βελτίωση εκπ.έργου → Οικ. επιβράβευση → ΑΣΕΠ → Προσωπικό ενδιαφέρον	Καθόλου-Πάρα πολύ	
	Δυσκολίες επιμόρφωσης	Καθόλου- Πάρα πολύ	
	Προτιμήσεις δείγματος	Καθόλου- Πάρα πολύ	

Πίνακας 1: Δομή ερωτηματολογίου

2.2.3. Συνοδευτική επιστολή

Η συνοδευτική επιστολή που στάλθηκε μαζί με το ερωτηματολόγιο είχε ως στόχο να ενημερώσει τους συμμετέχοντες για βασικές πληροφορίες σχετικά με την έρευνα και τη διαδικασία συμμετοχής. Περιλαμβάνει τα εξής σημεία:

- ❖ *Σκοπός της έρευνας:* Παρουσιάστηκε το αντικείμενο και οι στόχοι της έρευνας, που αφορούσαν τη διερεύνηση των στάσεων των εκπαιδευτικών και φοιτητών

παιδαγωγικών σχολών σχετικά με τη μη τυπική εκπαίδευση και τη δια βίου μάθηση.

- ❖ *Εθελοντική συμμετοχή και εμπιστευτικότητα:* Δόθηκαν διαβεβαιώσεις ότι η συμμετοχή είναι απολύτως εθελοντική και τα δεδομένα που θα συλλεχθούν θα διατηρηθούν ανώνυμα και εμπιστευτικά. Τονίστηκε ότι το ερωτηματολόγιο δεν αξιολογείται από κανέναν πέραν της ερευνήτριας.
- ❖ *Απαιτούμενος χρόνος συμπλήρωσης:* Επισημάνθηκε ότι η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου θα διαρκέσει περίπου 10-15 λεπτά.
- ❖ *Χρόνος και τρόπος επιστροφής:* Οι συμμετέχοντες ενημερώθηκαν για την προθεσμία επιστροφής του ερωτηματολογίου και τον τρόπο αποστολής, που γίνεται ηλεκτρονικά μέσω της πλατφόρμας Google Forms.
- ❖ *Ευχαριστήριο μήνυμα:* Εκφράστηκαν ευχαριστίες στους συμμετέχοντες για τον χρόνο και την συμβολή τους στην έρευνα.
- ❖ *Στοιχεία επικοινωνίας:* Παρεχόταν η δυνατότητα επικοινωνίας με την ερευνήτρια για οποιαδήποτε απορία ή περαιτέρω πληροφορία, άλλα και δόθηκε η δυνατότητα σε όποιον/α συμμετέχοντα/ουσα ήθελε να συμβάλλει στην έρευνα με προφορική συνέντευξη, συμπεριλαμβάνοντας τα προσωπικά της στοιχεία, όπως email και τηλέφωνο.

Αυτή η δομημένη προσέγγιση της συνοδευτικής επιστολής(βλ.παράρτημα) είχε σκοπό να ενισχύσει την ενημέρωση των συμμετεχόντων και να διασφαλίσει τη διαφάνεια και τον σεβασμό κατά τη διάρκεια της ερευνητικής διαδικασίας.

2.3. Επεξεργασία ερευνητικών δεδομένων

Η επεξεργασία των ερευνητικών δεδομένων πραγματοποιήθηκε με τη χρήση του στατιστικού προγράμματος SPSS (Statistical Package for the Social Sciences). Η άδεια χρήσης του προγράμματος παραχωρήθηκε από το Μεταπτυχιακό Τμήμα του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, διευκολύνοντας την ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν μέσω του ερωτηματολογίου. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης θα παρουσιαστούν σε επόμενη ενότητα, προσφέροντας μια λεπτομερή επισκόπηση των ευρημάτων και των συμπερασμάτων που προέκυψαν από τη μελέτη. Προκειμένου να αποφευχθούν τυχόν παρανοήσεις, αξίζει να παραθέσουμε τα παρακάτω στοιχεία πριν την ανάλυση των αποτελεσμάτων. Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν από το ερωτηματολόγιο επεξεργάστηκαν και οι δηλώσεις που είχαν αρνητικό χαρακτήρα σχετικά με τη μη τυπική εκπαίδευση και τη δια βίου μάθηση, αντιστράφηκαν, για να ακολουθούν οι δηλώσεις μια πιο θετική πορεία. Στο σύνολο του οι απαντήσεις κωδικοποιήθηκαν, σε αριθμητικές βαθμολογίες που κυμαίνονται από 1 έως 5 (1 - διαφωνώ απόλυτα, 2 - διαφωνώ, 3 - ουδέτερος/η, 4 - συμφωνώ, 5 - συμφωνώ απόλυτα)

2.4. Αξιοπιστία και Εγκυρότητα

Η αξιοπιστία και η εγκυρότητα είναι κρίσιμες πτυχές κάθε ερευνητικής μελέτης, καθώς διασφαλίζουν ότι τα αποτελέσματα είναι ακριβή και ότι οι μέθοδοι που

χρησιμοποιούνται είναι κατάλληλες για την εξεταζόμενη κατάσταση. Στην παρούσα έρευνα, η αξιοπιστία και η εγκυρότητα επιτεύχθηκαν μέσω διάφορων στρατηγικών και διαδικασιών που εφαρμόστηκαν στη μεθοδολογία.

Για να εξασφαλιστεί η αξιοπιστία του ερωτηματολογίου, χρησιμοποιήθηκαν επικυρωμένα μετρητικά εργαλεία και κλίμακες, όπως η κλίμακα Likert, η οποία έχει αποδειχθεί ότι προσφέρει αξιόπιστα αποτελέσματα στην ποσοτική ανάλυση στάσεων και απόψεων (Teddle & Tashakkori, 2009). Η δομή του ερωτηματολογίου επιλέχθηκε προσεκτικά και περιλάμβανε τόσο κλειστού όσο και ανοιχτού τύπου ερωτήσεις, ενισχύοντας τη δυνατότητα αποτύπωσης των διαφορών στις απόψεις των συμμετεχόντων. Η χρήση της πλατφόρμας Google Forms για τη συλλογή δεδομένων επιβεβαίωσε τη διαφάνεια και την αμεσότητα, μειώνοντας τα λάθη κατά την εισαγωγή δεδομένων. Η εγκυρότητα σχετίζεται με το αν το εργαλείο μέτρησης πράγματι μετρά αυτό που υποτίθεται ότι μετρά. Στην παρούσα μελέτη, η εγκυρότητα διασφαλίστηκε μέσω της σαφήνειας των ερευνητικών ερωτημάτων και της κατάλληλης επιλογής των μεταβλητών που εξετάστηκαν. Ακολουθήθηκε μια δομημένη διαδικασία για τον καθορισμό του σκοπού της μελέτης και της ανάπτυξης συγκεκριμένων ερευνητικών ερωτημάτων. Η συνδυαστική προσέγγιση που χρησιμοποιήθηκε (ποσοτική και ποιοτική μέθοδος) προσέφερε μια πλουσιότερη και πιο ολοκληρωμένη κατανόηση του αντικείμενου της έρευνας, καθώς οι ποσοτικές απαντήσεις και οι ποιοτικές συνεντεύξεις συμπλήρωσαν η μία την άλλη (Patton, 2015). Το ερωτηματολόγιο διαμοιράστηκε και οι συνεντεύξεις υλοποιήθηκαν την ίδια χρονική περίοδο, χωρίς να υπάρχει μεγάλη απόκλιση μεταξύ τους

2.5. Δείγμα της έρευνας

Η έρευνα διεξήχθη σε ένα δείγμα 200 ατόμων, με στόχο τη συλλογή δημογραφικών δεδομένων και την καταγραφή των στάσεων και αντιλήψεών τους σχετικά με τη μη τυπική εκπαίδευση και τη δια βίου μάθηση. Το δείγμα περιλάμβανε εν ενεργεία εκπαιδευτικούς και μελλοντικούς εκπαιδευτικούς, επιδιώκοντας τη σύγκριση των αντιλήψεων μεταξύ αυτών των ομάδων. Ωστόσο, η ανομοιογένεια του δείγματος ενδέχεται να επηρεάσει την αξιοπιστία των συγκρίσεων. Ιδιαίτερα στο νηπιαγωγείο, όπου δεν υπάρχουν διακριτά γνωστικά αντικείμενα, το ερωτηματολόγιο μπορεί να μην αντικατοπτρίζει επαρκώς τις απόψεις των συμμετεχόντων. Για τον λόγο αυτό, η ανάλυση των δεδομένων θα επικεντρωθεί κυρίως στους εν ενεργεία δασκάλους και στις διδακτικές πρακτικές που ακολουθούν. Σε 13 άτομα εκ των οποίων διεξάχθηκε και η συνέντευξη για περαιτέρω συγκέντρωση στοιχείων. Οι κύριες κατηγορίες που εξετάστηκαν περιλάμβαναν το φύλο, την ηλικία, την οικογενειακή κατάσταση, τον κλάδο εκπαίδευσης και το επίπεδο σπουδών των συμμετεχόντων. Συγκεκριμένα, η κατηγοριοποίηση του φύλου πραγματοποιήθηκε σε δύο ομάδες, άνδρες και γυναίκες, ώστε να διερευνηθούν τυχόν διαφορές στις στάσεις τους απέναντι στη χρήση και αποδοχή μη τυπικών μεθόδων διδασκαλίας. Η ηλικία των συμμετεχόντων κατανεμήθηκε σε πέντε ομάδες (18-25, 26-35, 36-45, 46-55, και 55+ ετών), παρέχοντας

τη δυνατότητα μελέτης της επίδρασης της ηλικίας στις αντιλήψεις σχετικά με τη μη τυπική εκπαίδευση και τη δια βίου μάθηση. Επιπλέον, η οικογενειακή κατάσταση κατηγοριοποιήθηκε σε έγγαμους και άγαμους, με στόχο να εξεταστεί αν οι οικογενειακές υποχρεώσεις επηρεάζουν τη συμμετοχή σε δραστηριότητες επιμόρφωσης και δια βίου μάθησης. Ο κλάδος εκπαίδευσης περιορίστηκε στις ειδικότητες των νηπιαγωγών και των δασκάλων, προκειμένου να διαπιστωθούν πιθανές διαφορές στις διδακτικές πρακτικές και προσεγγίσεις. Ωστόσο, αναγνωρίζεται ότι η απουσία διακριτών γνωστικών αντικειμένων στο νηπιαγωγείο μπορεί να περιορίσει την ικανότητα σύγκρισης μεταξύ των δύο ομάδων. Τέλος, οι συμμετέχοντες ταξινομήθηκαν βάσει του εκπαιδευτικού τους υπόβαθρου, το οποίο περιλάμβανε αποφοίτους Ακαδημίας ή ΑΕΙ/ΤΕΙ, κατόχους δεύτερου πτυχίου, μεταπτυχιακού, διδακτορικού ή άλλων εκπαιδευτικών τίτλων. Η κατηγοριοποίηση αυτή επιτρέπει τη διερεύνηση της σχέσης μεταξύ του εκπαιδευτικού επιπέδου και της αποδοχής μη παραδοσιακών μεθόδων διδασκαλίας. Η ποικιλία των δημογραφικών χαρακτηριστικών του δείγματος προσφέρει μια πιο εμπειριστατωμένη κατανόηση των παραγόντων που επηρεάζουν τις αντιλήψεις και τις πρακτικές των συμμετεχόντων σχετικά με τη μη τυπική εκπαίδευση και τη δια βίου μάθηση, αν και οι περιορισμοί του δείγματος αναγνωρίζονται.

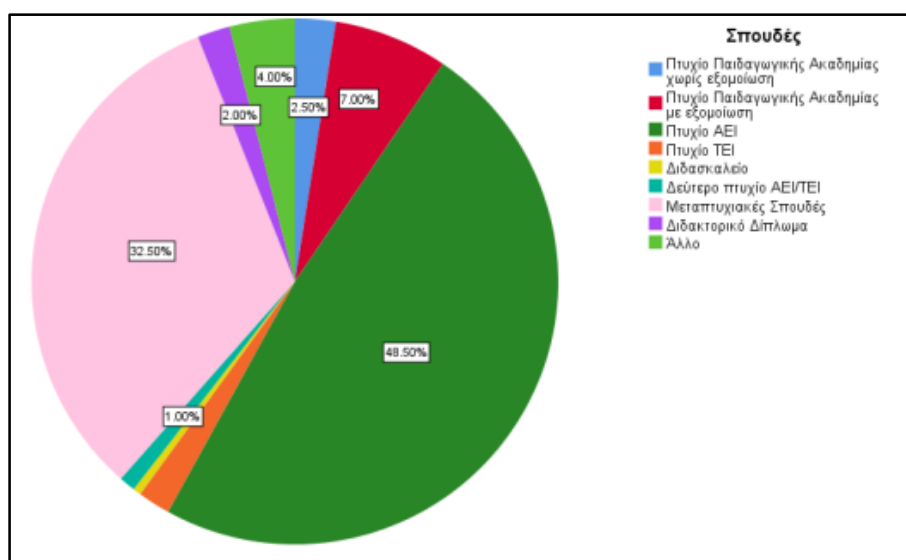
Κεφάλαιο 3ο

3. Αποτελέσματα έρευνας

3.1. Δημογραφικά χαρακτηριστικά δείγματος

- Φύλο: Από το σύνολο των συμμετεχόντων, το 16.5% (33 άτομα) ήταν αγόρια, ενώ το 83.5% (167 άτομα) ήταν κορίτσια.
- Ηλικία: Σε σχέση με την ηλικιακή κατανομή, το 31.5% του δείγματος ήταν ηλικίας 18-25 ετών, το 30.5% 26-35 ετών, το 14.5% 36-45 ετών, το 13.5% 46-55 ετών και το 10% άνω των 55 ετών.
- Οικογενειακή Κατάσταση: Αναφορικά με την οικογενειακή κατάσταση των συμμετεχόντων, το 42% ήταν έγγαμοι, το 57.5% άγαμοι.
- Κλάδος Εκπαίδευσης Το 2.5% του δείγματος, δηλαδή 5 άτομα, κατέχουν πτυχίο από Παιδαγωγική Ακαδημία χωρίς να έχουν γίνει εξομοίωση. Το 7.0%, δηλαδή 14 άτομα, έχουν πτυχίο από Παιδαγωγική Ακαδημία με εξομοίωση.

Η σημαντικότερη ποσοστιαία κατηγορία, το 48.5% του δείγματος (97 άτομα), κατέχει πτυχίο ΑΕΙ. Το 2.0% (4 άτομα) έχουν πτυχίο ΤΕΙ. Μόλις το 0.5% του δείγματος, δηλαδή ένα άτομο, έχει πτυχίο από Διδασκαλείο. Το 1.0% (2 άτομα) έχει δεύτερο πτυχίο από ΑΕΙ/ΤΕΙ. Το 32.5% του δείγματος (65 άτομα) έχει ολοκληρώσει μεταπτυχιακές σπουδές.

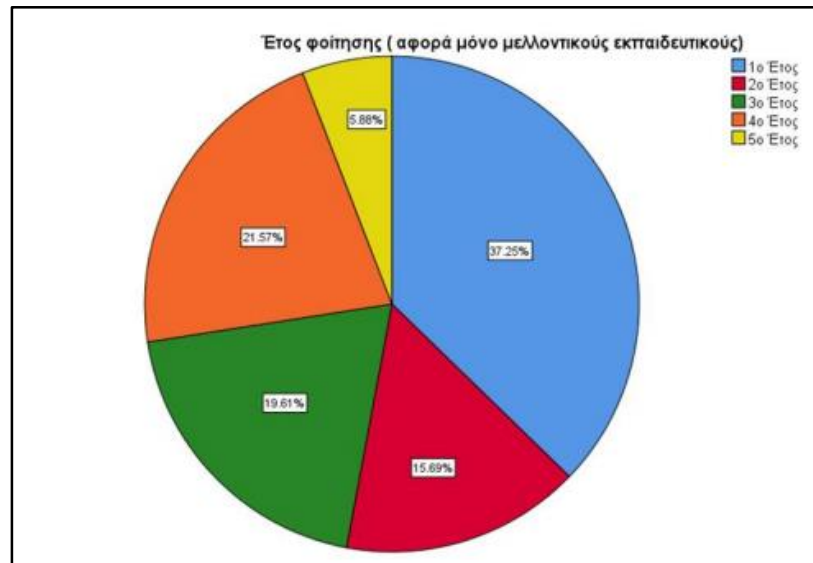

Διαγράμμα 1: Δημογραφικά χαρακτηριστικά δείγματος

Το 2.0% του δείγματος (4 άτομα) κατέχει διδακτορικό δίπλωμα. Τέλος, το 4.0% (8 άτομα) ανήκει σε κάποια άλλη εκπαιδευτική κατηγορία που δεν κατατάσσεται στις

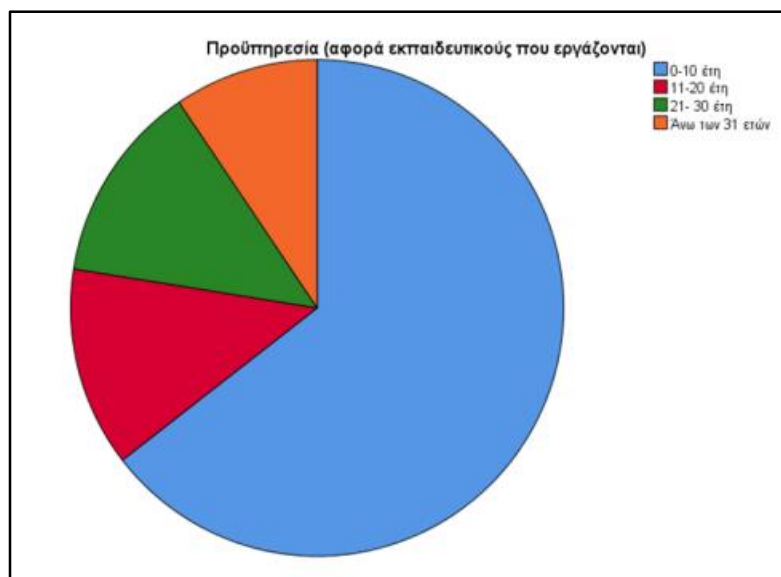
παραπάνω. Συνολικά, τα δεδομένα αποκαλύπτουν μια σημαντική ποσοστιαία συγκέντρωση στα πτυχία ΑΕΙ και στις μεταπτυχιακές σπουδές.

Στο δείγμα της έρευνας που περιλαμβάνει 200 άτομα, έχουμε δύο κύριες κατηγορίες: μελλοντικούς εκπαιδευτικούς και εκπαιδευτικούς που εργάζονται. Από τους μελλοντικούς εκπαιδευτικούς, 81 είναι οι έγκυρες απαντήσεις με το 37.3% να ανήκει στο πρώτο έτος φοίτησης, το 15.7% στο δεύτερο έτος, το 19.6% στο τρίτο έτος, το 21.6% στο τέταρτο έτος, και το 5.9% στο πέμπτο έτος.

Διαγραμμα 2: Στοιχεία εκπαίδευσης δείγματος

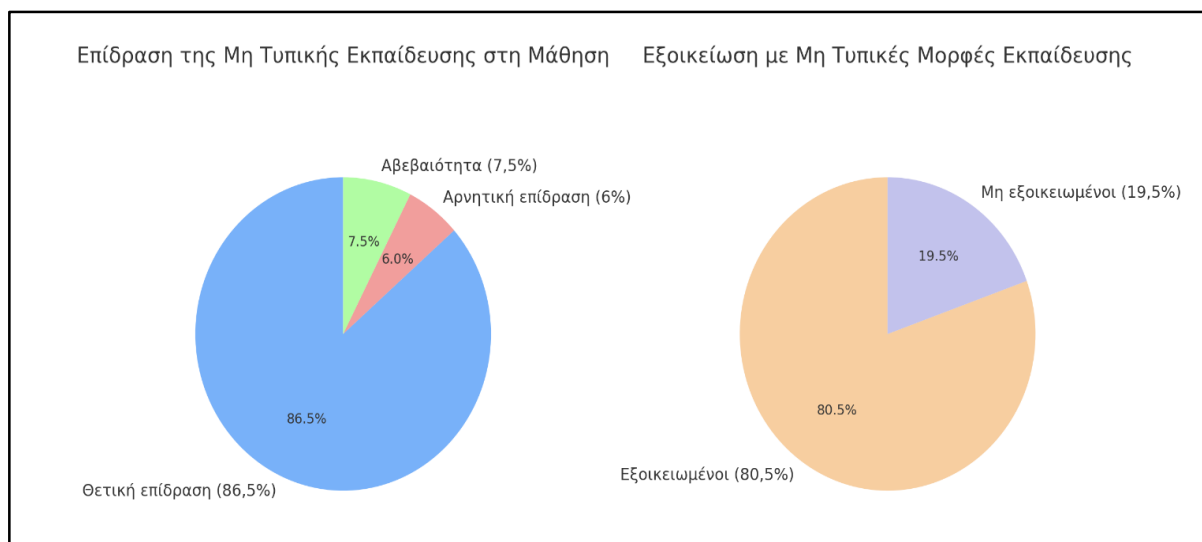
Όσον αφορά τους εκπαιδευτικούς που εργάζονται, οι απαντήσεις ανέρχονται σε 119 με το 64.5% να έχει προϋπηρεσία 0-10 ετών, το 13% από 11-20 έτη, ενώ άλλο ένα 13% από 21-30 έτη και το 9.5% έχει περισσότερο από 31 έτη προϋπηρεσίας.

Διαγραμμα 3: Δεδομένα προϋπηρεσίας δείγματος

3.2. Αποτελέσματα ερωτήσεων για τη μη τυπική μάθηση

Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν από την έρευνα αντικατοπτρίζουν τις απόψεις και τις αντιλήψεις των συμμετεχόντων σχετικά με τη μη τυπική εκπαίδευση. Στο παρόν τμήμα, αναλύονται τα ευρήματα της έρευνας ως προς την επίδραση, την αναγνώριση, και την εφαρμογή των μη τυπικών μεθόδων μάθησης, εστιάζοντας στα εξής σημεία. Η πλειονότητα των ερωτηθέντων (86,5%) εκφράζει την πεποίθηση ότι η μη τυπική εκπαίδευση έχει θετική επίδραση στη μάθηση των μαθητών.

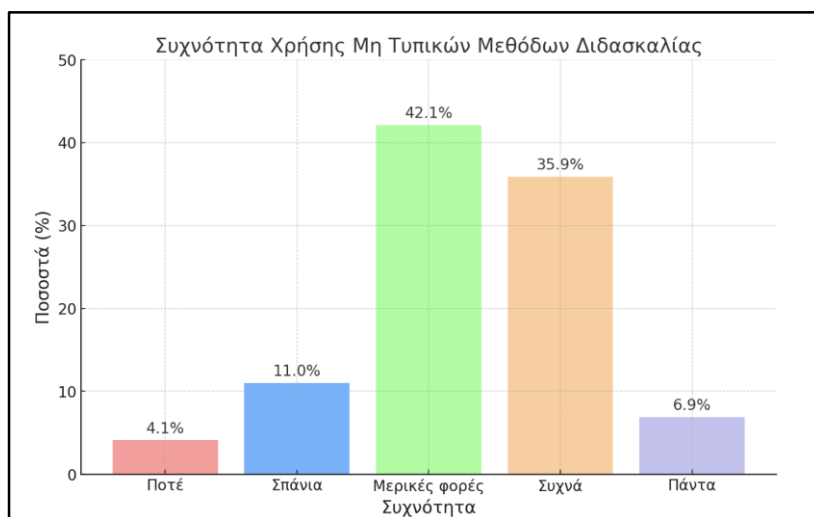

Διάγραμμα 4 : Επίδραση και εξοικείωση με τη μη τυπική εκπαίδευση

Αυτό το ευρύ ποσοστό ενισχύει την άποψη ότι η μη τυπική εκπαίδευση συμβάλλει ουσιαστικά στη μαθησιακή διαδικασία. Αντιθέτως, το 6% των συμμετεχόντων δεν συμφωνεί με αυτή την εκτίμηση, ενώ το 7,5% δηλώνει αβεβαιότητα σχετικά με τον αντίκτυπο της μη τυπικής εκπαίδευσης.

Ένα ποσοστό 80,5% των ερωτηθέντων δηλώνει ότι είναι εξοικειωμένο με τις διάφορες μορφές μη τυπικής μάθησης, ενώ το υπόλοιπο 19,5% δεν έχει επαφή με αυτές τις μεθόδους. Αυτό το εύρημα υποδεικνύει μια γενική γνώση και συνειδητοποίηση της ύπαρξης και των χαρακτηριστικών των μη τυπικών μορφών μάθησης. Σημαντική πλειοψηφία (71,5%) των συμμετεχόντων αναφέρει ότι χρησιμοποιούν ή είναι διατεθειμένοι να χρησιμοποιήσουν μεθόδους μη τυπικής μάθησης στη διδακτική τους πρακτική. Από την άλλη πλευρά, το 28,5% των ερωτηθέντων δηλώνει ότι δεν χρησιμοποιεί ή δεν σκοπεύει να χρησιμοποιήσει τέτοιες μεθόδους.

Αναφορικά με τη συχνότητα χρήσης των μη τυπικών μεθόδων από εκείνους που τις εφαρμόζουν, το 35,9% το κάνει συχνά, το 42,1% μερικές φορές, το 11% σπάνια, το 6,9% πάντα και το 4,1% ποτέ. Τα ευρήματα αυτά αναδεικνύουν μια ποικιλία στη συχνότητα εφαρμογής, με την πλειονότητα των χρηστών να εφαρμόζει τις μη τυπικές μεθόδους είτε συχνά είτε περιστασιακά.

Διάγραμμα 5: Συχνότητα χρήσης μη τυπικών μεθόδων διδασκαλίας

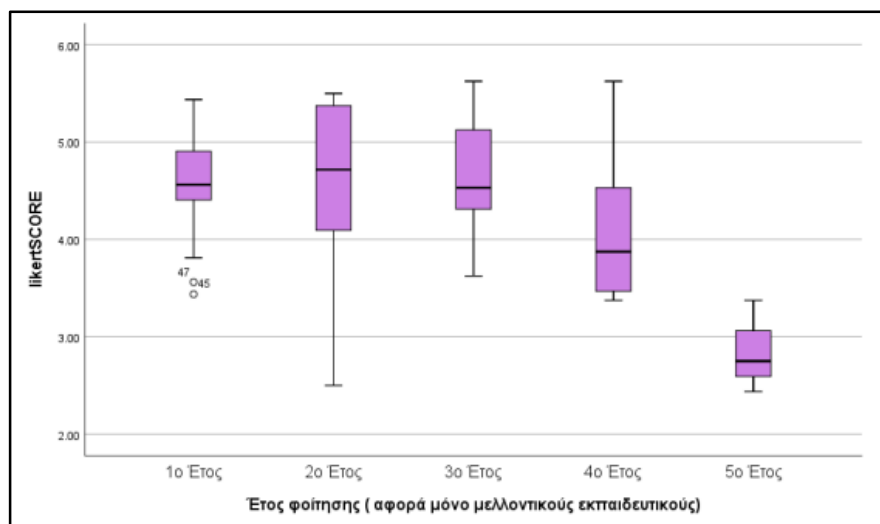
Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων (72%) συμφωνεί ότι σύνθετες έννοιες και φαινόμενα στις φυσικές επιστήμες μπορούν να διδαχθούν αποτελεσματικά μέσω μη τυπικών τεχνικών. Ωστόσο, ένα μικρό ποσοστό (5%) διαφωνεί με την ικανότητα των μη τυπικών τεχνικών να διαχειρίζονται σύνθετες έννοιες. Συνολικά, τα δεδομένα αναδεικνύουν μια γενική θετική στάση προς τη μη τυπική εκπαίδευση, με την πλειονότητα των ερωτηθέντων να αναγνωρίζει τη χρησιμότητά της στην ενίσχυση της μάθησης και να είναι ανοιχτοί στην ενσωμάτωσή της στη διδακτική πράξη, ιδιαίτερα στον τομέα των φυσικών επιστημών.

3.2.1 Κλίμακα τάσεων/απόψεων εκπαιδευτικών και μελλοντικών εκπαιδευτικών σχετικά με τη μη τυπική μάθηση

Η ανάλυση της κλίμακας αποκαλύπτει αρκετές πληροφορίες για τα δεδομένα: Οι μετρήσεις των αντικειμένων στην κλίμακα έχουν μέσο όρο που κυμαίνεται από 3.72 έως 4.15, με σχετικά μικρό εύρος 0.43, υποδηλώνοντας ένα μέτριο επίπεδο μεταβλητότητας στους μέσους όρους μεταξύ των 18 αντικειμένων. Η διακύμανση μεταξύ των μέσων τιμών των αντικειμένων είναι 0.014, που υποδηλώνει ότι τα αντικείμενα έχουν παρόμοιους μέσους όρους και δεν υπάρχει μεγάλη διασπορά των μέσων. Η στατιστική ανάλυση των αντικειμένων-συνολικής βαθμολογίας δείχνει υψηλές διορθωμένες συσχετίσεις αντικειμένων-συνολικής (από .673 έως .779), οι οποίες υποδηλώνουν ότι κάθε αντικείμενο έχει ισχυρή σχέση με τη συνολική βαθμολογία της κλίμακας.

Οι τιμές του τετραγωνικού πολλαπλού συσχετισμού (που μπορούν να ερμηνευθούν ως εξηγημένη διακύμανση στο πλαίσιο της πολλαπλής παλινδρόμησης) υποδηλώνουν επίσης ότι τα αντικείμενα μοιράζονται ένα κοινό κατασκευάσμα. Η αξιοπιστία του Cronbach Alpha εάν διαγραφεί ένα αντικείμενο παραμένει σταθερά υψηλή (γύρω στο .954-.955), υποδεικνύοντας ότι η εσωτερική συνέπεια της κλίμακας δεν εξαρτάται από κάποιο μεμονωμένο αντικείμενο. Η συνολική μέση τιμή της κλίμακας είναι 71.6000 και η τυπική απόκλιση είναι 12.57180, που υποδηλώνει μια μέτρια διασπορά των

συνολικών βαθμολογιών μεταξύ των ερωτηθέντων. Μια διακύμανση των 158.050 υποδηλώνει μεταβλητότητα στο πώς οι ερωτηθέντες βαθμολογούν στην κλίμακα. Τέλος, το ANOVA με το τεστ του Friedman και το τεστ του Tukey για μη προσθετικότητα, έδειξε ότι υπάρχουν διαφορές στον τρόπο που οι συμμετέχοντες βαθμολόγησαν διαφορετικά αντικείμενα, με ένα Chi-Square 124.384 και σημαντική τιμή p ($<.000$).

Διάγραμμα 6: Τάσεις μελλοντικών εκπαιδευτικών

Το τεστ του Tukey για μη προσθετικότητα δεν ήταν σημαντικό ($p = .704$), που σημαίνει ότι δεν υπάρχουν αποδείξεις για αλληλεπιδραστικές επιδράσεις που να παραβιάζουν την υπόθεση της προσθετικότητας. Αυτό υποστηρίζει τη χρήση του τεστ του Friedman σε αυτό το πλαίσιο. Τα ευρήματα υποδεικνύουν ότι τα αντικείμενα της κλίμακας μετρούν συνεπώς ένα κοινό κατασκευάσμα και υπάρχει σημαντική συμφωνία μεταξύ των απαντήσεων στην κατάταξη των αντικειμένων.

Η υψηλή εσωτερική συνέπεια (όπως υποδηλώνεται από τις τιμές του Cronbach Alpha) δείχνει ότι τα αντικείμενα είναι συνεκτικά στη μέτρηση της υποκείμενης έννοιας, που θα μπορούσε να είναι μια στάση, αντίληψη ή άλλο ψυχολογικό κατασκευάσμα. Η κλίμακα φαίνεται αξιόπιστη για τη μέτρηση αυτού του κατασκευάσματος στο συγκεκριμένο δείγμα. Τα δεδομένα που παρουσιάζονται υποδηλώνουν μια σημαντική προδιάθεση από τους ερωτηθέντες προς την αποτελεσματικότητα των μη τυπικών τεχνικών εκπαίδευσης στη διδασκαλία δύσκολων εννοιών και φαινομένων στις Φυσικές Επιστήμες σε παιδιά.

Τα κύρια ευρήματα, δείχνουν ότι μια μεγάλη πλειοψηφία πιστεύει ότι αυτές οι μέθοδοι μπορούν να κάνουν την επιστήμη πιο ενδιαφέρουσα και κατανοητή για τους νέους μαθητές. Το υψηλό ποσοστό (72%) των απαντήσεων που υποδεικνύουν πως δύσκολες έννοιες και φαινόμενα στις Φυσικές Επιστήμες μπορούν να διδαχθούν στα παιδιά χρησιμοποιώντας μη τυπικές εκπαιδευτικές τεχνικές, είναι υποστηριζόμενο από έρευνες που υποδεικνύουν ότι η εμπειρική μάθηση, η ερευνητική μάθηση και η χρήση ψηφιακών τεχνολογιών μπορούν να ενισχύσουν την κατανόηση περίπλοκων θεμάτων (National Research Council, 2005; Honey, M., & Kanter, D. E, 2013). Αυτές οι

προσεγγίσεις βασίζονται στη κατασκευαστική θεωρία, η οποία υποστηρίζει ότι οι μαθητές κατασκευάζουν γνώση μέσω των εμπειριών τους (Piaget, 1954).

Οι θετικές απαντήσεις προς το «να κάνουν τις έννοιες των Φυσικών Επιστημών πιο ενδιαφέρουσες και κατανοητές μέσω μη τυπικών μεθόδων μάθησης» (70,5% συμφωνούν ή συμφωνούν πλήρως) συμφωνούν με τα ευρήματα. Οι δραστηριότητες που βασίζονται στην πράξη, διαδραστικές προσομοιώσεις και η επίλυση προβλημάτων πραγματικού κόσμου μπορούν να αυξήσουν σημαντικά την εμπλοκή και την κατανόηση των μαθητών (Furtak, E. A., Seidel, T., Iverson, H., & Briggs, D. C., 2012). Τέτοιες μέθοδοι παρέχουν εμπειρίες μάθησης με πλαίσιο που είναι πιθανότερο να απομνημονευτούν και να εφαρμοστούν εκτός της τάξης.

Η συντριπτική συναίνεση (91,5%) για την εφαρμογή της μη τυπικής μάθησης στις Φυσικές Επιστήμες αντηχεί στη βιβλιογραφία που τονίζει τη σημασία της εμπλοκής των μαθητών με την επιστήμη με τρόπους που είναι και σημαντικοί και σχετικοί με τις ζωές τους (National Science Teaching Association, 2014). Αυτή η προσέγγιση πιστεύεται ότι προάγει μια βαθύτερη εκτίμηση και περιέργεια για την επιστήμη, οδηγώντας σε βελτιωμένα αποτελέσματα μάθησης.

Η συμφωνία για τη σημασία της σύνδεσης επιστημονικών εννοιών και φαινομένων με την πραγματικότητα (74,0% συμφωνούν ή συμφωνούν πλήρως) είναι συνεπής με έρευνες που υποστηρίζουν την ένταξη της εκπαίδευσης επιστημών με εφαρμογές της πραγματικής ζωής. Τέτοιες συνδέσεις όχι μόνο απομυθοποιούν τις επιστημονικές έννοιες αλλά επίσης δείχνουν τη σχετικότητά τους, με αυτόν τον τρόπο κινητοποιώντας τους μαθητές να μάθουν (Cognition and Technology Group at Vanderbilt, 1992).

Η θετική στάση προς την ικανότητα των μαθητών να αντιλαμβάνονται και να συγκρίνουν τις έννοιες και τα φαινόμενα που έχουν μάθει με το πραγματικό πλαίσιο (67,5% συμφωνούν ή συμφωνούν πλήρως) υποστηρίζει τη στρατηγική της πλαισιωμένης μάθησης. Αυτή η στρατηγική, που περιλαμβάνει τη σχέση του περιεχομένου του προγράμματος σπουδών με καταστάσεις του πραγματικού κόσμου, έχει δείξει ότι ενισχύει την κριτική σκέψη των μαθητών και την ικανότητά τους να εφαρμόζουν πρακτικά τις γνώσεις (Barron, B. J., Schwartz, D. L., Vye, N. J., Moore, A., Petrosino, A., Zech, L., ... & CTGV, 1998).

Τα δεδομένα που υποδεικνύουν ότι η μη τυπική μάθηση επηρεάζει σημαντικά το ενδιαφέρον για τις Φυσικές Επιστήμες (84,5% από αρκετά έως πάρα πολύ) επιβεβαιώνονται από μελέτες που δείχνουν ότι οι προσεγγίσεις που βασίζονται στο ενδιαφέρον και η έρευνα μπορούν να οδηγήσουν σε μακροχρόνια εμπλοκή στα μαθήματα STEM (Renninger, K. A., & Hidi, S. E., 2016).

3.2.2. Απόψεις για τη Δια Βίου Μάθηση

Παρακάτω ακολουθεί ένας πίνακας που διαιρεί τις μέσες τιμές σε τρεις ομάδες σημαντικότητας. Ο πίνακας περιλαμβάνει τα στατιστικά δεδομένα με ταξινόμηση από τον υψηλότερο προς τον χαμηλότερο μέσο όρο των απαντήσεων.

Σημαντικότητα	Παράγοντας	Μέση Τιμή	Τυπική Απόκλιση
Υψηλή Σημαντικότητα	Διασύνδεση της θεωρίας με την πράξη	4.23	0.88
	Βελτίωση εκπαιδευτικού έργου	4.18	0.76
	Θεματολογία επιμόρφωσης	4.22	0.83
	Αγάπη για την έρευνα	4.17	0.88
	Προσωπικό ενδιαφέρον για το θέμα διαπραγμάτευσης	4.14	0.79
	Επαγγελματική εξέλιξη	4.10	0.93
	Κατάληψη διοικητικής θέσης	4.10	0.83
Μέση Σημαντικότητα	Ο τόπος πραγματοποίησης του προγράμματος	4.05	1.00
	Απόκτηση γενικών γνώσεων	3.92	1.01
	Ο φορέας υλοποίησης	3.90	0.97
	Οι επιμορφώσεις του Υπουργείου	3.89	0.89
	Οι συστάσεις από άτομα που έχουν επιμορφωθεί	3.84	0.98
	Η χρονική διάρκεια του προγράμματος	3.80	0.91
Χαμηλή Σημαντικότητα	Έλλειψη ελεύθερου χρόνου	3.75	1.17
	Αύξηση των οικονομικών απολαβών μου	3.72	1.19
	Οι υποχρεώσεις που απαιτούνται κατά την υλοποίηση	3.56	1.08
	Οικογενειακές υποχρεώσεις	3.52	1.27
	Οικονομικό κόστος προγράμματος	3.40	1.04
	Εμπλουτισμός βιογραφικού ως εφόδιο για επικείμενο διαγωνισμό	3.17	1.29

Πίνακας 1: Στατιστικά δεδομένα μέσων τιμών

Ο παραπάνω πίνακας οργανώνει τους παράγοντες βάσει των μέσων τιμών των απαντήσεων που δόθηκαν από τους ερωτηθέντες και ταξινομεί τις σημαντικότητες σε τρεις κατηγορίες: υψηλή, μέση και χαμηλή. Αυτό επιτρέπει μια σαφή και συνοπτική παρουσίαση των πλέον σημαντικών παραγόντων που επηρεάζουν την επιλογή τους για συμμετοχή σε επιμορφωτικά προγράμματα. Για να εξηγήσουμε τις υψηλές τυπικές αποκλίσεις στους πίνακες, ας αναλύσουμε κάθε πίνακα ξεχωριστά και να εξετάσουμε γιατί ορισμένοι παράγοντες παρουσιάζουν μεγαλύτερη διασπορά στις απαντήσεις.

Ο πρώτος πίνακας παρουσιάζει παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή συμμετοχής σε επιμορφωτικά προγράμματα, οργανωμένους κατά σειρά από τον υψηλότερο προς

τον χαμηλότερο μέσο όρο. Εδώ, οι υψηλές τυπικές αποκλίσεις μπορούν να ερμηνευτούν ως εξής:

1. *Ειδική Αγωγή (Τυπική Απόκλιση 1.04)*: Η υψηλή τυπική απόκλιση υποδηλώνει ότι οι συμμετέχοντες έχουν διαφορετική αντίληψη σχετικά με τη σημασία της ειδικής αγωγής. Αυτό μπορεί να οφείλεται στο ότι κάποιοι θεωρούν αυτόν τον τομέα βασικό για την προσωπική και επαγγελματική τους ανάπτυξη, ενώ άλλοι τον αξιολογούν ως λιγότερο κρίσιμο.

2. *Θέματα Πολιτισμού (Τυπική Απόκλιση 1.01)*: Οι πολιτιστικές δραστηριότητες και τα θέματα πολιτισμού μπορεί να αξιολογούνται με διαφορετική σημασία από άτομα με διαφορετικά πολιτιστικά υπόβαθρα ή επαγγελματικές ανάγκες, γεγονός που εξηγεί την υψηλή διασπορά.

3. *Φυσικές Επιστήμες (Τυπική Απόκλιση 1.12)*: Η τυπική απόκλιση των φυσικών επιστημών είναι υψηλή, πιθανόν λόγω της διαφοροποίησης στις επαγγελματικές ανάγκες και το ενδιαφέρον για επιστημονικές γνώσεις. Κάποιοι συμμετέχοντες μπορεί να το θεωρούν ουσιώδες, ενώ άλλοι ίσως το αξιολογούν ως λιγότερο σχετικό με τις καθημερινές εκπαιδευτικές τους ανάγκες.

4. *Ζητήματα Γενικού Ενδιαφέροντος (Τυπική Απόκλιση 1.01)*: Το γενικό ενδιαφέρον μπορεί να ποικίλει σε μεγάλο βαθμό μεταξύ των ατόμων, με αποτέλεσμα να υπάρχει σημαντική διασπορά στις απαντήσεις.

Παρακάτω παρουσιάζεται ο οργανωμένος πίνακας με τα στατιστικά στοιχεία, ταξινομημένα με φθίνουσα σειρά ως προς τον μέσο όρο, μαζί με τις τυπικές αποκλίσεις. Ο πίνακας περιλαμβάνει τα στατιστικά δεδομένα με ταξινόμηση από τον υψηλότερο προς τον χαμηλότερο μέσο όρο των απαντήσεων.

Παράμετρος	Μέσος Όρος	Τυπική Απόκλιση
Παιδαγωγικά θέματα	4.47	0.72
Καινοτόμα προγράμματα στην εκπαίδευση	4.38	0.81
Νέες Τεχνολογίες στη σχολική πραγματικότητα	4.36	0.84
Θέματα Ψυχολογίας	4.35	0.84
Επιστημονικά θέματα του αντικειμένου που διδάσκετε	4.07	0.87
Διαπολιτισμική Εκπαίδευση	4.00	0.91
Ειδική Αγωγή	3.99	1.04
Διδακτική μεθοδολογία	3.91	0.90
Περιβαλλοντική Εκπαίδευση	3.87	1.04
Θέματα πολιτισμού	3.76	1.01
Φυσικές Επιστήμες	3.52	1.12
Ζητήματα γενικού ενδιαφέροντος	3.42	1.01

Πίνακας 2: Τυπικές αποκλίσεις

Ο δεύτερος πίνακας διακρίνει τους παράγοντες της διά βίου μάθησης με βάση τη σημασία τους, χωρισμένους σε κατηγορίες υψηλής, μέσης και χαμηλής σημαντικότητας. Εδώ οι υψηλές τυπικές αποκλίσεις δείχνουν την ποικιλομορφία στις απόψεις.

1. *Οικονομικό Κόστος Προγράμματος (Τυπική Απόκλιση 1.24):* Το κόστος μπορεί να είναι κρίσιμος παράγοντας για κάποιους, ενώ άλλοι μπορεί να το θεωρούν δευτερεύον. Η διαφορετική οικονομική κατάσταση των συμμετεχόντων συμβάλλει στην υψηλή διασπορά.

2. *Εμπιστοσύνη διαρκούς ως εξόδου για επικείμενους διαγωνισμούς (Τυπική Απόκλιση 1.29):* Ορισμένοι μπορεί να βλέπουν τη διά βίου μάθηση ως σημαντικό εφόδιο για μελλοντικές εξετάσεις, ενώ άλλοι ίσως να μην έχουν τέτοιον στόχο, εξηγώντας την υψηλή διασπορά στην αντίληψη αυτού του παράγοντα.

3. *Οικογενειακές Υποχρεώσεις (Τυπική Απόκλιση 1.07)*: Οι συμμετέχοντες με διαφορετικές οικογενειακές καταστάσεις ενδέχεται να δίνουν διαφορετική σημασία στις οικογενειακές τους υποχρεώσεις, κάτι που οδηγεί σε διαφοροποιημένες απαντήσεις.

4. *Χρονική Διάρκεια του Προγράμματος (Τυπική Απόκλιση 0.91)*: Ορισμένοι θεωρούν τη διάρκεια των προγραμμάτων καθοριστική, ενώ άλλοι ίσως είναι πιο ευέλικτοι ως προς τη χρονική δέσμευση, κάτι που οδηγεί σε διαφορετικές απόψεις.

Συνοψίζοντας, οι υψηλές τυπικές αποκλίσεις στους παραπάνω πίνακες αντικατοπτρίζουν την ποικιλία στις ανάγκες, στα ενδιαφέροντα και στις προσωπικές και επαγγελματικές συνθήκες των συμμετεχόντων. Αυτή η ποικιλία αναδεικνύει την ανάγκη για ευελιξία στην παροχή επιμορφωτικών προγραμμάτων και δια βίου μάθησης, ώστε να καλύπτονται οι διαφορετικές προσδοκίες των εκπαιδευομένων.

3.3. Ανάλυση δεδομένων των συνεντεύξεων

3.3.1. Απόψεις φοιτητών/-τριών σχετικά με τα εφόδια που παρέχει η τριτοβάθμια εκπαίδευση για τη μη τυπική εκπαίδευση

Οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί (νηπιαγωγοί/ δάσκαλοι) φαίνεται να έχουν έναν ορισμένο βαθμό επίγνωσης σχετικά με τις διάφορες μορφές μάθησης, αναγνωρίζοντας πως εκτός από την τυπική μάθηση, υπάρχουν και άλλες μορφές όπως "οι εκδρομές σε μουσεία, η μάθηση μέσω μουσικοκινητικών παιχνιδιών, η μάθηση μέσω θεάτρου, παραμυθιών", καθώς και μέσω

τραγουδιών. Αναφέρουν επίσης πως η μάθηση μπορεί να είναι ομαδοκεντρική, με περιορισμένο ρόλο του διδάσκοντος και έμφαση στην ενεργή συμμετοχή των μαθητών. Όσον αφορά την εκπαιδευτική τους εμπειρία, οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί κατανοούν ότι η σχολική εμπειρία περιλαμβάνει την εξέταση αυτών των μορφών μάθησης, καθώς αναφέρουν

ότι "δεν ήταν μόνο ένα, πιστεύω ήταν αρκετά" μαθήματα που κάλυψαν το θέμα, ενώ επιβεβαιώνουν την ύπαρξη "μαθημάτων που μιλούσανε για τη μεθοδολογία" και τα οποία ενσωμάτωσαν στοιχεία της μη τυπικής μάθησης. Το εκπαιδευτικό υλικό φαίνεται να ήταν κυρίως θεωρητικό, αλλά συχνά συνοδεύονταν από πρακτικές δραστηριότητες που επιτρέπουν την εφαρμογή της θεωρίας. Ωστόσο, υπάρχουν και παραδείγματα όπου η πρακτική διάσταση είναι πιο εμφανής, όπως στην περίπτωση ενός φοιτητή που ανέφερε "και στην πρακτική άσκηση που έχω κάνει". Αυτό ενισχύει την αντίληψη ότι η ισορροπία μεταξύ θεωρίας και πρακτικής είναι ένας επιδιωκόμενος στόχος στην εκπαιδευτική διαδικασία, αν και οι απόψεις φαίνεται να διαφέρουν ως προς τον βαθμό εφαρμογής τους. Οι απόψεις αυτές αντικατοπτρίζουν την ποικιλία των παιδαγωγικών προσεγγίσεων και την ανάγκη για έναν πιο ολιστικό τρόπο μάθησης που να υπερβαίνει τα συμβατικά μοντέλα και να ενθαρρύνει την ενεργή συμμετοχή των μαθητών. Η

εμπειρία και η κριτική σκέψη των μελλοντικών νηπιαγωγών και δασκάλων, όπως αποτυπώνεται στις συζητήσεις τους, επιβεβαιώνουν την ανάγκη για μια εκπαιδευτική πρακτική που να προάγει τη δια βίου μάθηση και τη διαρκή προσωπική ανάπτυξη. Στο πλαίσιο της εκπαίδευσης τους φαίνεται να υπάρχει μια συνειδητοποίηση της ποικιλομορφίας των διδακτικών προσεγγίσεων. Αναγνωρίζουν ότι πέρα από την τυπική μάθηση, υπάρχουν και άλλες μορφές όπως οι εκδρομές, τα μουσικοκινητικά παιχνίδια, το θέατρο και τα παραμύθια, αναγνωρίζοντας έτσι τη σημασία της βιωματικής και διαδραστικής μάθησης. Η κατάκτηση της γνώσης δεν περιορίζεται σε μια αυστηρά θεωρητική βάση αλλά εμπλουτίζεται με πρακτικές δράσεις, κάτι που είναι σύμφωνο με την βιβλιογραφία που τονίζει την αναγκαιότητα της ενσωμάτωσης της πρακτικής εμπειρίας στην εκπαιδευτική διαδικασία (Kolb, 1984).

3.3.2. Απόψεις εκπαιδευτικών σχετικά με την κατάρτισή τους

Στις απαντήσεις αναγνωρίζεται η σημαντικότητα της ένταξης των μη τυπικών μορφών μάθησης στο πρόγραμμα σπουδών και την εκπαιδευτική πρακτική. Η θεωρητική κάλυψη αυτών των μορφών στα πλαίσια των πανεπιστημίων φαίνεται να είναι αρκετή, ωστόσο, η πρακτική εφαρμογή τους στην τάξη είναι εκείνη που δημιουργεί τις πραγματικές προκλήσεις.

Όπως αναφέρουν οι εκπαιδευτικοί, "κάποια τα χρησιμοποιώ και εγώ τώρα ως εκπαιδευτικός" και "ήταν λίγο στην αρχή. Μέχρι να βρω τα πατήματά μου", δείχνοντας τη διαδικασία μάθησης και προσαρμογής που απαιτείται από τους εκπαιδευτικούς (Hattie, J., 2009). Παράλληλα, η αυτοεκπαίδευση και η συνεχής αναζήτηση γνώσης, είτε μέσω επιμορφωτικών σεμιναρίων είτε αυτόνομα μέσω του διαδικτύου, αναδεικνύεται ως ένας άλλος σημαντικός πυλώνας στην επαγγελματική ανάπτυξη. "Όσα χρησιμοποιώ στη διδακτική πράξη προέρχονται κυρίως από έρευνα στο διαδίκτυο και σημειώσεις που έχω κρατήσει από τη σχολή μου και τα σεμινάρια" (Darling-Hammond, L., & Richardson, N., 2009). Η δια βίου μάθηση και η ανάγκη για συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη είναι κρίσιμα στοιχεία που αναδεικνύονται στις συνεντεύξεις. Οι εκπαιδευτικοί αντιλαμβάνονται ότι *"η Δια Βίου Μάθηση είναι πιο σημαντική, από μία απλή μάθηση και αποστήθιση γνώσεων"* (Knowles, M. S., Holton III, E. F., & Swanson, R. A., 2011).

3.3.3. Η μη τυπική εκπαίδευση μέσα στην τάξη

Στις απαντήσεις συνεντεύξεων που παρατίθενται στο παράρτημα Πα, φαίνεται ότι επικροτούν και χρησιμοποιούν ποικίλες μεθόδους διδασκαλίας για να προσαρμόσουν τη διδασκαλία.

Ορισμένα κοινά στοιχεία και τάσεις που αναδεικνύονται από τις απαντήσεις τους είναι:

- *Διαδραστική Διδασκαλία:* Χρησιμοποιούν διάφορες διαδραστικές μεθόδους μάθησης, συμπεριλαμβανομένων πειραμάτων, εκδρομών και κουκλοθεάτρου. Η

διαδραστική προσέγγιση επιτρέπει στα παιδιά να εμπλακούν και να βιώσουν τη μάθηση.

- *Προσαρμογή στις Ανάγκες των Μαθητών/τριων:* Τονίζουν τη σημασία της προσαρμογής της μεθόδου διδασκαλίας στις ανάγκες των μαθητών και στο περιεχόμενο που διδάσκεται. Αυτό αντικατοπτρίζει την αντίληψη της ατομικής προσέγγισης στην εκπαίδευση.
- *Τεχνολογία στη Διδασκαλία:* Ορισμένοι αναφέρουν τη χρήση τεχνολογικών εργαλείων, όπως διαδραστικούς πίνακες και υπολογιστές για την ενίσχυση της μάθησης. Η τεχνολογία αναδεικνύεται ως μια σημαντική προσέγγιση, ιδίως στη σύγχρονη εποχή.
- *Επικοινωνία και Συνεργασία:* Τονίζεται η σημασία της αλληλεπικοινωνίας και της συνεργασίας στη μάθηση. Επιζητούν να εμπνεύσουν την περιέργεια των παιδιών και να τα ενθαρρύνουν να ανακαλύψουν και να μάθουν.
- *Βιωματική Μάθηση:* Αναφέρεται η σημασία της βιωματικής μάθησης, που επιτρέπει στα παιδιά να μαθαίνουν μέσα από την εμπειρία και το παιχνίδι. Αυτή η προσέγγιση είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική για τα πιο μικρά παιδιά.

Οι προσεγγίσεις μάθησης που αναφέρονται από τους μελλοντικούς εκπαιδευτικούς αντικατοπτρίζουν μια σύνθετη κατανόηση της πολυδιάστατης φύσης της εκπαίδευσης. Η ενσωμάτωση μη τυπικών μορφών μάθησης, όπως εκπαιδευτικές εκδρομές και μουσικοκινητικά παιχνίδια, είναι συμβατή με τις αρχές της συνθετικής μάθησης που προωθεί ο Gardner με τη θεωρία των πολλαπλών νοημοσύνων (Gardner, 1983). Αυτή η θεωρία υποστηρίζει ότι η μάθηση ενισχύεται όταν προσφέρονται ευκαιρίες για την ανάπτυξη διαφορετικών τύπων νοημοσύνης, όπως η λογικο-μαθηματική, η γλωσσική, η μουσική και η σωματοκινητική. Παράλληλα, η πρακτική εφαρμογή της θεωρίας στο εκπαιδευτικό περιβάλλον ανταποκρίνεται στην έμφαση που δίνει η θεωρία της διαγνωστικής διδασκαλίας του Bloom (Bloom, 1956) στην ανάγκη για διαφοροποίηση και προσαρμογή της διδασκαλίας στις ατομικές διαφορές των μαθητών. Η ενσωμάτωση θεωρητικών γνώσεων και πρακτικής εφαρμογής συνάδει με τις αρχές της ενεργητικής μάθησης που εξερευνήθηκαν από τον Bonwell και τον Eison (1991), οι οποίοι υπογραμμίζουν τη σημασία της ενεργού συμμετοχής των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία. Οι εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και οι φοιτητές, ενσωματώνουν διαρκώς νέες γνώσεις και δεξιότητες μέσω της δια βίου μάθησης, γεγονός που τους επιτρέπει να ανταποκρίνονται με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στις σύγχρονες εκπαιδευτικές προκλήσεις και να προσφέρουν υψηλότερης ποιότητας διδασκαλία (Jarvis, 2004). Η συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη συνδέεται στενά με τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης, οδηγώντας σε καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα (Day & Sachs, 2004). Η συνεχής ενημέρωση και η ενεργή συμμετοχή σε επιμορφωτικά προγράμματα επιτρέπουν στους εκπαιδευτικούς να διατηρούν την επάρκεια τους στις νέες εκπαιδευτικές μεθόδους και προσεγγίσεις, ενισχύοντας την ικανότητά τους να προσαρμόζονται στις σύγχρονες

ανάγκες με ευελιξία (Guskey, 2000). Η δια βίου μάθηση υπογραμμίζει την άποψη ότι η μάθηση είναι μια συνεχής διαδικασία που επεκτείνεται πέρα από την περίοδο της σχολικής εκπαίδευσης και διαρκεί καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής (Field, 2000). Η συνεχής εκπαίδευση και ειδίκευση συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας της εκπαιδευτικής διαδικασίας και στα θετικά μαθησιακά αποτελέσματα για τους μαθητές. Παράδειγμα: «Η ειδίκευση αναμφίβολα ενισχύει την ποιότητα της διδασκαλίας μου στην τάξη και συμβάλλει στην επίτευξη καλύτερων αποτελεσμάτων για τους μαθητές». Η αναγκαία ενημέρωση των εκπαιδευτικών είναι κρίσιμη για την ανταπόκριση στις σύγχρονες εκπαιδευτικές απαιτήσεις. Παράδειγμα: «Πρέπει να είμαστε σε εγρήγορση για τις εξελίξεις στη επιστήμη και την εκπαίδευση. Η κατάλληλη ενημέρωση και εκπαίδευση μας προετοιμάζει για να ανταποκριθούμε στις τρέχουσες ανάγκες». Η δια βίου μάθηση επιβεβαιώνει την αδιάκοπη μαθησιακή διαδικασία που προκύπτει από εμπειρίες, σεμινάρια, συνέδρια, και αλληλεπίδραση με τα παιδιά. Παράδειγμα: «Η δια βίου μάθηση είναι ευεργετική διότι η μάθηση δεν τελειώνει ποτέ. Μέσα από σεμινάρια και συνέδρια πάντα αποκομίζεις νέα γνώση». Η συνεχιζόμενη μάθηση ενισχύει τη σχέση του εκπαιδευτικού με τους μαθητές του, επιτρέποντάς του να κατανοήσει και να καλύψει καλύτερα τις ανάγκες τους. Παράδειγμα: «Η συνεχιζόμενη εκπαίδευση με βοηθά να βρω νέους τρόπους προσέγγισης των παιδιών και να κατανοήσω καλύτερα τις ανάγκες τους». Συνολικά, η ανάλυση αναδεικνύει τη σημασία της συνεχούς εκπαίδευσης και της δια βίου μάθησης για την επαγγελματική εξέλιξη των νηπιαγωγών και των δασκάλων, και τονίζει πώς αυτές οι διαδικασίες συμβάλλουν στη βελτίωση της διδακτικής τους πρακτικής και της προσωπικής τους ανάπτυξης.

Κεφάλαιο 4ο

4. Συμπεράσματα

Στην παρούσα έρευνα, αναδείχθηκαν ορισμένα σημαντικά συμπεράσματα σχετικά με τις στάσεις και τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών και των μελλοντικών εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς τη μη τυπική εκπαίδευση και τη δια βίου μάθηση.

Η βιβλιογραφική έρευνα σε πρώτο επίπεδο, μας επιβεβαίωσε τη σημασία των μη τυπικών μεθόδων διδασκαλίας στις φυσικές επιστήμες, αναδεικνύοντας την ανάγκη υποστήριξης από εκπαιδευτικά ιδρύματα και επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών. Στο εξωτερικό, η μη τυπική μάθηση θεωρείται αναπόσπαστο κομμάτι της εκπαίδευσης και διά βίου μάθησης, ενώ στην Ελλάδα υπάρχει έλλειψη πόρων και υποστήριξης, κυρίως λόγω των περιορισμών του αναλυτικού προγράμματος και της γραφειοκρατίας. Παράλληλα, οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί, παρότι ανοιχτοί σε καινοτόμες μεθόδους, χρειάζονται επιπλέον επιμόρφωση και πόρους. Απαιτούνται περισσότερες μακροπρόθεσμες μελέτες και συγκρίσεις για τη διερεύνηση των διαφορών στην εφαρμογή της μη τυπικής μάθησης μεταξύ χωρών, καθώς και η επίδρασή της στη δια βίου μάθηση.

Ως προς το ερευνητικό κομμάτι, τα δεδομένα κατέδειξαν ότι τόσο οι εν ενεργεία όσο και οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν τη σημασία της μη τυπικής εκπαίδευσης για την ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών. Οι διαφορές σε δημογραφικά χαρακτηριστικά, όπως ηλικία, φύλο και έτη προϋπηρεσίας, δεν φάνηκαν να επηρεάζουν ουσιαστικά τις αντιλήψεις τους, με εξαίρεση τη στάση των φοιτητών μικρότερων ετών, που έδειξαν πιο θετική προσέγγιση προς τις μη τυπικές μεθόδους. Η έρευνα έδειξε ότι οι εκπαιδευτικοί και οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί είναι γενικά εξοικειωμένοι με τη μη τυπική εκπαίδευση και αναγνωρίζουν τη σημασία της για την ολόπλευρη ανάπτυξη των μαθητών. Ωστόσο, οι εν ενεργεία εκπαιδευτικοί συχνά εκφράζουν ανησυχίες σχετικά με την εφαρμογή μη τυπικών μεθόδων, κυρίως λόγω της πίεσης που ασκεί το υπάρχον εκπαιδευτικό σύστημα και της έλλειψης υποστηρικτικών πόρων.

Οι εκπαιδευτικοί αναφέρουν την εφαρμογή διαφόρων μη τυπικών μεθόδων διδασκαλίας, όπως η χρήση παιχνιδιών, πειραμάτων και επισκέψεων σε χώρους. Ωστόσο, οι συνθήκες αυτές συχνά εξαρτώνται από τη διαθέσιμη υποδομή και τα υλικά, με τις υλικοτεχνικές δυσκολίες να αποτελούν σημαντικό εμπόδιο στην εφαρμογή αυτών των προσεγγίσεων.

Τα αντιλαμβανόμενα οφέλη από τη χρήση μη παραδοσιακών διδακτικών μεθόδων περιλαμβάνουν τη δυνατότητα για μεγαλύτερη εμπλοκή των μαθητών και την προώθηση της βιωματικής μάθησης. Ωστόσο, οι εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν τις δυσκολίες που προκύπτουν, όπως η ανάγκη για πρόσθετη εκπαίδευση και υποστήριξη, καθώς και η περιορισμένη ευχέρεια λόγω των αυστηρών προγραμμάτων σπουδών. Οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί φαίνεται να είναι πιο ανοιχτοί και θετικοί προς τις μη

τυπικές μεθόδους διδασκαλίας σε σύγκριση με τους εν ενεργεία συναδέλφους τους, οι οποίοι συχνά είναι πιο επιφυλακτικοί λόγω των πρακτικών περιορισμών που αντιμετωπίζουν. Οι δημογραφικές διαφορές, όπως η ηλικία και τα έτη προϋπηρεσίας, δεν φαίνεται να επηρεάζουν ουσιαστικά τις γενικές αντιλήψεις, εκτός από τους φοιτητές μικρότερων ετών που τείνουν να είναι πιο θετικοί προς τις μη τυπικές προσεγγίσεις. Συνολικά, η έρευνα υποδεικνύει την ανάγκη για μεγαλύτερη υποστήριξη και επιμόρφωση στους εκπαιδευτικούς, προκειμένου να αξιοποιηθούν οι δυνατότητες της μη τυπικής εκπαίδευσης στη διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών και να ενισχυθεί η δια βίου μάθηση.

Η έρευνα επίσης ανέδειξε τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί στην εφαρμογή αυτών των μεθόδων, όπως η έλλειψη κατάλληλης υλικοτεχνικής υποδομής και επιμόρφωσης. Οι εν ενεργεία εκπαιδευτικοί τείνουν να βλέπουν τις μη τυπικές μεθόδους ως λιγότερο εφαρμόσιμες λόγω της πίεσης του υπάρχοντος εκπαιδευτικού συστήματος, ενώ οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί εμφανίζονται πιο δεκτικοί στην καινοτομία. Η ανάλυση δεδομένων από ερωτηματολόγια και συνεντεύξεις επιβεβαιώνει την ανάγκη για μεγαλύτερη υποστήριξη και κατάρτιση στη χρήση μη τυπικών μεθόδων, τόσο στο πανεπιστημιακό επίπεδο όσο και στον επαγγελματικό χώρο.

Κεφάλαιο 5

5.Μελλοντική έρευνα

Μετά την ολοκλήρωση της παρούσας μελέτης, προκύπτουν αρκετές προτάσεις για μελλοντικές έρευνες που μπορούν να εξετάσουν διάφορες πτυχές της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών. Μια σημαντική κατεύθυνση για μελλοντική έρευνα είναι η διερεύνηση της αποτελεσματικότητας των περιβαλλοντικών προγραμμάτων κατάρτισης για εκπαιδευτικούς. Αξίζει να σημειωθεί, πως για να εξαχθούν ασφαλέστερα και πιο γενικεύσιμα συμπεράσματα, κρίνεται απαραίτητη η περαιτέρω διερεύνηση του θέματος με μελέτες μεγαλύτερης κλίμακας.

Η ανάλυση της επίδρασης αυτών των προγραμμάτων μπορεί να οδηγήσει σε προτάσεις για τη βελτίωση των προγραμμάτων αυτών και την ενίσχυση των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Η μελέτη της σχέσης μεταξύ του βαθμού συνεργασίας των εκπαιδευτικών και της ενεργής συμμετοχής τους σε περιβαλλοντικά ή πολιτιστικά σχολικά προγράμματα μπορεί να αποκαλύψει πώς η συνεργασία επηρεάζει την αποτελεσματικότητα και την εμπλοκή στα προγράμματα αυτά. Η κατανόηση αυτού του φαινομένου μπορεί να συμβάλει στην ενίσχυση της συνεργασίας και της συμμετοχής των εκπαιδευτικών. Επιπλέον, η έρευνα του ρόλου της ψυχολογικής ευαισθητοποίησης στις περιβαλλοντικές στάσεις των εκπαιδευτικών μπορεί να προσφέρει προτάσεις για την ανάπτυξη προγραμμάτων που ενισχύουν την ψυχολογική ευαισθητοποίηση και προάγουν την περιβαλλοντική συνείδηση. Είναι επίσης σημαντικό να μελετηθούν οι παράγοντες που επηρεάζουν την πρόθεση και τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε σχολικά προγράμματα. Μια τέτοια έρευνα μπορεί να αποκαλύψει τις κινητήριες δυνάμεις πίσω από τη συμμετοχή τους και να προσφέρει ενδείξεις για τη βελτίωση της συμμετοχής. Η ανάλυση των εκπαιδευτικών προσεγγίσεων που έχουν τη μεγαλύτερη επίδραση στην ανάπτυξη περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης είναι άλλη μια προτεραιότητα. Προτάσεις για την υιοθέτηση βέλτιστων πρακτικών και στρατηγικών στην περιβαλλοντική εκπαίδευση μπορούν να προκύψουν από μια τέτοια ανάλυση. Η διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο τα κοινωνικά δίκτυα και οι σχέσεις επηρεάζουν τις περιβαλλοντικές στάσεις των εκπαιδευτικών μπορεί επίσης να προσφέρει νέες προοπτικές για την ενίσχυση της περιβαλλοντικής συνείδησης μέσω κοινωνικών επαφών. Τέλος, η επέκταση της έρευνας σε νέες περιοχές ή η επανάληψη της μελέτης σε διαφορετικά χρονικά πλαίσια μπορεί να επιτρέψει την παρακολούθηση εξελίξεων και αλλαγών στις περιβαλλοντικές στάσεις των εκπαιδευτικών. Αυτή η συνεχιζόμενη ανάλυση μπορεί να συμβάλει στη συνεχή βελτίωση των πρακτικών και της περιβαλλοντικής συνείδησης.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

Ανδρέου, Ν. & Χριστοδούλου, Π. (2020). Προκλήσεις στην προετοιμασία εκπαιδευτικών για μη τυπικές μεθόδους μάθησης. Ανακτήθηκε από

Ανθογαλίδου, Τ. (2003). Τι είναι το εικονικό σχολείο. Ανακτήθηκε από <http://www.auth.gr/virtualschool/school/1/1/praxis/whatisvirtualschool.htm>

Γκούβρα, Σ., & Νικολαντωνάκης, Κ. (2016). Η εισαγωγή της φιλοσοφίας στα ελληνικά παιδιά προσχολικής ηλικίας: Μελέτη περίπτωσης. *Early Child Development and Care*, 186(6), 1024-1037.

Γράβαρης, Δ. (2005). Από το Κράτος στο Κράτος. Ορθολογικότητα και κανόνες νομιμοποίησης στην εκπαιδευτική πολιτική. In Δ. Γράβαρης & Ν. Παπαδάκης (Επιμ.), *Εκπαίδευση και Εκπαιδευτική Πολιτική* (σσ. Page numbers). Αθήνα: Σαββάλας.

Ζαχαρίας, Ζ., & Ολυμπίου, Γ. (2011). Η διδασκαλία της φυσικής επιστήμης στα ελληνικά δημοτικά σχολεία: Ανάλυση στάσεων και πεποιθήσεων των εκπαιδευτικών. *International Journal of Science Education*, 33(12), 1735-1759.

Zacharias, Z. C., & Olympiou, G. (2011). Φυσικός εναντίον εικονικού χειριστικού πειραματισμού στη μάθηση φυσικής. *Learning and Instruction*, 21(3), 317-331.

Κουρκούτας, Ε. & Zamfir, M. (2020). Η σημασία της εκπαιδευτικής πολιτικής στη μη τυπική μάθηση. Ανακτήθηκε από

Κυρίδης, Α., & Φωτόπουλος, Ν. (2011). Αγωγή φυσικών επιστημών στο νηπιαγωγείο: Παιδαγωγικά θέματα και διδακτική πραγματικότητα. *Hellenic Journal of Science Education*, 5(2), 49-68.

Mantzicopoulos, P., & Patrick, H. (2010). Διεργασίες κινήτρων των μικρών παιδιών ενώ συμμετέχουν σε δραστηριότητες εκμάθησης φυσικών επιστημών. *Early Education and Development*, 21(2), 255-273.

Παπανδρέου, Μ. (2014). Ενσωμάτωση της τέχνης και της δημιουργικότητας στα προγράμματα σπουδών των ελληνικών νηπιαγωγείων: Στάσεις και πεποιθήσεις δασκάλων. *Early Childhood Education Journal*, 42(5), 291-299.

Πλακίτση, Α. (2008). Διδακτική των φυσικών επιστημών στην προσχολική και στην πρώτη παιδική ηλικία. Πατάκης.

Πλακίτση, Α., Σταμούλης, Ε., Θεοδωράκη, Χ., Κολοκούρη, Ε., Νάννη, Ε., & Κορνελάκη, Α. (2018). Η θεωρία της δραστηριότητας και οι φυσικές επιστήμες: Μία νέα διάσταση στην STEAM εκπαίδευση. Gutenberg.

Πρόκου, Ε. (2007). Η έμφαση στην απασχολησιμότητα και ο μεταβαλλόμενος ρόλος του πανεπιστημίου στην Ευρώπη. *Η Τριτοβάθμια Εκπαίδευση στην Ευρώπη*, 33(4), 387-394.

Σταύρου, Δ. (2019). Το ενδιαφέρον των νέων μαθητών για την επιστήμη και οι απόψεις τους για τη φύση της επιστήμης. *Journal of Baltic Science Education*, 18(3), 396-409.

Σταύρου, Δ. (2019). Το μέλλον της επιστημονικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα: Ένα όραμα για την προώθηση του επιστημονικού γραμματισμού και της καινοτομίας. *Journal of Science Education and Technology*, 28(1), 9-20.

Τσαπαρλής, Γ. (2016). Αναπαραστάσεις ελληνικών μαθητών δημοτικού σχολείου για το αστικό περιβάλλον όπως εκφράζεται μέσα από σχέδια. *Έρευνα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης*, 22(7), 1023-1047.

Τσαπαρλής, Γ. (2016). Προώθηση της επιστημονικής εκπαίδευσης βασισμένης στη διερεύνηση (IBSE) στην Ελλάδα: Οι φωνές των δασκάλων και των ερευνητών στο διάλογο. *Science Education International*, 27(1), 17-35.

Tselfes, V., & Potari, D. (2005). Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση στις φυσικές επιστήμες στην Ελλάδα: Προκλήσεις και προοπτικές. In E. V. Millar, R. Driver, & K. S. Leach (Επιμ.), *International Handbook of Science Education* (σσ. 927-947). Πηδών.

Tselfes, V., & Potari, D. (2005). Πλαίσιο και περιεχόμενο του ελληνικού προγράμματος σπουδών των μαθηματικών του δημοτικού. *European Journal of Education*, 40(2), 173-191.

Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων. (2021). Το ελληνικό πρόγραμμα σπουδών του δημοτικού σχολείου. Ανακτήθηκε από https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2021/CURRICULUM_EN.pdf

Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων. (2018). Το πρόγραμμα σπουδών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ανακτήθηκε από https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2021/CURRICULUM_EN.pdf

ΦΕΚ (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως). (2010). Νόμος 3878 (Φ.Ε.Κ 163/21.09.2010, ενότητα Α') για την ανάπτυξη της διά βίου μάθησης.

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

Ainley, M., Hidi, S., & Berndorff, D. (2002). Interest, learning, and the psychological processes that mediate their relationship. *Journal of Educational Psychology*, 94(3), 545-561.

Alliger, G. M., Tannenbaum, S. I., Bennett, W., Traver, H., & Shotland, A. (1997). A meta-analysis of the relations among training criteria. *Personnel Psychology*, 50(2), 341-358.

American Council on Education. (2021). Higher Education in the United States. Retrieved from: <https://www.acenet.edu/Documents/Higher-Education-in-the-United-States/Higher-Education-in-the-United-States.pdf>

Billet, S. (2018). Vocational education and training for a complex world: Developing, supporting and recognizing expertise. Routledge.

Bloom, B. S. (1984). The 2 sigma problem: The search for methods of group instruction as effective as one-to-one tutoring. *Educational Researcher*, 13(6), 4-16.

Bodner, G. M. (2015). Assessment in support of instruction and learning: Bridging the gap. American Chemical Society.

Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). Active Learning: Creating Excitement in the Classroom. ASHE-ERIC Higher Education Report No. 1.

Cohen, A., & Wills, T. A. (1985). Stress, social support, and the buffering hypothesis. *Psychological Bulletin*, 98(2), 310-357, Retrieved from: <https://psycnet.apa.org/record/1986-01119-001>

Collins, A., & Brown, J. S. (1988). Cognitive apprenticeship: Teaching the crafts of reading, writing, and mathematics. In *Innovations in Learning and Instruction* (pp. 63-89). Lawrence Erlbaum Associates, Retrieved from: https://ocw.metu.edu.tr/pluginfile.php/9107/mod_resource/content/1/Collins%20report.pdf

De Jong, T. (2006). Technological advances in learning environments. *Journal of Interactive Learning Research*, 17(3), 329-345, Retrieved from: http://sitc-portal.isoveradev.com/sites/default/files/post-files/science-2006-de_jong-532-3.pdf

Dewey, J. (1938). Experience and Education. Kappa Delta Pi, Retrieved from: <https://www.schoolofeducators.com/wp-content/uploads/2011/12/EXPERIENCE-EDUCATION-JOHN-DEWEY.pdf>

Dunleavy, M., & Dede, C. (2014). Augmented reality teaching and learning. *Educational Leadership*, 72(6), 39-45, Retrieved from: https://courses.worldcampus.psu.edu/canvas/master/ms-142150-20160602160611/common/corefiles/Dunleavy,_Dede_2014.pdf

Edelson, D. C. (2001). Design Research: An Emerging Paradigm for Educational Inquiry. In T. D. S. J. W. N. (Eds.), *Handbook of Educational Psychology* (pp. 90-111). Routledge, Retrieved from: <http://www.designbasedresearch.org/reppubs/DBRC2003.pdf>

Fisher, R. A. (1925). Statistical Methods for Research Workers. Oliver and Boyd, Retrieved from: <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=2056938>

Flavell, J. H. (1979). Metacognition and cognitive monitoring: A new area of cognitive-developmental inquiry. *American Psychologist*, 34(10), 906-911, Retrieved from: <https://www.semanticscholar.org/paper/Metacognition-and-Cognitive-Monitoring%3A-A-New-Area-Flavell/ee652f0f63ed5b0cfe0af4cb4ea76b2ecf790c8d>

Freire, P. (2000). *Pedagogy of the Oppressed*. Continuum, London, 30th anniversary edition, Retrieved from: <https://envs.ucsc.edu/internships/internship-readings/freire-pedagogy-of-the-oppressed.pdf>

Hattie, J. (2009). *Visible Learning: A Synthesis of Over 800 Meta-Analyses Relating to Achievement*. Routledge, https://inspirasifoundation.org/wp-content/uploads/2020/05/John-Hattie-Visible-Learning_-A-synthesis-of-over-800-meta-analyses-relating-to-achievement-2008.pdf

Lave, J., & Wenger, E. (1991). *Situated Learning: Legitimate Peripheral Participation*. Cambridge University Press, <https://psycnet.apa.org/record/1991-98963-000>

Marzano, R. J. (2007). *The Art and Science of Teaching: A Comprehensive Framework for Effective Instruction*. ASCD, Retrieved from: <https://eric.ed.gov/?id=ED509077>

Piaget, J. (1954). *The Construction of Reality in the Child*. Basic Books, <https://psycnet.apa.org/record/2006-09595-000>

Schön, D. A. (1983). *The Reflective Practitioner: How Professionals Think in Action*. Basic Books.

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press, Retrieved from: <https://home.fau.edu/musgrove/web/vygotsky1978.pdf>

Wiggins, G. P., & McTighe, J. (2005). *Understanding by Design*. ASCD, https://www.researchgate.net/publication/318021095_Wiggins_G_McTighe_J_2005_Understanding_by_design_2nd_ed_Alexandria_VA_Association_for_Supervision_and_Curriculum_Development_ASCD

Παράρτημα

Παράρτημα I

Συνοδευτική επιστολή έρευνας

Αγαπητοί/ες συμμετέχοντες/ουσες,

Σας ευχαριστώ θερμά που δεχθήκατε να συμμετάσχετε στην έρευνά μου, η οποία έχει ως στόχο τη διερεύνηση των στάσεων των εκπαιδευτικών και των φοιτητών παιδαγωγικών σχολών σχετικά με τη χρήση μη τυπικών μεθόδων διδασκαλίας στις Φυσικές Επιστήμες και τον ρόλο της δια βίου μάθησης στην επαγγελματική τους ανάπτυξη.

Η συμμετοχή σας είναι απολύτως εθελοντική, και όλες οι πληροφορίες που θα καταγραφούν είναι αυστηρά εμπιστευτικές και θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για ερευνητικούς σκοπούς. Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο, και δεν θα γίνει καμία αξιολόγηση των απαντήσεών σας από κανέναν άλλον εκτός από την ερευνήτρια.

Ο χρόνος που απαιτείται για να συμπληρώσετε το ερωτηματολόγιο εκτιμάται περίπου σε 10-15 λεπτά. Αφού ολοκληρώσετε τη συμπλήρωση, παρακαλείστε να επιστρέψετε το ερωτηματολόγιο μέσω της πλατφόρμας.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για τον χρόνο και τη συμβολή σας σε αυτήν τη μελέτη. Η συμμετοχή σας είναι εξαιρετικά σημαντική για την επιτυχία της έρευνας.

Για οποιεσδήποτε απορίες ή περαιτέρω πληροφορίες, μπορείτε να επικοινωνήσετε μαζί μου στα παρακάτω στοιχεία:

Με
Ιωαννίδου Ιωάννα

εκτίμηση,

Παράρτημα II Ερωτηματολόγιο

Υπερσύνδεσμος ερωτηματολογίου Google forms:

https://docs.google.com/forms/d/1gBlUcQjMgDjUTb6GpMuTd8c0-X6GwNXN9byDYTz5U0I/viewform?edit_requested=true

Σύγκριση απόψεων εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και μελλοντικών εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με τη χρήση της μη τυπικής μάθησης στις Φυσικές Επιστήμες και τη δια βίου μάθηση.

Αγαπητοί ερωτηθέντες,

Ονομάζομαι Ιωάννα Ιωαννίδου και είμαι μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών του νομού Ιωαννίνων. Στο πλαίσιο εκπόνησης της μεταπτυχιακής μου εργασίας με θέμα: <<Σύγκριση απόψεων εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και μελλοντικών εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με τη χρήση της μη τυπικής μάθησης στις Φυσικές Επιστήμες και τη δια βίου μάθηση >>, με επιβλέπουσα την καθηγήτρια Αικατερίνη Πλακίτση, διανέμεται το παρακάτω ερωτηματολόγιο σε μελλοντικούς και εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου είναι απαραίτητη για την έρευνά μου. Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και τα δεδομένα θα αξιοποιηθούν αποκλειστικά για την εξυπηρέτηση των ερευνητικών στόχων. Δεν υπάρχουν σωστές ή λανθασμένες απαντήσεις. Όλες οι απαντήσεις είναι δεκτές και θα αξιοποιηθούν για την έρευνα.

Σας ευχαριστώ πολύ εκ των προτέρων για το χρόνο που θα αφιερώσετε για την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου μου. Η έρευνα αυτή δεν θα γινόταν, χωρίς τη δική σας βοήθεια.

Ιωάννα Ιωαννίδου,

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Φύλο: *

- ☐ Αγόρι
- ☐ Κορίτσι

2. Ηλικία: *

- ☐ 18- 25 ετών
- ☐ 26- 35 ετών
- ☐ 36-45 ετών
- ☐ 46- 55 ετών
- ☐ άνω των 55 ετών

3. Οικογενειακή κατάσταση: *

- ☐ Έγγαμος
- ☐ Άγαμος

4. Κλάδος εκπαίδευσης: *

- ☐ Νηπιαγωγός
- ☐ Δάσκαλος/-α

5. Σπουδές: (σημειώστε όλους τους τίτλους που κατέχετε) *

- ☐ Πτυχίο Παιδαγωγικής Ακαδημίας χωρίς εξομοίωση
- ☐ Πτυχίο Παιδαγωγικής Ακαδημίας με εξομοίωση
- ☐ Πτυχίο ΑΕΙ
- ☐ Πτυχίο ΤΕΙ
- ☐ Διδασκαλείο
- ☐ Δεύτερο πτυχίο ΑΕΙ/ ΤΕΙ
- ☐ Μεταπτυχιακός τίτλος Σπουδών
- ☐ Διδακτορικό δίπλωμα
- ☐ Άλλο: _____

6. Έτος φοίτησης: (αφορά μόνο μελλοντικούς εκπαιδευτικούς)

☐ 1ο έτος

☐ 2ο έτος

☐ 3ο έτος

☐ 4ο έτος

☐ Άλλο:

7. Προϋπηρεσία στην εκπαίδευση: (αφορά εκπαιδευτικούς που εργάζονται στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση)

☐ 0- 10 έτη

☐ 11- 20 έτη

☐ 21- 30 έτη

☐ 31 και άνω

[Πίσω](#)

[Επόμενο](#)

[Εκκαθάριση φόρμας](#)

ΜΗ ΤΥΠΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ

8. Πιστεύετε ότι η μη τυπική εκπαίδευση σχετίζεται και συνδράμει στη μάθηση των μαθητών; *

- ☐ Ναι
- ☐ Όχι
- ☐ Δεν γνωρίζω

9. Γνωρίζετε μορφές μη τυπικής μάθησης; *

- ☐ Ναι
- ☐ Όχι

10Α. Χρησιμοποιείται ή θα χρησιμοποιούσατε μεθόδους και τεχνικές μη τυπικής μάθησης στη διδασκαλία σας; *

- ☐ Ναι
- ☐ Όχι

10B. Αν έχετε απαντήσει ναι στην ερώτηση 10Α, ποιες μεθόδους τεχνικές μη τυπικής μάθησης χρησιμοποιείται;

Η απάντησή σας

11. Εάν ναι, πόσο συχνά χρησιμοποιείτε μη τυπικές μεθόδους και τεχνικές στην πρακτική σας;

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάντα

12. Θεωρείτε ότι η μη τυπική μάθηση μπορεί να αξιοποιηθεί στα εξής μαθήματα:

*

- ☐ Γλώσσα
- ☐ Μαθηματικά
- ☐ Ιστορία
- ☐ Φυσικές Επιστήμες
- ☐ Γεωγραφία
- ☐ Τέχνες
- ☐ Κανένα
- ☐ άλλο

13. Μπορούν δύσκολες έννοιες και φαινόμενα που παρουσιάζονται στις Φυσικές Επιστήμες να διδαχθούν στα παιδιά με τεχνικές μη τυπικής εκπαίδευσης; *

- ☐ Ναι
- ☐ Όχι
- ☐ Δεν γνωρίζω

14. Επιλέξτε το πλαίσιο που ταιριάζει καλύτερα στην αντίληψή σας. *

<<Οι μαθητές συμμετέχουν περισσότερο σε μη τυπικές δραστηριότητες>>

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ πλήρως	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

15. Επιλέξτε το πλαίσιο που ταιριάζει καλύτερα στην αντίληψή σας. *

<<Υπάρχει συμμετοχή μαθητών σε μη τυπικές δραστηριότητες>>

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ πλήρως	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

16. Επιλέξτε το πλαίσιο που ταιριάζει καλύτερα στην αντίληψή σας. *

16. Επιλέξτε το πλαίσιο που ταιριάζει καλύτερα στην αντίληψή σας.

*

<<Οι μαθητές μπορούν να μεταφέρουν γνώσεις και ιδέες στους συμμαθητές τους μέσα από δραστηριότητες μη τυπικής μάθησης>>

1 2 3 4 5

Διαφωνώ πλήρως

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Συμφωνώ απόλυτα

17. Επιλέξτε το πλαίσιο που ταιριάζει καλύτερα στην αντίληψή σας.

*

<<Οι έννοιες και τα φαινόμενα των Φυσικών Επιστημών μπορούν να φανούν πιο ενδιαφέρονται και κατανοητά στους μαθητές μέσα από τεχνικές μη τυπικής μάθησης.>>

1 2 3 4 5

Διαφωνώ πλήρως

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Συμφωνώ απόλυτα

18. Επιλέξτε το πλαίσιο που σας ταιριάζει.

*

ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΜΗ ΤΥΠΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ: << Αποτελεί μία διαδικασία πιο διαδραστική>>

1 2 3 4 5

Διαφωνώ πλήρως

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Συμφωνώ απόλυτα

16. Επιλέξτε το πλαίσιο που ταιριάζει καλύτερα στην αντίληψή σας.

*

<<Οι μαθητές μπορούν να μεταφέρουν γνώσεις και ιδέες στους συμμαθητές τους μέσα από δραστηριότητες μη τυπικής μάθησης>>

1 2 3 4 5

Διαφωνώ πλήρως

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Συμφωνώ απόλυτα

17. Επιλέξτε το πλαίσιο που ταιριάζει καλύτερα στην αντίληψή σας.

*

<<Οι έννοιες και τα φαινόμενα των Φυσικών Επιστημών μπορούν να φανούν πιο ενδιαφέρονται και κατανοητά στους μαθητές μέσα από τεχνικές μη τυπικής μάθησης.>>

1 2 3 4 5

Διαφωνώ πλήρως

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Συμφωνώ απόλυτα

18. Επιλέξτε το πλαίσιο που σας ταιριάζει.

*

ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΜΗ ΤΥΠΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ: << Αποτελεί μία διαδικασία πιο διαδραστική>>

1 2 3 4 5

Διαφωνώ πλήρως

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Συμφωνώ απόλυτα

19. Επιλέξτε το πλαίσιο που σας ταιριάζει.

*

ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΜΗ ΤΥΠΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ: <<Συμβάλει στην ανάπτυξη δημιουργικών και ανώτερων δεξιοτήτων>>

1 2 3 4 5

Διαφωνώ πλήρως

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Συμφωνώ απόλυτα

20. Επιλέξτε το πλαίσιο που σας ταιριάζει.

*

ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΜΗ ΤΥΠΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ: <<Αποτελεί ένα ευέλικτο εκπαιδευτικό πρόγραμμα>>

1 2 3 4 5

Διαφωνώ πλήρως

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Συμφωνώ απόλυτα

21. Επιλέξτε το πλαίσιο που σας ταιριάζει.

*

ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΜΗ ΤΥΠΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ: << Προσφέρει περισσότερες ευκαιρίες για συνεργασία και ομαδοσυνεργατική μάθηση.>>

1 2 3 4 5

Διαφωνώ πλήρως

☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Συμφωνώ απόλυτα

22. Επιλέξτε το πλαίσιο που σας ταιριάζει.

*

ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΜΗ ΤΥΠΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ: <<Δίνει την ευκαιρία για άμεση ανατροφοδότηση και συνεχής παρακολούθηση>>

1 2 3 4 5

Διαφωνώ πλήρως

☐☐☐☐☐

Συμφωνώ απόλυτα

23. Επιλέξτε το πλαίσιο που σας ταιριάζει.

*

Ένα από τα θετικά αποτελέσματα της μη τυπικής μάθησης είναι: << Ποιότητα και συνάφεια ως προς το περιεχόμενο>>

1 2 3 4 5

Διαφωνώ πλήρως

☐☐☐☐☐

Συμφωνώ απόλυτα

24. Επιλέξτε το πλαίσιο που σας ταιριάζει.

*

Ένα από τα θετικά αποτελέσματα της μη τυπικής μάθησης είναι: << Δυνατότητα προσαρμογής του περιεχομένου της διδασκαλίας στον πραγματικό κόσμο>>

1 2 3 4 5

Διαφωνώ πλήρως

☐☐☐☐☐

Συμφωνώ απόλυτα

25. Επιλέξτε το πλαίσιο που σας ταιριάζει.

*

Ένα από τα θετικά αποτελέσματα της μη τυπικής μάθησης

είναι: << Σύνδεση εννοιών και φαινομένων με την πραγματικότητα>>

1 2 3 4 5

Διαφωνώ πλήρως

☐☐☐☐☐

Συμφωνώ απόλυτα

26. Επιλέξτε το πλαίσιο που σας ταιριάζει.

*

Ένα από τα θετικά αποτελέσματα της μη τυπικής μάθησης είναι:

<< Εμβάθυνση γνώσεων>>

1 2 3 4 5

Διαφωνώ πλήρως

☐☐☐☐☐

Συμφωνώ απόλυτα

27. Επιλέξτε το πλαίσιο που σας ταιριάζει.

*

Ένα από τα θετικά αποτελέσματα της μη τυπικής μάθησης είναι: << Οι μαθητές μπορούν να συσχετίσουν και να μεταφέρουν καλύτερα τις πληροφορίες που έμαθαν σε μη τυπικές δραστηριότητες>>

1 2 3 4 5

Διαφωνώ πλήρως

☐☐☐☐☐

Συμφωνώ απόλυτα

28. Επιλέξτε το πλαίσιο που σας ταιριάζει.

*

Ένα από τα θετικά αποτελέσματα της μη τυπικής μάθησης είναι: << Οι μαθητές κατανοούν καλύτερα το εκπαιδευτικό περιεχόμενο>>

1 2 3 4 5

Διαφωνώ πλήρως

☐☐☐☐☐

Συμφωνώ απόλυτα

29. Επιλέξτε το πλαίσιο που σας ταιριάζει.

*

Ένα από τα θετικά αποτελέσματα της μη τυπικής μάθησης είναι: << Υπάρχει μεγαλύτερο ενδιαφέρον από τους μαθητές για διδασκαλία μέσω μη τυπικής μάθησης>>

1 2 3 4 5

Διαφωνώ πλήρως

☐☐☐☐☐

Συμφωνώ απόλυτα

30. Επιλέξτε το πλαίσιο που σας ταιριάζει.

*

Ένα από τα θετικά αποτελέσματα της μη τυπικής μάθησης είναι: << Οι στόχοι μπορεί να είναι ευέλικτοι και να διαμορφώνονται με βάση τις ατομικές ανάγκες των μαθητών>>

1 2 3 4 5

Διαφωνώ πλήρως

☐☐☐☐☐

Συμφωνώ απόλυτα

31. Επιλέξτε το πλαίσιο που σας ταιριάζει. *

Ένα από τα θετικά αποτελέσματα της μη τυπικής μάθησης είναι: << Οι μαθητές μπορούν να αντιληφθούν και να συγκρίνουν έννοιες και φαινόμενα που έμαθαν με το πραγματικό πλαίσιο>>

1 2 3 4 5

Διαφωνώ πλήρως ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Συμφωνώ απόλυτα

[Πίσω](#)

[Επόμενο](#)

[Εκκαθάριση φόρμας](#)

ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

32. Πόσο σημαντική θεωρείτε ότι είναι η διαρκής εκπαίδευση των εκπαιδευτικών για την προσωπική τους ανάπτυξη; *

1 2 3 4 5

Καθόλου ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Πάρα πολύ

33. Πόσο σημαντική θεωρείτε ότι είναι η διαρκής εκπαίδευση των εκπαιδευτικών για την επαγγελματική τους εξέλιξη; *

1 2 3 4 5

Καθόλου ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Πάρα πολύ

34. Με ποιον ή ποιους από τους παρακάτω τρόπους επιδιώκετε να επηρεαστούν; *

34. Με ποιον ή ποιους από τους παρακάτω τρόπους επιδιώκετε να επιμορφώνεστε;

*

- ☐ Παρακολούθηση σεμιναρίων
- ☐ Παρακολούθηση συνεδριών
- ☐ Παρακολούθηση ημερίδων
- ☐ Συμμετοχή σε εξ αποστάσεως επιμορφωτικών προγραμμάτων
- ☐ Δεύτερο πτυχίο
- ☐ Μεταπτυχιακές σπουδές
- ☐ Διδακτορικές σπουδές
- ☐ Αυτοεπιμόρφωση
- ☐ Άλλο: _____

35. Είστε ευχαριστημένοι από τον αριθμό των επιμορφωτικών προγραμμάτων που έχετε παρακολουθήσει μέχρι σήμερα;

*

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

36. Σημειώστε με βάση τη κλίμακα 1-5, σε ποιο βαθμό οι παράγοντες που παρουσιάζονται παρακάτω επηρεάζουν και λειτουργούν ως κίνητρα για τη Δια Βίου εκπαίδευσή σας. << Βελτίωση εκπαιδευτικού έργου>> *

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

37. Σημειώστε με βάση τη κλίμακα 1-5, σε ποιο βαθμό οι παράγοντες που παρουσιάζονται παρακάτω επηρεάζουν και λειτουργούν ως κίνητρα για τη Δια Βίου εκπαίδευσή σας. << Επαγγελματική εξέλιξη>> *

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

38. Σημειώστε με βάση τη κλίμακα 1-5, σε ποιο βαθμό οι παράγοντες που παρουσιάζονται παρακάτω επηρεάζουν και λειτουργούν ως κίνητρα για τη Δια Βίου εκπαίδευσή σας. << Αύξηση των οικονομικών απολαβών μου>> *

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

39. Σημειώστε με βάση τη κλίμακα 1-5, σε ποιο βαθμό οι παράγοντες που παρουσιάζονται παρακάτω επηρεάζουν και λειτουργούν ως κίνητρα για τη Δια Βίου εκπαίδευσή σας. << Εμπλουτισμός βιογραφικού ως εφόδιο για επερχόμενο διαγωνισμό του ΑΣΕΠ>> *

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

40. Σημειώστε με βάση τη κλίμακα 1-5, σε ποιο βαθμό οι παράγοντες που παρουσιάζονται παρακάτω επηρεάζουν και λειτουργούν ως κίνητρα για τη Δια Βίου εκπαίδευσή σας. << Προσωπικό ενδιαφέρον για το θέμα διαπραγμάτευσης του επιμορφωτικού προγράμματος>> *

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

41. Σημειώστε με βάση τη κλίμακα 1-5, σε ποιο βαθμό οι παράγοντες που παρουσιάζονται παρακάτω επηρεάζουν και λειτουργούν ως κίνητρα για τη Δια Βίου εκπαίδευσή σας. << Αγάπη για την έρευνα>> *

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

42. Σημειώστε με βάση τη κλίμακα 1-5, σε ποιο βαθμό οι παράγοντες που παρουσιάζονται παρακάτω επηρεάζουν και λειτουργούν ως κίνητρα για τη Δια Βίου εκπαίδευσή σας. << Απόκτηση γενικών γνώσεων>>

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

43. Σημειώστε με βάση τη κλίμακα 1-5, σε ποιο βαθμό οι παράγοντες που παρουσιάζονται παρακάτω επηρεάζουν και λειτουργούν ως κίνητρα για τη Δια Βίου εκπαίδευσή σας. << Κατάληψη διοικητικής θέσης>>

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

44. Σημειώστε με βάση την κλίμακα 1-5 σε ποιο βαθμό οι παρακάτω παράγοντες επηρεάζουν τη συμμετοχή σας σε ένα επιμορφωτικό σεμινάριο. << Θεματολογία επιμόρφωσης>>

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

45. Σημειώστε με βάση την κλίμακα 1-5 σε ποιο βαθμό οι παρακάτω παράγοντες επηρεάζουν τη συμμετοχή σας σε ένα επιμορφωτικό σεμινάριο. << Διασύνδεση της θεωρίας με την πράξη>>

*

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

46. Σημειώστε με βάση την κλίμακα 1-5 σε ποιο βαθμό οι παρακάτω παράγοντες επηρεάζουν τη συμμετοχή σας σε ένα επιμορφωτικό σεμινάριο. << Η χρονική διάρκεια του προγράμματος>>

*

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

47. Σημειώστε με βάση την κλίμακα 1-5 σε ποιο βαθμό οι παρακάτω παράγοντες επηρεάζουν τη συμμετοχή σας σε ένα επιμορφωτικό σεμινάριο. << Ο τόπος πραγματοποίησης του προγράμματος>>

*

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

48. Σημειώστε με βάση την κλίμακα 1-5 σε ποιο βαθμό οι παρακάτω παράγοντες επηρεάζουν τη συμμετοχή σας σε ένα επιμορφωτικό σεμινάριο. << Ο φορέας υλοποίησης>>

*

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

49. Σημειώστε με βάση την κλίμακα 1-5 σε ποιο βαθμό οι παρακάτω παράγοντες επηρεάζουν τη συμμετοχή σας σε ένα επιμορφωτικό σεμινάριο. << Οι επιμορφώσεις του Υπουργείου>>

*

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

50. Σημειώστε με βάση την κλίμακα 1-5 σε ποιο βαθμό οι παρακάτω παράγοντες επηρεάζουν τη συμμετοχή σας σε ένα επιμορφωτικό σεμινάριο. << Οι συστάσεις από άτομα που έχουν επιμορφωθεί από το συγκεκριμένο πρόγραμμα>>

*

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

51.Σημειώστε με βάση την κλίμακα 1-5 ποιοι παράγοντες δυσχεραίνουν την παρακολούθηση ενός επιμορφωτικού προγράμματος. << Οικογενειακές υποχρεώσεις>>

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

52.Σημειώστε με βάση την κλίμακα 1-5 ποιοι παράγοντες δυσχεραίνουν την παρακολούθηση ενός επιμορφωτικού προγράμματος. << Έλλειψη ελεύθερου χρόνου >>

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

53.Σημειώστε με βάση την κλίμακα 1-5 ποιοι παράγοντες δυσχεραίνουν την παρακολούθηση ενός επιμορφωτικού προγράμματος. << Οικονομικό κόστος προγράμματος >>

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

54.Σημειώστε με βάση την κλίμακα 1-5 ποιοι παράγοντες δυσχεραίνουν την * παρακολούθηση ενός επιμορφωτικού προγράμματος. << Οι υποχρεώσεις που απαιτούνται κατά την υλοποίηση του προγράμματος (εργασίες, παρουσιάσεις) >>

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

55.Σημειώστε με βάση την κλίμακα 1-5 ποιοι παράγοντες δυσχεραίνουν την * παρακολούθηση ενός επιμορφωτικού προγράμματος. << Απαιτήτηση παρακολούθηση του προγράμματος >>

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

56.Σημειώστε με βάση την κλίμακα 1-5 τη θεματολογία των επιμορφωτικών * προγραμμάτων που θα θέλατε να παρακολουθήσετε. << Ζητήματα γενικού ενδιαφέροντος >>

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

57.Σημειώστε με βάση την κλίμακα 1-5 τη θεματολογία των επιμορφωτικών *
προγραμμάτων που θα θέλατε να παρακολουθήσετε. << Διδακτική
μεθοδολογία >>

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

58.Σημειώστε με βάση την κλίμακα 1-5 τη θεματολογία των επιμορφωτικών *
προγραμμάτων που θα θέλατε να παρακολουθήσετε. << Επιστημονικά
θέματα του αντικειμένου που διδάσκετε >>

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

59.Σημειώστε με βάση την κλίμακα 1-5 τη θεματολογία των επιμορφωτικών *
προγραμμάτων που θα θέλατε να παρακολουθήσετε. << Φυσικές
Επιστήμες >>

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

57.Σημειώστε με βάση την κλίμακα 1-5 τη θεματολογία των επιμορφωτικών *
προγραμμάτων που θα θέλατε να παρακολουθήσετε. << Διδακτική
μεθοδολογία >>

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

58.Σημειώστε με βάση την κλίμακα 1-5 τη θεματολογία των επιμορφωτικών *
προγραμμάτων που θα θέλατε να παρακολουθήσετε. << Επιστημονικά
θέματα του αντικειμένου που διδάσκετε >>

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

59.Σημειώστε με βάση την κλίμακα 1-5 τη θεματολογία των επιμορφωτικών *
προγραμμάτων που θα θέλατε να παρακολουθήσετε. << Φυσικές
Επιστήμες >>

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

63.Σημειώστε με βάση την κλίμακα 1-5 τη θεματολογία των επιμορφωτικών *
προγραμμάτων που θα θέλατε να παρακολουθήσετε. << Θέματα
πολιτισμού >>

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

64.Σημειώστε με βάση την κλίμακα 1-5 τη θεματολογία των επιμορφωτικών *
προγραμμάτων που θα θέλατε να παρακολουθήσετε. << Θέματα
ψυχολογίας >>

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

65.Σημειώστε με βάση την κλίμακα 1-5 τη θεματολογία των επιμορφωτικών *
προγραμμάτων που θα θέλατε να παρακολουθήσετε. << Παιδαγωγικά
θέματα >>

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

66.Σημειώστε με βάση την κλίμακα 1-5 τη θεματολογία των επιμορφωτικών *
προγραμμάτων που θα θέλατε να παρακολουθήσετε. << Καινοτόμα
προγράμματα στην εκπαίδευση>>

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

67.Σημειώστε με βάση την κλίμακα 1-5 τη θεματολογία των επιμορφωτικών *
προγραμμάτων που θα θέλατε να παρακολουθήσετε. << Νέες Τεχνολογίες
στη σχολική πραγματικότητα>>

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

68. Υπάρχει κάποια άλλη θεματική ενότητα στην οποία θα σας ενδιέφερε να
επιμορφωθείτε; Αν ναι, παρακαλώ προσδιορίστε.

Η απάντησή σας

68. Υπάρχει κάποια άλλη θεματική ενότητα στην οποία θα σας ενδιέφερε να επιμορφωθείτε; Αν ναι, παρακαλώ προσδιορίστε.

Η απάντησή σας

69. Σημειώστε τι επιδιώκετε μέσα από τα επιμορφωτικά προγράμματα που παρακολουθείτε. (μπορείτε να επιλέξετε παραπάνω από μία επιλογές) *

- ☐ Να βελτιώσω τις γνώσεις μου πάνω σε ένα διδακτικό αντικείμενο
- ☐ Να έρθω σε επαφή με συναδέλφους μου και να μοιραστούμε τις εμπειρίες μας
- ☐ Να χειριστώ αποτελεσματικά δύσκολες καταστάσεις στο σχολείο
- ☐ Να γνωρίσω χρήσιμες πρακτικές και μεθόδους διδασκαλίας
- ☐ Να βελτιώσω τον τρόπο που διδάσκω
- ☐ Άλλο: _____

[Πίσω](#)

[Επόμενο](#)

[Εκκαθάριση φόρμας](#)

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ ΚΑΙ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΜΟΥ

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ για τον χρόνο σας! Οι απαντήσεις σας είναι σημαντικές για την έρευνά μου και θα αξιοποιηθούν αποκλειστικά για την έρευνα μου, ανώνυμα. Θα χρειαστώ ένα δείγμα εκπαιδευτικών και μελλοντικών εκπαιδευτικών για μία μικρή συνέντευξη. Η βοήθειά σας θα ήταν πολύτιμη! Αν επιθυμείτε να πάρετε μέρος επικοινωνήστε μαζί μου είτε στο email: io_an_na@yahoo.gr , είτε στο νούμερο

Παράρτημα III

Απομαγνητοφώνηση συνεντεύξεων

Μελλοντικοί Εκπαιδευτικοί

- 1η Συνέντευξη:

1. Ερώτηση: Πείτε μου σας παρακαλώ, σε ποιο έτος βρίσκεστε;

“Είμαι στο 4ο έτος. Στο Νηπιαγωγών.”

2. Ερώτηση: Για ποιο λόγο έχετε επιλέξει αυτό το επάγγελμα; Ήταν συνειδητή επιλογή σας;

“Ήταν συνειδητή. Ήταν κάτι που... Ήταν το όνειρό μου από το Γυμνάσιο. Μου άρεσε σαν

χώρος, να ασχοληθώ πάνω στο κομμάτι με τα παιδιά και την ανάπτυξή τους. ”

3. Ερώτηση: Πως σας φαίνεται; Υπάρχει κάτι που σας δυσκολεύει μέσα στη σχολή;

“ Εεε... Η αλήθεια είναι ότι το διάστημα που με δυσκόλεψε ήταν τότε με τον κορονοϊό, γιατί

είχαν αυξηθεί οι εργασίες και χρειαζότανε να κάτσω περισσότερο. Να κάτσω αρκετές ώρες

σε μια οθόνη. Οπότε αυτό αντιλαμβάνεστε ήταν αρκετά δύσκολο. ”

4. Ερώτηση: Τι θα λέγατε να προχωρήσουμε σε κάτι πιο ειδικό; Γνωρίζετε ποιες είναι οι

μορφές μάθησης;

“Ναι. Εκτός από την τυπική, είναι οι εκδρομές σε μουσεία, η μάθηση μέσω μουσικοκινητικών

παιχνιδιών, η μάθηση μέσω θεάτρου, παραμυθιών. Εεε.. νομίζω και τραγουδιών. ”

5. Ερώτηση: Έχει υπάρξει κάποιο μάθημα στη σχολή στο οποίο να αναλύσατε αυτές τις μορφές

μάθησης;

“ Ναι δεν ήταν μόνο ένα πιστεύω ήταν αρκετά.”

6. Ερώτηση: Ήταν όλα σε θεωρητικό κομμάτι ή ήταν σε πρακτικό;

“Επικεντρωνόταν κυρίως στο θεωρητικό, αλλά υπήρχαν και ασκήσεις, δραστηριότητες που

ασχολούνταν και με το πρακτικό κομμάτι .”

7. Ερώτηση: Θεωρείτε ότι η μη τυπική μάθηση μπορεί να αξιοποιηθεί σε όλα τα διδακτικά

αντικείμενα ή σε συγκεκριμένα;

“Πιστεύω σε όλα μπορεί να αξιοποιηθεί αρκεί να υπάρχουν οι κατάλληλες γνώσεις από τη

μεριά του εκπαιδευτικού. Να έχει το κατάλληλο υπόβαθρο. Να γνωρίζει πως να το κάνει.”

8. Ερώτηση: Δύσκολες έννοιες και φαινόμενα, όπως αυτά που παρουσιάζονται στις Φυσικές

Επιστήμες, αλλά και στη Περιβαλλοντική Αγωγή μπορούν να γίνουν πιο κατανοητά στα παιδιά

με τα μέσα που μπορούν να αξιοποιηθούν στη μη τυπική μάθηση;

“ Ναι είναι πιο...Μπορούν να γίνουν πιο κατανοητά και να τα θυμούνται περισσότερο. Είναι

πιο κοντά στον κόσμο των παιδιών βασικά, γι’ αυτό πιστεύω ότι τα καταλαβαίνουν

περισσότερο, τα θυμούνται και τους αρέσει περισσότερο. ”

10. Ερώτηση: Με ποιον τρόπο δηλαδή θα προσπαθούσατε να εξηγήσετε ή να παρουσιάσετε

στα παιδιά αυτές τις δύσκολες έννοιες και φαινόμενα, όπως αυτά που παρουσιάζονται στις

Φυσικές Επιστήμες, αλλά και στη Περιβαλλοντική Αγωγή;

“ Και από μουσεία. Και σε μια εκδρομή σε μουσείο. Και μέσα από το παραμύθι, το θέατρο,

τραγούδια. Είναι πολλοί οι τρόποι αρκεί να το θέλει κανείς. Να έχει το χρόνο να το

προετοιμάσει. ”

11. Ερώτηση: Έχετε παρακολουθήσει κάποιο επιμορφωτικό σεμινάριο ή συνέδριο και για ποιο λόγο το επιλέξατε;

“Έχω παρακολουθήσει, ναι. Ο λόγος που το επέλεξα ήταν γιατί μου άρεσε το θέμα. Ήταν και

πάνω στο αντικείμενο στο οποίο με ενδιαφέρει να ασχοληθώ. Εεε... και ήταν αρκετά ενδιαφέρον ο τρόπος προσέγγισής τους. ”

12. Ερώτηση: Πιστεύετε πως σαν εκπαιδευτικός οι γνώσεις που θα λάβετε από τη σχολή σας

είναι αρκετές ή είστε υπέρ της μάθησης δια βίου;

“Σίγουρα οι γνώσεις είναι αρκετές, αλλά ποτέ δεν τελειώνουν. Ποτέ δεν μπορεί κανείς να

φτάσει στο άριστο. Οπότε πάντα ένα σεμινάριο, ένα συνέδριο, μία διάλεξη είναι κάτι παραπάνω που βοηθάει.”

13. Ερώτηση: Ποια είναι τα οφέλη, κατά τη γνώμη σας, της Δια βίου μάθησης; Τι μπορεί να

σας προσφέρει;

“Ειδίκευση σίγουρα! Καλύτερη ποιότητα στο μάθημα που θα κάνω στη τάξη και σίγουρα

καλύτερα αποτελέσματα σε όσα μαθαίνουν τα παιδιά.”

- 2η Συνέντευξη:

1. Ερώτηση: Πείτε μου σας παρακαλώ, σε ποιο έτος βρίσκεστε;

“Φοιτώ στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης. Τελειώνω το 3ο έτος. Πηγαίνω για το 4ο.”

2. Ερώτηση: Για ποιο λόγο έχετε επιλέξει αυτό το επάγγελμα; Ήταν συνειδητή επιλογή σας;

“Ναι, απόλυτα συνειδητά. Κυρίως λόγο οικογενειακών, μου άρεσε πάντα ο τομέας της εκπαίδευσης. ”

3. Ερώτηση: Πως σας φαίνεται; Υπάρχει κάτι που σας έχει δυσκολέψει μέσα στη σχολή;

“Έεε... προς το παρόν η σχολή είναι πιο βατή απ’ ότι ανέμενα. Έχει πλήθος μαθημάτων, όπως το περίμενα. Δεν υπάρχει κάποιο σημείο που να πω ότι με έχει δυσκολέψει μέχρι στιγμής.”

4. Ερώτηση: Τι θα λέγατε τώρα να προχωρήσουμε σε κάτι πιο ειδικό; Γνωρίζετε ποιες είναι

οι μορφές μάθησης;

“Έχω στο μυαλό μου την κλασσική μάθηση που αφορά ένα μοντέλο που ο εκπαιδευτικός διδάσκει σε ένα ακροατήριο και ύστερα νομίζω κάποιες μορφές που είναι πιο ομαδοκεντρικές με τις οποίες περιορίζεται ο ρόλος του διδάσκοντος και κυριαρχούν οι μαθητές. Τώρα ονομαστικά δεν τις θυμάμαι επακριβώς.”

5. Ερώτηση: Δεν χρειάζεται ονομαστικά. Από ότι καταλαβαίνω όμως γνωρίζετε ότι υπάρχουν διαφορετικές μορφές μάθησης.

“Ναι υπάρχουν και διαφέρουν μεταξύ τους. ”

6.Ερώτηση: Έχει υπάρξει κάποιο μάθημα στη σχολή στο οποίο έχετε μιλήσει ή αναλύσει τις

μορφές μάθησης;

“Αν δεν κάνω λάθος τα μαθήματα που μιλούσανε για τη μεθοδολογία. Μάλλον για τη διδακτική μεθοδολογία. Εκεί γινόταν περαιτέρω συζήτηση. Στα υπόλοιπα από μέτρια έως

καθόλου.”

7.Ερώτηση: Ήταν κυρίως θεωρητικά ή αφορούσαν και πρακτικό κομμάτι;

“ Το συγκεκριμένο μάθημα που αφορούσε τη διδακτική μεθοδολογία περιλάμβανε και πρακτική, αλλά κατά κύριο λόγο ήταν θεωρητικά.”

8. Ερώτηση: Θεωρείτε ότι η μη τυπική μάθηση μπορεί να αξιοποιηθεί σε όλα τα διδακτικά

αντικείμενα ή σε συγκεκριμένα;

“ Θεωρώ πως όσο αυξάνεται το επίπεδο δυσκολίας και εισάγεται μεγαλύτερο κομμάτι της

θεωρίας ως υποχρεωτικό, τόσο περιορίζονται και τα περιθώρια της χρήσης της μη τυπικής

μάθησης στη διδασκαλία. Επομένως θεωρώ σαν αναγκαία συνθήκη η κλασσική τυπική μάθηση είναι πιο πεπατημένη και πιο περιορισμένη.”

9. Ερώτηση: Δύσκολες έννοιες και φαινόμενα, όπως υπάρχουν στα μαθήματα των Φυσικών

Επιστημών, αλλά και της Περιβαλλοντικής Αγωγής μπορούν να γίνουν πιο κατανοητά στα

παιδιά με τα μέσα που μπορούν να αξιοποιηθούν στη μη τυπική μάθηση;

“ Θεωρώ πως αν αυτές επεξηγούνται πιο παραστατικά μέσω της μη τυπικής μάθησης τότε ναι μπορούν να γίνουν πιο κατανοητές. Αλλά θεωρώ πως αυτό έχει να κάνει μάλλον και με το επίπεδο του εκπαιδευτικού. Κατά πόσο μπορεί να εντάξει αυτές τις πιο.... Τις πιο απαιτητικές έννοιες σε ένα τέτοιο πλαίσιο.”

10. Ερώτηση: Εσείς για παράδειγμα με ποιον τρόπο θα προσπαθούσατε να παρουσιάσετε μια

δύσκολη έννοια ή κάποιο φαινόμενο των Φυσικών Επιστημών ή της Περιβαλλοντικής Αγωγής μέσα από τη μη τυπική μάθηση;

“ Χμμμ.. ίσως η φωτοσύνθεση που διδάσκετε. Θα χρησιμοποιούσα τυπικά το βιβλίο ή κάποιο εγχειρίδιο και στη συνέχεια μέσω κάποιας αναπαράστασης ή μέσω ενός πιο διαδραστικού φαινομένου σε συνδυασμό με τη φύση. Θα επιχειρούσα γενικότερα να το εξηγήσω παραστατικά. Να εντάξω δηλαδή ένα πλαίσιο εκτός του βιβλίου.”

11. Ερώτηση: Έχετε παρακολουθήσει κάποιο επιμορφωτικό σεμινάριο ή συνέδριο και για ποιο λόγο το επιλέξατε;

“ Μέχρι στιγμής όχι δεν έχει τύχει να παρευρεθώ. Στο μέλλον όμως θα ήθελα γιατί θεωρώ ότι είναι ένας τομέας ο οποίος είναι ακμάζων. Έχει δηλαδή προοπτικές, οπότε κάθε εν δυνάμει εκπαιδευτικός που ενημερώνεται είναι σαν να εντάσσει ένα επιπλέον όπλο, στοιχείο στη φαρέτρα του μέσα σε εισαγωγικά.”

12. Ερώτηση: Επομένως από ότι καταλαβαίνω οι γνώσεις που έχετε λάβει από τη σχολή σας

δεν είναι αρκετές και είστε υπέρ της μάθησης Δια Βίου;

“ Μέχρι στιγμής δεν καλύπτουν το εύρος όλων των πιθανών μορφών μάθησης και ναι, μέχρι

στιγμής είμαι υπέρ της Δια Βίου.”

13. Ερώτηση: Ποια είναι τα οφέλη, κατά τη γνώμη σας, της Δια βίου μάθησης; Τι μπορεί να

σας προσφέρει;

“ Γενικά θεωρώ πως δεν υπάρχει κάποιο όριο, κάποιος περιορισμός στην ενημέρωση του

ατόμου και του εκπαιδευτικού γενικότερα. Επομένως κάθε νέα γνώση που έρχεται, κάθε νέο

δεδομένο που εκλαμβάνεται αυτομάτως ανοίγει τις δυνατότητες του καθενός και του επιτρέπει να δράσει με μεγαλύτερη ποικιλία.”

- 3η Συνέντευξη:

1. Ερώτηση: Πείτε μου σας παρακαλώ, σε ποιο έτος βρίσκεστε;

“Τώρα θα πάω στο 4ο έτος του Παιδαγωγικού.”

2. Ερώτηση: Για ποιο λόγο έχετε επιλέξει αυτό το επάγγελμα; Ήταν συνειδητή επιλογή σας;

“Ναι ήταν συνειδητή επιλογή. Ήταν η δεύτερη επιλογή μου στο βιογραφικό που έκανα, αλλά

τελικά αποδείχτηκε η καλύτερη. Μου αρέσει πάρα πολύ το αντικείμενο. Φυσικά τα παιδιά. Η

δημιουργικότητα και εμπλέκει πάρα πολλά θέματα με τα οποία στη συνέχεια μπορείς να

ασχοληθείς. Πάρα πολλά. Ειδική Αγωγή.”

3. Ερώτηση: Έχει υπάρξει κάτι που σας έχει δυσκολέψει μέσα στη σχολή;

“Έεε... να πω την αλήθεια όχι δεν με έχει δυσκολέψει κάτι. Θέλει συνέπεια η σχολή. Θέλει

οργάνωση και αφού αυτά τα πράγματα πραγματικά υπάρχουνε και με τους καθηγητές που

έχουμε στη σχολή δεν έχω αντιμετωπίσει κανένα πρόβλημα. Όλες οι απορίες μου λύνονται

εκείνη την ώρα στο μάθημα και στο αμφιθέατρο που παρακολουθώ.”

4. Ερώτηση: Ας προχωρήσουμε όμως τώρα σε κάτι πιο ειδικό; Γνωρίζετε ποιες είναι οι

μορφές μάθησης;

“ Ναι, γνωρίζω. Είναι η τυπική μάθηση. Η επίσημη δηλαδή εκπαίδευση. Έχει πιο γραφειοκρατικό χαρακτήρα δηλαδή. Και η μη τυπική εκπαίδευση στη συνέχεια, η οποία είναι

και αυτή οργανωμένη, αλλά δεν έχει να κάνει με το αναλυτικό πρόγραμμα. Και στη συνέχεια

η άτυπη εκπαίδευση, η οποία έχει να κάνει περισσότερο με την αλληλεπίδραση και γενικότερα με τη σχέση με τους άλλους ανθρώπους.”

5.Ερώτηση: Έχει υπάρξει κάποιο μάθημα στη σχολή στο οποίο έχετε μιλήσει ή αναλύσει τις

μορφές μάθησης;

“ Ναι. Γενικά οι μορφές εκπαίδευσης εννοείται ότι υπήρξαν σε μάθημα στα τρία χρόνια που

βρίσκομαι στη σχολή. Γενικά τα συναντάω σε αρκετά μαθήματα. Σχολική εκπαίδευση και τα

λοιπά , υπάρχουνε.”

6.Ερώτηση: Ήταν κυρίως θεωρητικά ή αφορούσαν και πρακτικό κομμάτι;

“ Κοιτάζτε. Περισσότερα θα έλεγα σε θεωρητικό, αλλά τα βλέπεις και εσύ μετέπειτα στην

πράξη. Και στην πρακτική άσκηση που έχω κάνει. Ειδικά τώρα στη τελευταία πρακτική μου.”

7. Ερώτηση: Θεωρείτε ότι η μη τυπική μάθηση μπορεί να αξιοποιηθεί σε όλα τα διδακτικά

αντικείμενα ή σε συγκεκριμένα;

“ Κοιτάζτε. Η μη τυπική μάθηση πιστεύω ότι μπορεί παντού να υπάρξει. Μπορεί παντού να

ενσωματωθεί, αλλά κυρίως θεωρώ πως συμπληρώνει την εκπαίδευση. Είναι περισσότερο

συμπληρωματική θα έλεγα. Τα βλέπεις κυρίως βιωματικά, θα έλεγα.”

8. Ερώτηση: Δύσκολες έννοιες και φαινόμενα, όπως υπάρχουν στα μαθήματα των Φυσικών

Επιστήμων, αλλά και της Περιβαλλοντικής Αγωγής μπορούν να γίνουν πιο κατανοητά στα

παιδιά με τα μέσα που μπορούν να αξιοποιηθούν στη μη τυπική μάθηση;

“ Ναι πιστεύω σίγουρα ότι η μη τυπική μάθηση μπορεί να φέρει το παιδί σε μία πιο άμεση

σχέση με την έννοια που θέλουμε εμείς να του δώσουμε να καταλάβει. Γενικά μπορεί το παιδί να τα κατανοήσει πολύ καλύτερα. Κυρίως αυτό που είπα και εγώ. Το βιωματικό κομμάτι. Βοηθάει περισσότερο στην κατανόηση. Είτε και μια πλατφόρμα που είχα ακούσει. Τώρα δεν ξέρω αν το έχετε ακουστά. Το e-twinning. Είναι μια Ευρωπαϊκή δράση μέσω της οποίας διαφορετικές ευρωπαϊκές χώρες συνεργάζονται ώστε να αποκομίσουν παιδαγωγικά,

κοινωνικά και πολιτισμικά οφέλη τα παιδιά. Και όχι μόνο. Αλλά και μέσα από τα μουσεία και τα πειράματα.”

9. Ερώτηση: Θα μπορούσατε να σκεφτείτε κάποιο παράδειγμα με ποιον τρόπο θα

προσπαθούσατε να παρουσιάσετε μια δύσκολη έννοια ή κάποιο φαινόμενο των Φυσικών

Επιστημών ή της Περιβαλλοντικής Αγωγής μέσα από τη μη τυπική μάθηση;

“ Σε κάποιο εργαστήριο θα μπορούσαμε να δουλέψουμε σε ομάδες. Να μιλήσει κάποιος

ειδικός. Να τους δείξει σχετικά με το σώμα. Για να καταλάβει και το παιδί καλύτερα για την

ανατομία του σώματος. Μπορούμε να το δούμε σε κάποιο εργαστήριο.”

10. Ερώτηση: Έχετε παρακολουθήσει κάποιο επιμορφωτικό σεμινάριο ή συνέδριο και για ποιο λόγο το επιλέξατε;

“ Ναι, η αλήθεια είναι ότι σεμινάρια έχω παρακολουθήσει. Και στη σχολή μας. Ειδικής Αγωγής και έχω παρακολουθήσει και ένα διαπολιτισμικό σεμινάριο. Ήθελα να το ψάξω. Με

ενδιαφέρουν αυτά τα θέματα. Ήθελα να δω τι μου αρέσει.”

11. Ερώτηση: Επομένως από ότι καταλαβαίνω οι γνώσεις που έχετε λάβει από τη σχολή σας

δεν είναι αρκετές και είστε υπέρ της μάθησης Δια Βίου;

“ Ναι είμαι υπέρ, γιατί ουσιαστικά η μάθηση δεν ολοκληρώνεται ποτέ και είναι συνεχής

διαδικασία. Χρησιμοποιεί διάφορους τρόπους και μέσα και για αυτό αναφέρεται και ως Δια

Βίου Μάθηση. Μπορεί να γίνει πρόσωπο με πρόσωπο ή εξ' αποστάσεως.”

12. Ερώτηση: Ποια είναι τα οφέλη, κατά τη γνώμη σας, της Δια βίου μάθησης; Τι μπορεί να

σας προσφέρει;

“ Τα οφέλη της Δια Βίου Μάθησης είναι αυτό που είπα. Η μάθηση δεν σταματάει και πάντα

κάτι μαθαίνεις. Και μέσα από αυτά τα σεμινάρια, τα συνέδρια, ότι και να παρακολουθήσεις

πάντα κάτι σου δίνει. Και αν θες πραγματικά να γίνεις καλός στον τομέα που σε ενδιαφέρει

και θες να βοηθήσεις και περισσότερο να συμβάλεις σε κάποιες διαδικασίες και με τα παιδιά

είναι σημαντικό όσο γίνεται να κάνεις καλύτερο τον εαυτό σου. Να τον εμπλουτίζεις. Αυτό

είναι και η Δια Βίου Μάθηση. Ένας εμπλουτισμός. Εμπλουτίζεις τον εαυτό σου. Τις γνώσεις

σου..”

- 4η Συνέντευξη:

1. Ερώτηση: Πείτε μου σας παρακαλώ, σε ποιο έτος βρίσκεστε;

“ Καλησπέρα βρίσκομαι στο 4ο έτος.”

2. Ερώτηση: Γιατί έχετε επιλέξει αυτό το επάγγελμα; Ήταν συνειδητή επιλογή σας;

“ Ήταν συνειδητή επιλογή. Ναι. Ήθελα πάντα εκτελέσω λειτουργικό έργο στην κοινωνία.”

3. Ερώτηση: Πως σας φαίνεται; Έχει υπάρξει κάτι που σας έχει δυσκολέψει μέσα στη σχολή;

“ Δε βρήκα κάποιο εμπόδιο μέχρι στιγμής. Όλα κυλούν ομαλά. Είναι μία εύκολη επιλογή, η

οποία αν σου αρέσει κιόλας γίνεται ακόμα ευκολότερη.”

4. Ερώτηση: Ας προχωρήσουμε όμως τώρα σε κάτι πιο ειδικό. Γνωρίζετε ποιες είναι οι μορφές μάθησης;

“ Μάλιστα. Είναι η τυπική, η μη τυπική και η άτυπη.”

5.Ερώτηση: Έχει υπάρξει κάποιο μάθημα στη σχολή στο οποίο έχετε μιλήσει ή αναλύσει τις

μορφές μάθησης;

“ Μάλιστα υπήρξε μάθημα. Τώρα δεν θυμάμαι ποιο είναι, αλλά είχαμε ναι.”

6.Ερώτηση: Ήταν κυρίως θεωρητικά ή αφορούσαν και πρακτικό κομμάτι;

“ Θεωρητικό πρέπει να ήταν. Σχετικά με την αξιολόγηση πρέπει να είχε να κάνει.”

7. Ερώτηση: Θεωρείτε ότι η μη τυπική μάθηση μπορεί να αξιοποιηθεί σε όλα τα διδακτικά

αντικείμενα ή σε συγκεκριμένα;

“ Πιστεύω σε όλα τα αντικείμενα. Εννοείται βέβαια ότι μερικά αντικείμενα χρειάζονται

προετοιμασία. Δεν γίνεται έτσι απλά να εκτελεστεί η μάθηση και το μάθημα.”

8. Ερώτηση: Δύσκολες έννοιες και φαινόμενα, όπως υπάρχουν στα μαθήματα των Φυσικών

Επιστημών, αλλά και της Περιβαλλοντικής Αγωγής μπορούν να γίνουν πιο κατανοητά στα

παιδιά με τα μέσα που μπορούν να αξιοποιηθούν στη μη τυπική μάθηση;

“ Σίγουρα μπορούν να γίνουν. Αυτό δεν σημαίνει βέβαια ότι η τυπική εκπαίδευση δεν μπορεί να παρέχει τις κατάλληλες προδιαγραφές για να μάθει κάποιο παιδί.”

9. Ερώτηση: Με ποιον τρόπο θα προσπαθούσατε να παρουσιάσετε μια δύσκολη έννοια ή

κάποιο φαινόμενο των Φυσικών Επιστημών ή της Περιβαλλοντικής Αγωγής μέσα από τη μη

τυπική μάθηση;

“ Θα μπορούσαμε να κάνουμε μια ομάδα εργασίας εκτός της τυπικής μάθησης για να το

εξηγήσουμε λίγο καλύτερα. Έξω από το σχολείο. Στη φύση. Πιο βιωματικό.”

10. Ερώτηση: Έχετε παρακολουθήσει κάποιο επιμορφωτικό σεμινάριο ή συνέδριο και για ποιο λόγο το επιλέξατε;

“ Συνέδριο ναι. Έχω παρακολουθήσει. Στο Παιδαγωγικό είχαμε τώρα πρόσφατα. Είχα συμμετάσχει κιόλας σε βιωματικά εργαστήρια. Αφορούσε την ενσυναίσθηση και ήταν προσωπική μου επιλογή.”

11. Ερώτηση: Θεωρείτε ως εκπαιδευτικός οι γνώσεις που έχετε λάβει από τη σχολή σας δεν

είναι αρκετές και είστε υπέρ της μάθησης Δια Βίου;

“ Είμαι υπέρ της Δια Βίου. Η γνώση εξελίσσεται συνεχώς. Επομένως δεν μπορώ να αρκεστώ

στις γνώσεις που έμαθα, οι οποίες έχουν πάει στο παρελθόν ήδη.”

12. Ερώτηση: Ποια είναι τα οφέλη, κατά τη γνώμη σας, της Δια βίου μάθησης; Τι μπορεί να

σας προσφέρει;

“ Βρισκόμαστε σε μία εγρήγορση. Είμαστε ενήμεροι για την εξέλιξη της επιστήμης. Σε ποιο

επίπεδο έχει φτάσει. Είμαστε κατάλληλα ενημερωμένοι, καταρτισμένοι και έτοιμη για να

μπορούμε να ανταποκριθούμε στις ανάγκες της εποχής.”

- 5η Συνέντευξη:

1. Ερώτηση: Πείτε μου σας παρακαλώ, σε ποιο έτος βρίσκεστε;

“ Μπαίνω στο 3ο έτος του Νηπιαγωγών.”

2. Ερώτηση: Για ποιο λόγο έχετε επιλέξει αυτό το επάγγελμα; Ήταν συνειδητή επιλογή σας;

“ Ναι ήταν απόλυτη συνειδητή επιλογή. Ήθελα από μικρή να κάνω αυτό το επάγγελμα. Από

όταν θυμάμαι τον εαυτό μου έπαιζα τη δασκάλα. Μου άρεζε πάρα πολύ.”

3. Ερώτηση: Έχει υπάρξει κάτι που σας έχει δυσκολέψει μέσα στη σχολή;

“ Μου αρέσει πάρα πολύ η σχολή μου, αλλά υπάρχουν κατά καιρούς μαθήματα που μου

φαίνονται πιο δύσκολα προφανώς. Με τον καιρό και το διάβασμα ξεπερνιούνται.”

4. Ερώτηση: Ας προχωρήσουμε όμως τώρα σε κάτι πιο ειδικό. Γνωρίζετε ποιες είναι οι μορφές μάθησης;

“ Είναι η τυπική, η άτυπη και η μη τυπική.”

5.Ερώτηση: Έχει υπάρξει κάποιο μάθημα στη σχολή στο οποίο έχετε μιλήσει ή αναλύσει τις

μορφές μάθησης;

“ Μέχρι στιγμής στα μαθήματα που τις έχω δει μπροστά μου είναι η κινητική μάθηση και το

παιχνίδι, ρυθμός και κίνηση. Υπήρχαν εκεί κάποια κεφάλαια που τις αναφέρανε.”

6.Ερώτηση: Ήταν κυρίως θεωρητικά ή αφορούσαν και πρακτικό κομμάτι;

“ Θεωρητικά κυρίως.”

7. Ερώτηση: Θεωρείτε ότι η μη τυπική μάθηση μπορεί να αξιοποιηθεί σε όλα τα διδακτικά

αντικείμενα ή σε συγκεκριμένα;

“ Θεωρώ πως βοηθάει σε μικρότερες ηλικίες που θα είμαι εγώ. Βοηθάει πολύ παραπάνω από

τη τυπική μάθηση.”

8. Ερώτηση: Δύσκολες έννοιες και φαινόμενα, όπως υπάρχουν στα μαθήματα των Φυσικών

Επιστήμων, αλλά και της Περιβαλλοντικής Αγωγής μπορούν να γίνουν πιο κατανοητά στα

παιδιά με τα μέσα που μπορούν να αξιοποιηθούν στη μη τυπική μάθηση;

“ Πιστεύω πως ναι, γιατί στη τυπική μάθηση γίνεται μία στείρα διδασκαλία. Διαβάζουμε απλά ένα βιβλίο. Ενώ στη μη τυπική μάθηση που θα γίνει πιο βιωματικό

το μάθημα τα παιδιά θα καταλάβουν καλύτερα. Ειδικά όταν βρίσκονται σε μικρές ηλικίες.’’

9. Ερώτηση: Θα μπορούσατε να σκεφτείτε κάποιο παράδειγμα με ποιον τρόπο θα

προσπαθούσατε να παρουσιάσετε μια δύσκολη έννοια ή κάποιο φαινόμενο των Φυσικών

Επιστημών ή της Περιβαλλοντικής Αγωγής μέσα από τη μη τυπική μάθηση;

“ Ακόμα και με κάποιο παιχνίδι. Κάποιο θεατρικό. Θα μπορούσαμε να ντύσουμε τα παιδιά.

Να τους δώσουμε κάποιον ρόλο. Θα μπορούσαν να καταλάβουν έτσι ας πούμε τον κύκλο του

νερού ή για το διάστημα διάφορα πράγματα. Ακόμα και με μια εκπαιδευτική εκδρομή.’’

10. Ερώτηση: Έχετε παρακολουθήσει κάποιο επιμορφωτικό σεμινάριο ή συνέδριο και για ποιο λόγο το επιλέξατε;

“ Ναι έχω παρακολουθήσει τρία. Τα επέλεξα γιατί θα μου έδιναν περισσότερες πληροφορίες

για πράγματα που θα αντιμετωπίσω στη διδασκαλία μου αργότερα και μου φάνηκαν πιο

ενδιαφέρονται. Αφορούσαν τον αυτισμό και το παιδικό ιχνογράφημα.’’

11. Ερώτηση: Οι γνώσεις που έχετε λάβει από τη σχολή σας δεν είναι αρκετές και είστε υπέρ

της μάθησης Δια Βίου;

“ Πιστεύω πως οι γνώσεις που λαμβάνουμε από το πανεπιστήμιο είναι θεωρητικές. Σίγουρα

σου δίνουνε πάρα πολλά στοιχεία για να σε βοηθήσουνε να ανταπεξέλθεις στο επάγγελμα.

Αλλά πιστεύω μαθαίνεις πολλά περισσότερα πράγματα από τις εμπειρίες, το να διδάσκεις.’’

12. Ερώτηση: Επομένως όπως καταλαβαίνω τάσσεστε υπέρ της Δια Βίου. Ποια είναι τα οφέλη,

κατά τη γνώμη σας, της Δια βίου μάθησης; Τι μπορεί να σας προσφέρει;

“ Θεωρώ πως με τη Δια Βίου μάθηση εφόσον προχωράνε τα πράγματα και τα χρόνια και

αλλάζει η κοινωνία κάθε χρόνο, μαθαίνεις αρκετά πράγματα και μέσω της εμπειρίας. Δεν

δίνεις μόνο εσύ εφόδια στα παιδιά, αλλά δίνουνε και τα παιδιά σε σένα και μαθαίνεις καινούρια κάθε χρόνο.”

- 6η Συνέντευξη:

1. Ερώτηση: Πείτε μου σας παρακαλώ, σε ποιο έτος βρίσκεστε;

“ Τελείωσα το δεύτερο έτος στο Νηπιαγωγών και πάω στο τρίτο.”

2. Ερώτηση: Γιατί έχετε επιλέξει αυτό το επάγγελμα; Ήταν συνειδητή επιλογή σας;

“ Ναι, γιατί μου αρέσει να ασχολούμαι πάρα πολύ με τα παιδιά και να μπορέσω αργότερα να

γίνω και πρότυπό τους. Ίσως.”

3. Ερώτηση: Πως σας φαίνεται ως τώρα έχει υπάρξει κάτι που σας έχει δυσκολέψει μέσα στη

σχολή;

“ Περισσότερος στη σχολή κάποια μαθήματα με δυσκολεύουν λιγάκι παραπάνω, αλλά μέχρι

αυτό. Τίποτα παραπάνω.”

4. Ερώτηση: Ας προχωρήσουμε όμως τώρα σε κάτι πιο ειδικό. Γνωρίζετε μήπως ποιες είναι

οι μορφές μάθησης;

“ Ναι. Νομίζω η τυπική, η μη τυπική και η βιωματική.”

5.Ερώτηση: Έχει υπάρξει κάποιο μάθημα στη σχολή στο οποίο έχετε μιλήσει ή αναλύσει τις

μορφές μάθησης;

“ Ναι, απλά λόγο εργασίας δεν ήμουν τόσο συνεπής στα μαθήματα. Οπότε υπάρχει μία

έλλειψη στις γνώσεις μου σχετικά με τη μη τυπική και τυπική μάθηση.”

6.Ερώτηση: Ήταν κυρίως θεωρητικά ή αφορούσαν και πρακτικό κομμάτι;

“ Ναι δεν υπάρχουν πρακτικές ασκήσεις. Θεωρώ ότι αυτό είναι λάθος κιόλας , γιατί θεωρώ

ότι με την πρακτική άσκηση υπάρχει καλύτερη κατανόηση από τους φοιτητές.”

7. Ερώτηση: Θεωρείτε ότι η μη τυπική μάθηση μπορεί να αξιοποιηθεί σε όλα τα διδακτικά

αντικείμενα ή σε συγκεκριμένα;

“ Σε όλα πιστεύω. Χωρίς προετοιμασία όμως δεν θα γίνει σωστά το μάθημα. Ο παιδαγωγός

δηλαδή πρέπει θεωρώ από το σπίτι να έχει κάνει προετοιμασία πως θα το παρουσιάσει, τι υλικά θα χρησιμοποιήσει. Τι υλικά μπορούν να φέρει ο ίδιος ο παιδαγωγός από το σπίτι ή να πάει να αγοράσει. Για να γίνει το μάθημα πιο ενδιαφέρον στα παιδιά, αλλά και πιο πρακτικό.”

8. Ερώτηση: Επομένως απαιτείται και περισσότερος χρόνο προετοιμασίας από την τυπική

μάθηση;

“ Ναι, ναι. Η προετοιμασία είναι το σημαντικότερο σημείο κατά τη γνώμη μου στη μη τυπική μάθηση. ”

9. Ερώτηση: Δύσκολες έννοιες και φαινόμενα, όπως υπάρχουν στα μαθήματα των Φυσικών

Επιστήμων, αλλά και της Περιβαλλοντικής Αγωγής μπορούν να γίνουν πιο κατανοητά στα

παιδιά με τα μέσα που μπορούν να αξιοποιηθούν στη μη τυπική μάθηση;

“ Ναι πιστεύω ότι τα παιδιά κατανοούν καλύτερα μέσω της μη τυπικής μάθησης. Το κάνουνε πράξη. Δεν μένουν στη θεωρία. Το βιώνουν.”

10. Ερώτηση: Με ποιον τρόπο θα προσπαθούσατε να παρουσιάσετε μια δύσκολη έννοια ή

κάποιο φαινόμενο των Φυσικών Επιστημών ή της Περιβαλλοντικής Αγωγής μέσα από τη μη

τυπική μάθηση;

“ Ας πούμε επειδή υπήρξε και εργασία πάνω στο θέμα αυτό σε ένα μάθημα. Δημιουργήσαμε

ένα κολάζ που υπήρχαν κάποια φαινόμενα του καιρού, ας πούμε. Κάθε φαινόμενο το συνδυάζαμε με κάποιον ήχο ή μία κίνηση. Ας πούμε στις βροντές κουνούσαμε τις καρτέκλες.

Ότι έτσι κάνουν οι βροντές. Αυτό αποσκοπούσε ώστε να σταματήσουν τα παιδιά να φοβούνται τα καιρικά φαινόμενα. Κάπως έτσι θα λειτουργούσα. Θα έκανα αναπαράσταση όσο καλύτερα μπορούσα τα καιρικά φαινόμενα. ”

11. Ερώτηση: Έχετε παρακολουθήσει κάποιο επιμορφωτικό σεμινάριο ή συνέδριο και για ποιο λόγο το επιλέξατε;

“ Ναι παρακολούθησα σχετικά με τις μαθησιακές δυσκολίες, γιατί θεωρώ ότι στον χώρο μας

δεν έχουμε αξιοποιήσει σωστά. Δεν έχουμε μάθει για να το θέσω καλύτερα, ότι υπάρχουν μαθησιακές δυσκολίες, όπως η δυσλεξία. Παρακολούθησα επίσης ένα σεμινάριο σχετικά με

τον αυτισμό που και αυτό θεωρώ ότι στην σχολή δεν το μαθαίνουμε.”

12. Ερώτηση: Επομένως παρακολουθείτε σεμινάρια για θέματα τα οποία θεωρείτε ότι δεν

έχετε εκπαιδευτεί επαρκώς στη σχολή σας έως τώρα;

“ Ναι, ναι. Για αυτό το λόγο. Κυρίως στην ειδική αγωγή και στις μαθησιακές δυσκολίες. ”

13. Ερώτηση Οι γνώσεις που έχετε λάβει από τη σχολή σας δεν είναι αρκετές και είστε υπέρ

της μάθησης Δια Βίου;

“ Πάντα μαθαίνεις. Πρέπει να το κυνηγήσεις κι άλλο. Θεωρώ πως η σχολή δεν μπορεί να

καλύπτει τα πάντα. Κάθε μέρα πρέπει να μαθαίνεις κάτι καινούριο και να το ερευνάς.”

14. Ερώτηση: Ποια είναι τα οφέλη, κατά τη γνώμη σας, της Δια βίου μάθησης; Τι μπορεί να

σας προσφέρει;

“ Θεωρώ ότι επειδή συναναστρεφόμαστε συνέχεια με παιδιά όταν μαθαίνεις καινούρια πράγματα για τα παιδιά δεν σε κάνει απλά καλό παιδαγωγό. Βρίσκω καινούργιους τρόπους για να τα προσεγγίσω. Καινούργιους τρόπους για να μπορέσω ουσιαστικά να μπω στο δικό του χώρο και να νιώσει άνετα μαζί μου. Σε κάνει καλύτερο παιδαγωγό και σου δίνει περισσότερες γνώσεις. Τα οφέλη είναι κυρίως προς τα παιδιά και στη σύνδεση μαζί τους. Φυσικά δεν κατακρίνω κανέναν που θεωρεί ότι έχει λάβει αρκετές γνώσεις από τη σχολή. Εγώ όμως θα ήθελα να μάθω κι άλλα. Περισσότερα για τα παιδιά. Κυρίως για τη ψυχολογία, γιατί είμαστε μεγάλο κομμάτι στη ζωή του παιδιού.”

<i>Εκπαιδευτικοί</i>

- 1η Συνέντευξη:

1. Ερώτηση: Πείτε μου σας παρακαλώ, πόσα χρόνια προϋπηρεσίας έχετε;

“Έχω 2 χρόνια προϋπηρεσία σαν νηπιαγωγός.”

2. Ερώτηση: Γιατί επιλέξατε αυτό το επάγγελμα; Ήταν συνειδητή επιλογή σας;

“Επέλεξα αυτό το επάγγελμα γιατί αισθάνομαι πως μπορούν να συμβάλλω στην εκπαίδευση

των νέων ανθρώπων και να βοηθήσω στην ανάπτυξη τους.”

3. Ερώτηση: Πως σας φαίνεται; Υπάρχει κάτι που σας δυσκολεύει;

“Χμ..Θεωρώ ότι ένας εκπαιδευτικός μπορεί να αντιμετωπίσεις προκλήσεις στη διαχείριση της τάξης, στην επικοινωνία με τους γονείς ή στην ανταπόκριση στις ανάγκες κάθε παιδιού

ξεχωριστά. ”

4. Ερώτηση: Δυσκολίες και εμπόδια όπως όλες οι δουλειές δηλαδή. Πως τις αντιμετωπίζετε;

“ Η αγάπη που παίρνω και δίνω στα παιδιά με βοηθάει να συνεχίζω και να προχωρώ ακόμα

καλύτερα. Τα εμπόδια τα βλέπω σαν ένα βήμα ώθηση προς τη βελτίωση. ”

5. Ερώτηση: Συμφωνώ απόλυτα! Τώρα ας προχωρήσουμε σε κάτι πιο ειδικό όμως. Υπάρχουν

διαφορετικές μορφές μάθησης, ποιες αξιοποιείτε κυρίως κατά τη διδασκαλία σας;

“ Κυρίως επιλέγω την καθοδηγούμενη διερευνητική μάθηση και συνεργατική μάθηση. Βέβαια η επιλογή της κατάλληλης μορφής μάθησης εξαρτάται από τις ανάγκες των μαθητών και του περιεχομένου που διδάσκεται. Κάθε διδακτικό αντικείμενο χρειάζεται και μία συγκεκριμένη μορφή μάθησης και φυσικά κατάλληλη προετοιμασία. ”

6. Ερώτηση: Έχετε παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο για τις μορφές μάθησης και πως

μπορείτε να τις χρησιμοποιήσετε κατά τη διδακτική σας πράξη;

“ Όχι δεν έχω παρακολουθήσει κάποιο, τουλάχιστον πρόσφατα. ”

7. Ερώτηση: Υπήρξαν μήπως στη σχολή σας μαθήματα που παρουσίαζαν τις μη τυπικές

μορφές μάθησης;

“ Από όσο θυμάμαι υπήρξαν μαθήματα, κυρίως της πρακτικής, που παρουσίαζαν θεωρητικά

οι καθηγητές στις διαφάνειές τους τις μορφές μάθησης μέσα από παραδείγματα. Μάλιστα

κάποια τα χρησιμοποιώ και εγώ τώρα ως εκπαιδευτικός. ”

8. Ερώτηση: Θεωρείτε ότι η μη τυπική μάθηση μπορεί να υλοποιηθεί σε όλα τα διδακτικά

αντικείμενα ή σε συγκεκριμένα;

“ Η μη τυπική μάθηση μπορεί να υλοποιηθεί σε όλα τα διδακτικά αντικείμενα, ανάλογα με το περιεχόμενο του κάθε μαθήματος και τις ανάγκες των μαθητών. Ενδεικτικά, η μη τυπική μάθηση μπορεί να χρησιμοποιηθεί στη διδασκαλία των φυσικών επιστημών, της γλώσσας, της τέχνης και της μουσικής. Σε κάθε μάθημα, ο εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει να ενθαρρύνει την ανάπτυξη της δημιουργικότητας, της κριτικής σκέψης και της ενεργού συμμετοχής των μαθητών, ώστε να επιτευχθεί ένα βαθύτερο και πιο ολοκληρωμένο εκπαιδευτικό αποτέλεσμα. ”

9. Ερώτηση: Εσείς ως εκπαιδευτικός χρησιμοποιείτε μη τυπική μάθηση; Σε ποιο μάθημα;

“ Εφαρμόζω τη μη τυπική μάθηση σε διάφορα μαθήματα, π.χ. στη γλώσσα και στα μαθηματικά, καθώς η μη τυπική μάθηση μπορεί να συμπεριλάβει δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τη συνεργατική εργασία, την ανακάλυψη και τη δημιουργική σκέψη, όπως παιχνίδια ρόλων, συνεργατικά project και άλλες εκπαιδευτικές δραστηριότητες. ”

10. Ερώτηση: Τα παιδιά πως συμμετέχουν στις δραστηριότητες αυτές; Συμμετέχουν ενεργά;

“ Η χαρά και το ενδιαφέρον των παιδιών είναι έντονο και μεγάλο. Όταν βλέπουν κάτι καινούριο, κάτι το διαφορετικό θέλουν να συμμετέχουν ενεργά και τα ίδια, να πειραματιστούν και να ερευνήσουν. Ειδικά σε επισκέψεις που έχουμε πραγματοποιήσει σε διάφορα μουσεία και εκθέσεις οι μαθητές μου παρατηρούν με ιδιαίτερη εντύπωση και προσεκτικά τον ομιλητή τους. ”

11. Ερώτηση: Θεωρείτε πως δύσκολες έννοιες και φαινόμενα, όπως αυτά που παρουσιάζονται στις Φυσικές Επιστήμες, αλλά και στη Περιβαλλοντική Αγωγή μπορούν να γίνουν πιο κατανοητά στα παιδιά με τα μέσα που μπορούν να αξιοποιηθούν στη μη τυπική μάθηση;

“Ναι, η μη τυπική μάθηση μπορεί να αξιοποιηθεί αποτελεσματικά για να κατανοήσουν τα παιδιά δύσκολες έννοιες και φαινόμενα στις Φυσικές Επιστήμες και στην Περιβαλλοντική Αγωγή. Οι μέθοδοι μη τυπικής μάθησης, όπως οι παιγνιώδεις, οι εξορμήσεις στη φύση, οι πειραματισμοί, η οπτικοποίηση και η ανακάλυψη, μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά να αναπτύξουν καλύτερη κατανόηση και ενδιαφέρον για τα μαθήματα αυτά. Για παράδειγμα, μια εξόρμηση στη φύση μπορεί να βοηθήσει τα παιδιά να κατανοήσουν τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των ζώων και των φυτών, ενώ οι πειραματισμοί μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά να κατανοήσουν τις επιστημονικές αρχές και τους νόμους που διέπουν τον φυσικό κόσμο.”

12. Ερώτηση: Έχετε παρακολουθήσει κάποιο επιμορφωτικό σεμινάριο ή συνέδριο και για ποιο λόγο το επιλέξατε;

“ Όχι τον τελευταίο καιρό.”

13. Ερώτηση: Θα θέλατε να παρακολουθήσετε όμως κάποιο; Αν ναι, πάνω σε ποιο θέμα;

“ Φυσικά θα ήθελα. Γενικότερα με ενδιαφέρει η γλώσσα και ο πολιτισμός. Τάσσομαι υπέρ

της ένταξης του διαφορετικού και θέλω να παρακολουθήσω σεμινάρια που αφορούν την

ένταξη και τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερη ξένη γλώσσα.”

14. Ερώτηση: Γενικότερα πιστεύετε πως σαν εκπαιδευτικός οι γνώσεις που έχετε λάβει έως

τώρα είναι αρκετές ή είστε υπέρ της μάθησης δια βίου;

“Η μάθηση δια βίου είναι ιδιαίτερα σημαντική, ειδικά σε μια εποχή που η τεχνολογία και οι

κοινωνικοί και οικονομικοί παράγοντες εξελίσσονται τόσο γρήγορα. Ως νηπιαγωγοί, πρέπει

να διατηρούμε τις γνώσεις και τις δεξιότητές μας ενημερωμένες και να συνεχίζουμε να μαθαίνουμε καινούργια πράγματα, ώστε να είμαστε σε θέση να παρέχουμε την καλύτερη

δυνατή εκπαίδευση στους μαθητές μας.”

15. Ερώτηση: Ποια είναι τα οφέλη, κατά τη γνώμη σας, της Δια βίου μάθησης; Τι μπορεί να

σας προσφέρει;

“Κατά τη γνώμη μου, μερικά από τα σημαντικότερα οφέλη της δια βίου μάθησης είναι η βελτίωση των επαγγελματικών δεξιοτήτων και εξειδίκευση σε νέους τομείς ενδιαφέροντος, η ανάπτυξη νέων επαγγελματικών προοπτικών και ευκαιριών ανέλιξης, η ενίσχυση των κοινωνικών δεξιοτήτων και της επικοινωνίας και η προσωπική ανάπτυξη. Είναι σημαντικό να συνεχίζουμε να μαθαίνουμε και να αναπτύσσουμε τις δεξιότητές μας καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής μας.”

- 2η Συνέντευξη: I.

1. Ερώτηση: Πείτε μου σας παρακαλώ, πόσα χρόνια προϋπηρεσίας έχετε;

“Εργάζομαι τα τελευταία 3 χρόνια στο δημόσιο, σαν νηπιαγωγός.”

2. Ερώτηση: Γιατί επιλέξατε αυτό το επάγγελμα; Ήταν συνειδητή επιλογή σας;

“Απ’ όταν θυμάμαι τον εαυτό μου είχα μια αγάπη με τα παιδιά. Θυμάμαι χαρακτηριστικά ότι πολλές φορές καθόμουν πρόσεχα ή διάβαζα τον ξάδερφο μου ή την αδερφή μου, σαν να ήμουν η κυρία τους. Συνεπώς ήταν μια απόφαση που την πήρα μόνη μου γιατί ήθελα πάντα να ασχοληθώ με τα παιδιά ”

3. Ερώτηση: Πως σας φαίνεται; Υπάρχει κάτι που σας δυσκολεύει;

“Προσωπικά θεωρώ ότι δεν υπάρχει κάτι δύσκολο, αν σου αρέσει η δουλειά σου και ασχολείσαι με αυτό που αγαπάς. Οπότε όχι. Εντάξει είμαι και άνθρωπος που δεν το βάζει κάτω εύκολα.”

4. Ερώτηση: Τι θα λέγατε να προχωρήσουμε σε κάτι πιο ειδικό; Υπάρχουν διαφορετικές μορφές μάθησης, ποιες αξιοποιείτε κυρίως κατά τη διδασκαλία σας;

“ Ε μα φυσικά χρησιμοποιώ! Ποιος εκπαιδευτικός στις μέρες μας δεν εφαρμόζει διαφορετικούς μεθόδους μάθησης, όταν έχεις μέσα σε μια τάξη παιδιά με διαφορετικούς πολιτισμούς, διαφορετικές μαθησιακές δεξιότητες και έναν μεγάλο αριθμό παιδιών; Τώρα σχετικά με τις μεθόδους. Προσπαθώ να κάνω το μάθημα μου με πιο διαδραστικές δραστηριότητες για να μπορούν να καταλαβαίνουν όλα τα παιδιά αυτό που θέλω να τους δείξω. Επίσης μου αρέσει να κάνω πειράματα με τα παιδιά ή να πηγαίνουμε εκδρομές όταν θέλω να τους διδάξω κάτι. Μ’ αρέσει δηλαδή τα παιδιά να το ζουν, να βιώνουν, να βλέπουν αυτό που θέλω να τους διδάξω και να υπάρχει αλληλεπικοινωνία.”

6. Ερώτηση: Θα συμφωνήσω μαζί σας! Τα παιδιά είναι ένα μάθημα, μία πηγή γνώσης. Όμως σας παρακαλώ για πείτε μου έχετε παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο για τις μορφές μάθησης και πως μπορείτε να τις χρησιμοποιήσετε κατά τη διδακτική σας πράξη;

“ Εμμη δεν θα έλεγα ότι έχω κάνει κάποιο συγκεκριμένο και αποκλειστικά σχετικό με τις μορφές μάθησης... τώρα που το σκέφτομαι. Έχω κάνει το σεμινάριο ειδικής αγωγής που με έχει βοηθήσει και το εκπαίδευση ενηλίκων για το κομμάτι της μελλοντικής αποκατάστασης. Όμως γενικότερα όσα χρησιμοποιώ στη διδακτική πράξη προέρχονται κυρίως από έρευνα στο διαδίκτυο και σημειώσεις που έχω κρατήσει από τη σχολή μου και τα σεμινάρια.”

7. Ερώτηση: Επομένως αφιερώνετε αρκετό χρόνο και έρευνα για την προετοιμασία του μαθησιακού αντικειμένου που πρόκειται να διδάξετε από όσο καταλαβαίνω;

“ Ειδικά την πρώτη χρονιά που εργάστηκα ως νηπιαγωγός ναι. Πλέον έχω ένα υλικό και προσπαθώ απλώς κάθε χρονιά να το εμπλουτίζω. ”

8. Ερώτηση: Κατά την άποψή σας και την εμπειρία σας ως εκπαιδευτικός η μη τυπική μάθηση μπορεί να υλοποιηθεί σε όλα τα διδακτικά αντικείμενα ή σε συγκεκριμένα;

“Αν και πολύ πιστεύουν ότι η μη τυπική στοχεύει σε συγκεκριμένες ομάδες, εγώ δεν συμφωνώ. Ίσα ίσα βοηθάει πολύ στην διαδικασία της διδακτικής δραστηριότητας. Ωστόσο, η απάντηση σε αυτό το ερώτημα θεωρώ ότι είναι υποκειμενική.”

9. Ερώτηση: Υποκειμενική; Θα θέλατε να μας το αιτιολογήσετε;

“ Φυσικά, κανένα πρόβλημα. Πιστεύω πως υπάρχουν διδακτικές ενότητες και αντικείμενα για παράδειγμα που όλοι ή η πλειοψηφία θα συμφωνούσε ότι μπορούν να διδαχτούν με κάποιο πείραμα ή μία δραματοποίηση. Από την άλλη μεριά όμως δεν είναι για όλους τους συναδέλφους εύκολο και εννοείται και δεν είναι εύκολο και για όλες τις έννοιες. Άλλωστε δυστυχώς ο εξοπλισμός που διαθέτουν τα περισσότερα σχολεία είναι ελλιπής.”

10. Ερώτηση: Επομένως εσείς ως εκπαιδευτικός σε ποιο μάθημα και πως θα παρουσιάζατε μία ενότητα μέσω της μη τυπικής μάθησης;

“Κυρίως για τα μαθηματικά, όταν θέλω να μιλήσω στα παιδιά για έννοιες και φαινόμενα που συμβαίνουν στο γύρω περιβάλλον μας ή για τον καιρό. Εμένα με έχει βοηθήσει πάρα πολύ το STEAM και γενικά τα πειράματα που κάνω με τα παιδιά. Εννοείται πάντα με προσοχή και ασφάλεια. Και όπως είπα και παραπάνω και όταν υπάρχει ο απαραίτητος εξοπλισμός, αλλιώς αναγκαστικά περιορίζομαι στα βασικά. ”

11. Ερώτηση: Θεωρείτε πως δύσκολες έννοιες και φαινόμενα, όπως αυτά που παρουσιάζονται στις Φυσικές Επιστήμες, αλλά και στη Περιβαλλοντική Αγωγή μπορούν να γίνουν πιο κατανοητά στα παιδιά με τα μέσα που μπορούν να αξιοποιηθούν στη μη τυπική μάθηση;

“Έεεεε μα ναι και γι’ αυτόν ακριβώς τον λόγο εφαρμόζω την τυπική μάθηση. Για παράδειγμα, την δέντροφύτευση πώς θα την διδάξω, αν δεν πάω με τα παιδιά να το κάνουμε όλα μαζί και το ζήσουν από κοντά. Είναι κάποιες έννοιες που δεν μπορείς να την διδάξεις στα παιδιά απλά μόνο με λόγια και μια κόλλα χαρτί. Μόνο όταν το βιώσουν, το νιώσουν θα το καταλάβουν καλύτερα. Και φυσικά χαίρονται και τα ίδια γιατί νιώθουν ότι κάνουν κάτι. Βοηθάνε.”

12. Ερώτηση: Θα ήθελα να σας ρωτήσω αν έχετε παρακολουθήσει κάποιο επιμορφωτικό σεμινάριο ή συνέδριο και για ποιο λόγο το επιλέξατε;

“Το πρώτο που έκανα είναι το σεμινάριο ρομποτικής και STEAM που με έχουν βοηθήσει αρκετά στο να κάνω το διδακτικό κομμάτι πιο κατανοητό και διασκεδαστικό στα παιδιά, ακόμα και σε αυτά που υστερούν συγκριτικά με τα άλλα. Και πάνω σε αυτά ότι καινούργιο προκύπτει προσπαθώ να το παρακολουθήσω.”

13. Ερώτηση: Πιστεύετε πως σαν εκπαιδευτικός οι γνώσεις που έχετε λάβει έως τώρα είναι αρκετές ή είστε υπέρ της μάθησης δια βίου;

“Θέλω να μαθαίνω και να εκπαιδεύομαι πάνω στις νέες εκπαιδευτικές τεχνολογίες. Είμαι επομένως υπέρ της Δια Βίου Μάθησης. Θεωρώ πως ένας εκπαιδευτικός πρέπει συνεχώς να μαθαίνει και να αναζητά πληροφορίες και μάθηση.”

14. Ερώτηση: Ποια είναι τα οφέλη, κατά τη γνώμη σας, της Δια βίου μάθησης; Τι μπορεί να σας προσφέρει;

“Η Δια Βίου μάθηση όπως είπα και παραπάνω είναι σημαντική για τον εκπαιδευτικό, αφού τα παιδιά κάθε μέρα αναζητούν και απαιτούν νέες γνώσεις και πράγματα. Για μένα αποτελεί ένα παιχνίδι, ένα συνεχές ταξίδι γνώσεων και έρευνας. Μου αρέσει γενικότερα να μαθαίνω. Να γνωρίζω νέα πράγματα, είτε είναι πολιτισμοί, είτε νέες εκπαιδευτικές μορφές μάθησης.”

- 3η Συνέντευξη: Ι.

1. Ερώτηση: Πείτε μου σας παρακαλώ, πόσα χρόνια προϋπηρεσίας έχετε;

“Έχω 4 χρόνια σαν νηπιαγωγός, κυρίως ιδιωτικού τομέα.”

2. Ερώτηση: Γιατί επιλέξατε αυτό το επάγγελμα; Ήταν συνειδητή επιλογή σας;

“ Εεε... όχι δεν ήταν συνειδητή επιλογή. Έτυχε. Στην αρχή ήθελα να σπουδάσω κάτι άλλο, αλλά έτυχε να σπουδάσω νηπιαγωγός και στη συνέχεια μου άρεσε πάρα πολύ το επάγγελμα και πιστεύω πως ταιριάζω σε αυτό το επάγγελμα. ”

3. Ερώτηση: Υπήρξε κάτι που σας δυσκόλεψε; Τόσο στη σχολή , όσο και στην πορεία σας ως νηπιαγωγός;

“Εεεε.... στη σχολή δεν με δυσκόλεψε κάτι, το μόνο που θα πω ότι ίσως με δυσκόλεψε ήταν ότι είχε πάρα πολλά θεωρητικά μαθήματα και δεν είχε τόσο πρακτικά. Στο επάγγελμα... Ήταν λίγο στην αρχή. Μέχρι να βρω τα πατήματά μου, να δω τι αρέσει στα παιδιά, αλλά αυτό είναι θέμα εμπειρίας πιστεύω.”

4. Ερώτηση: Σίγουρα. Συμφωνώ σε αυτό. Ας προχωρήσουμε όμως σε κάτι πιο ειδικό. Υπάρχουν διαφορετικές μορφές μάθησης, ποιες αξιοποιείτε κυρίως κατά τη διδασκαλία σας;

“Χμμ.. Σίγουρα τα πειράματα. Μου αρέσουν πάρα πολύ και τα χρησιμοποιώ, γιατί μου αρέσουν πάρα πολύ και οι Φυσικές Επιστήμες και ότι έχει να κάνει με πειράματα στις Φυσικές Επιστήμες αρέσει πάρα πολύ και στα παιδιά, από ότι έχω παρατηρήσει. Τώρα μου αρέσει πάρα πολύ και χρησιμοποιώ και το κουκλοθέατρο, γιατί από έχω ακούσει γενικά στα παιδιά αρέσει το κουκλοθέατρο, αλλά δεν αξιοποιείται τόσο πολύ στο νηπιαγωγείο και τώρα που έχει μπει και η Τεχνολογία δυναμική στη σχολική ηλικία....εεεε ...κάτι που αρέσει πολύ στα παιδιά είναι ο διαδραστικός πίνακας. Να απαντούν σε κάποια σύντομα κουίζ.”

5. Ερώτηση: Άρα έχετε δει και από τα παιδιά να δείχνουν έναν ενθουσιασμό προς αυτές της μορφές μάθησης;

“Ναι, ναι. Ειδικά τα πειράματα στις Φυσικές Επιστήμες και ο διαδραστικός πίνακας αρέσουν πάρα πολύ στα παιδιά. ”

6. Ερώτηση: Έχετε παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο ή είχατε κάποιο μάθημα στη σχολή που αφορούσε τις μορφές μάθησης και πως μπορείτε να τις χρησιμοποιήσετε κατά τη διδακτική σας πράξη;

“Ήταν κάποια μαθήματα που είχαν πει κάποια πράγματα σύντομα. Αναφέρονε δηλαδή σύντομα αυτές τις μορφές, αλλά δεν εμβαθύνανε τόσο πολύ, ώστε να μπορέσουμε να τα χρησιμοποιούμε. Μόνη μου το έψαξα. Ήταν πιο πολύ σε θεωρητικό κομμάτι, δεν κάναμε κάποια προσομοίωση ή να το χρησιμοποιήσουμε πρακτικά. ”

7. Ερώτηση: Θεωρείτε ότι η μη τυπική μάθηση, όπως προαναφέρατε και πιο πριν, όπως το κουκλοθέατρο, το παιχνίδι, μπορεί να υλοποιηθεί σε όλα τα διδακτικά αντικείμενα ή σε συγκεκριμένα;

“ Θεωρώ ότι σε συγκεκριμένα, γιατί κάθε μορφή αφορά ένα συγκεκριμένο πεδίο. Ας πούμε οι Φυσικές Επιστήμες και τα πειράματα δεν μπορούν να γίνουν τόσο

διαδραστικά σε κάποιο πίνακα. Είναι πιο πολύ κάτι πρακτικό. Είναι καλύτερο να χρησιμοποιηθεί πείραμα ή κάτι άλλο παρόμοιο. ”

8. Ερώτηση: Εσείς ως εκπαιδευτικός χρησιμοποιείτε μη τυπική μάθηση; Σε ποιο μάθημα; Πως την υλοποιείται;

“Εεε....τη χρησιμοποιώ, ναι. Τώρα συγκεκριμένα δεν ξέρω, δεν μπορώ να πω κάτι. Οποτε μου δίνεται η ευκαιρία και η δυνατότητα και ανάλογα την ημέρα. Μπορεί εγώ να θέλω να τη χρησιμοποιήσω, αλλά τα παιδιά να μην είναι συγκεντρωμένα εκείνη την ημέρα, οπότε να το αφήσω για κάποια άλλη μέρα. ”

9. Ερώτηση: Καταλαβαίνω. Θεωρείτε πως δύσκολες έννοιες και φαινόμενα, όπως αυτά που παρουσιάζονται στις Φυσικές Επιστήμες, αλλά και στη Περιβαλλοντική Αγωγή μπορούν να γίνουν πιο κατανοητά στα παιδιά με τα μέσα που μπορούν να αξιοποιηθούν στη μη τυπική μάθηση;

“ Πιστεύω πως εννοείται πως μπορούν να γίνουν κατανοητά, αλλά θέλει τον ανάλογο τρόπο και το ανάλογο λεξιλόγιο, έτσι ώστε να γίνουν αντιληπτά από τα παιδιά. Δηλαδή πρέπει να κάνουμε λίγο πιο απλοϊκές τις έννοιες και τους όρους, γιατί, εντάξει, είναι μία επιστήμη με εξειδικευμένο λεξιλόγιο. Οπότε αν είναι λίγο πιο απλά μπορούνε τα παιδιά να τα κατανοήσουν.”

10. Ερώτηση: Έχετε παρακολουθήσει κάποιο επιμορφωτικό σεμινάριο ή συνέδριο για οποιαδήποτε έννοια και για ποιο λόγο το επιλέξατε;

“ Συγκεκριμένα για κάποια έννοια όχι, ήτανε λίγο πιο γενικά τα συνέδρια που γινόταν στη σχολή. Δεν ήταν συγκεκριμένα για κάποιο αντικείμενο. Παρουσίαζαν κάτι πιο μακρινό από αυτά που κάνω στο νηπιαγωγείο. Τώρα κάνω ένα σεμινάριο στη σχολική ψυχολογία. Θεωρώ ότι είναι κάτι σημαντικό. ”

11. Ερώτηση: Για ποιο λόγο το επιλέξατε;

“ Θεωρώ πως τα χρόνια εμπειρίας μου είναι λίγα, οπότε για να μπορέσω να ανταπεξέλθω καλύτερα στα τυχόν προβλήματα που υπάρχουν, δηλαδή ανάμεσα στις σχέσεις των παιδιών ή κάποια συμπεριφορά ενός παιδιού, είναι κάτι που θα με βοηθήσει θεωρώ. Για αυτό το επέλεξα.”

12. Ερώτηση: Πιστεύετε πως σαν εκπαιδευτικός οι γνώσεις που έχετε λάβει έως τώρα είναι αρκετές ή είστε υπέρ της μάθησης δια βίου;

“ Θεωρώ πως δεν έμαθα τόσα στη σχολή. Έμαθα, αλλά δεν ήταν τόσο αυτά που, εεε... ήθελα εγώ να μάθω για να μπορώ να μπω σε μία τάξη έτοιμη. Ήταν λίγο πιο θεωρητικά. Όταν μπήκα σε μία τάξη ήτανε λίγο δύσκολο και κατέληξα ότι η Δια Βίου Μάθηση είναι πιο σημαντική, από μία απλή μάθηση και αποστήθιση γνώσεων.”

13. Ερώτηση: Ποια είναι τα οφέλη, κατά τη γνώμη σας, της Δια βίου μάθησης;

“ Πιστεύω ότι επικεντρώνεται κυρίως σε καθημερινές ανάγκες της τάξης, καθημερινά προβλήματα βίου και πιστεύω είναι λίγο πιο κοντά σε αυτό που έχω να κάνω στο νηπιαγωγείο.”

- 4η Συνέντευξη:

1. Ερώτηση: Πείτε μου σας παρακαλώ, πόσα χρόνια προϋπηρεσίας έχετε;

“ Δύο χρόνια.”

2. Ερώτηση: Γιατί επιλέξατε αυτό το επάγγελμα; Ήταν συνειδητή επιλογή σας;

“Ήταν πολύ συνειδητή επιλογή μου! Από όταν ήμουν μικρή το έλεγα ότι θέλω, οπότε μετέπειτα το έκανα πράξη. ”

3. Ερώτηση: Πως σας φαίνεται; Υπάρχει κάτι που σας δυσκολεύει;

“Μέχρι στιγμής όχι. Έχει κυλήσει πολύ ομαλά η εκπαιδευτική μου πορεία. ”

4. Ερώτηση: Τι θα λέγατε να προχωρήσουμε σε κάτι πιο ειδικό; Υπάρχουν διαφορετικές μορφές μάθησης, ποιες αξιοποιείται κυρίως κατά τη διδασκαλία σας;

“Εννοείται παιχνίδι, θεατρική αγωγή. Messy play πολύ! Αισθητηριακά παιχνίδια που δίνουν

τη δυνατότητα στο παιδί να ανακαλύψει μόνο του μερικά πράγματα, να έρθει σε επαφή με

διάφορα αντικείμενα και πολύ φύση.”

5. Ερώτηση: Έχετε παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο για τις μορφές μάθησης και πως μπορείτε να τις χρησιμοποιήσετε κατά τη διδακτική σας πράξη;

“ Σεμινάριο όχι. Δεν έχω κάνει κάποια εξειδίκευση σε αυτό. Στη σχολή ότι κάναμε, στη σχολή, και μετέπειτα διάβασμα, μόνη μου. ”

6. Ερώτηση: Άρα ουσιαστικά έχετε αναζητήσει περισσότερο μόνη σας μέσα από μελέτη και συζήτηση με άλλους;

“Ναι, ναι, ναι. Και από την εμπειρία που συζητάω με άλλους νηπιαγωγούς και αποκτάω και η ίδια.”

7. Ερώτηση: Θεωρείτε ότι η μη τυπική μάθηση μπορεί να υλοποιηθεί σε όλα τα διδακτικά αντικείμενα ή σε συγκεκριμένα;

“ Χμμμ.. σε όλα θεωρώ. Σε όλα. Από τις προηγούμενες μέρες απαιτείται κάποια προετοιμασία. Τα υλικά, ότι χρησιμοποιήσεις και ανάλογα με το παιδί, με την ομάδα πως τραβάει σε κάθε τμήμα. ”

8. Ερώτηση: Συμφωνώ. Εσείς ως εκπαιδευτικός χρησιμοποιείτε μη τυπική μάθηση; Σε ποιο

μάθημα; Πως υλοποιείται;

“Χρησιμοποιούμε πάρα πολύ το messy play σε αυτές τις ηλικίες που έχω εγώ. Χρησιμοποιούμε πάρα πολύ την αφή. Δοκιμάζουνε. Sensory. Τους αρέσουνε κιόλας. Η δραματοποίηση όχι τόσο, ανάλογα. Αρέσει πάρα πολύ στα παιδιά να πιάνουν, να αισθάνονται, να γεύονται. Νομίζω είναι η καλύτερή τους, από το να παρακολουθούν κάτι και να παίζουν ρόλους.”

9. Ερώτηση: Θεωρείτε πως δύσκολες έννοιες και φαινόμενα, όπως αυτά που παρουσιάζονται στις Φυσικές Επιστήμες, αλλά και στη Περιβαλλοντική Αγωγή μπορούν να γίνουν πιο κατανοητά στα παιδιά με τα μέσα που μπορούν να αξιοποιηθούν στη μη τυπική μάθηση;

“ Θεωρώ μέσα από τη μάθηση με διάφορους τρόπους θα το καταλάβουν καλύτερα. Μέσα από το παιχνίδι, ίσως σε συνδυασμό το αντιληφθούν πολύ καλύτερα, από το να τους δώσεις ένα κομμάτι και να τους το διδάξεις. ”

9. Ερώτηση: Έχετε παρακολουθήσει κάποιο επιμορφωτικό σεμινάριο ή συνέδριο και για ποιο λόγο το επιλέξατε;

“Έχω κάνει σεμινάριο στην ειδική αγωγή, όπως κάνω και μεταπτυχιακό τώρα στην Ειδική Αγωγή και στη σχολική ψυχολογία.”

10. Ερώτηση: Ο λόγος που έχετε επιλέξει αυτό τον τομέα;

“ Ασχολούμαι με παιδιά καθημερινά και πλέον θέλεις να παρατηρείς. Παρατηρείς κάποια παιδιά ότι δεν τυπικής ανάπτυξης και θέλεις να μάθεις. Να ξέρεις πως να τα αντιμετωπίσεις, γιατί δεν είναι όλα τα παιδιά να πηγαίνουν σε ειδικό σχολείο, οπότε σαν εκπαιδευτικός να γνωρίζεις πέντε πράγματα πως να συμπεριφερθείς σε παιδιά ειδικής ανάπτυξης. ”

11. Ερώτηση: Πιστεύετε πως σαν εκπαιδευτικός οι γνώσεις που έχετε λάβει έως τώρα είναι αρκετές ή είστε υπέρ της μάθησης δια βίου;

“Είμαι υπέρ της Δια Βίου Μάθησης, γιατί η εκπαίδευση εξέλιξη εξελίσσεται, προχωράει και καλό είναι να εξελισσόμαστε και εμείς.”

12. Ερώτηση: Ποια είναι τα οφέλη, κατά τη γνώμη σας, της Δια βίου μάθησης; Τι μπορεί να

σας προσφέρει;

“ Όσο περνάνε τα χρόνια η εκπαίδευση αλλάζει. Πρέπει να μαθαίνεις πολλά περισσότερα πράγματα χρόνο με το χρόνο. Όπως σε σχέση με τους παλαιότερους έχει μπει στη ζωή μας ο υπολογιστής, η τεχνολογία. Κάποιοι μεγαλύτεροι σε ηλικία δεν μπορούν, δεν το έχουν κατακτήσει ακόμα, οπότε εμείς προσπαθούμε να εξελισσόμαστε και πλέον αφού όλα οδεύουν προς την τεχνολογία να ανταποκρίνεται στις απαιτούμενες ανάγκες. ”

- 5η Συνέντευξη:

1. Ερώτηση: Πείτε μου σας παρακαλώ, πόσα χρόνια προϋπηρεσίας έχετε;

“Τέσσερα χρόνια ως νηπιαγωγός.”

2. Ερώτηση: Γιατί επιλέξατε αυτό το επάγγελμα; Ήταν συνειδητή επιλογή σας;

“ Ήταν συνειδητή επιλογή από μικρή ηλικία μάλιστα. ”

3. Ερώτηση: Πως σας φαίνεται; Υπάρχει κάτι που σας δυσκολεύει;

“ Στη σχολή όχι ιδιαίτερα. Στη μετέπειτα πορεία σίγουρα γιατί αντιμετώπισα πολύ διαφορετικά περιστατικά ανά περίοδο, αλλά παρ’ όλα αυτά μπόρεσα να ανταπεξέλθω.”

4. Ερώτηση: Τι θα λέγατε να προχωρήσουμε σε κάτι πιο ειδικό; Υπάρχουν διαφορετικές

μορφές μάθησης, ποιες αξιοποιείται κυρίως κατά τη διδασκαλία σας;

“ Και την ασύγχρονη και τη σύγχρονη εξ αποστάσεως λόγω Covid. Διαδραστικούς πίνακες,

υπολογιστές, βιβλία. Κατά κύριο λόγο με αυτά πορευόμαστε. ”

5. Ερώτηση: Έχετε παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο για τις μορφές μάθησης και πως μπορείτε να τις χρησιμοποιήσετε κατά τη διδακτική σας πράξη;

“ Όχι, παρά μόνο στη σχολή. Τώρα όσα βρίσκω μόνη μου. ”

6. Ερώτηση: Θεωρείτε ότι η μη τυπική μάθηση μπορεί να υλοποιηθεί σε όλα τα διδακτικά

αντικείμενα ή σε συγκεκριμένα;

“ Σε όλα θεωρώ. Σε κάθε εργασία. Μπορεί να βοηθήσει πολύ στην εκπαίδευση γιατί τα παιδιά μπορούν να έρθουν σε επαφή με άλλες μορφές διδασκαλίας, μέσω μουσείων.

Εκδρομές. Εεε.... Περιβαλλοντικά πάρκα και να αφομοιώσουνε καλύτερα το κάθε πρότζεκτ που μπορεί να ασχοληθούμε εκείνη την περίοδο. ”

7. Ερώτηση: Εσείς ως εκπαιδευτικός χρησιμοποιείτε μη τυπική μάθηση; Σε ποιο μάθημα;

“ Ναι τη χρησιμοποιούμε. Συγκεκριμένα δουλεύω σε Κδαπ, οπότε δεν έχει να κάνει τόσο με μαθήματα, όσο με πρότζεκτ, όπως της ανακύκλωσης, κατά της βίας. Θα επισκεφτούμε μουσεία, χώρους εργασίας άλλων επαγγελματιών για να μπορέσουν τα παιδιά να έρθουν σε επαφή και να κατανοήσουν ακόμα καλύτερα τα επαγγέλματα ας πούμε άλλων ανθρώπων. Να αφομοιώσουν καλύτερα τα πρότζεκτ και να μάθουν αρκετά πράγματα. ”

8. Ερώτηση: Θεωρείτε πως δύσκολες έννοιες και φαινόμενα, όπως αυτά που παρουσιάζονται στις Φυσικές Επιστήμες, αλλά και στη Περιβαλλοντική Αγωγή μπορούν να γίνουν πιο κατανοητά στα παιδιά με τα μέσα που μπορούν να αξιοποιηθούν στη μη τυπική μάθηση;

“Ναι σίγουρα! Και σίγουρα χρειάζεται εξειδικευμένο προσωπικό.”

9. Ερώτηση: Έχετε παρακολουθήσει κάποιο επιμορφωτικό σεμινάριο ή συνέδριο και για ποιο

λόγο το επιλέξατε;

“ Και για την αειφόρο έχω παρακολουθήσει λόγω Πανεπιστημίου. Άλλα σεμινάρια σχετικά με τη διαπολιτισμικότητα. Τα συγκεκριμένα σεμινάρια κατά κύριο λόγο γιατί χρησίμευαν στο βιογραφικό, αλλά και πέρα από αυτό θα μπορούσα να μάθω πράγματα που θα τα χρησιμοποιούσα στη συνέχεια. Για τη διαπολιτισμικότητα επειδή είναι ένας κλάδος με τον οποίο ασχολούμαι και θα ασχοληθώ. ”

10. Ερώτηση: Πιστεύετε πως σαν εκπαιδευτικός οι γνώσεις που έχετε λάβει έως τώρα είναι

αρκετές ή είστε υπέρ της μάθησης δια βίου;

“ Ναι στη Δια Βίου Μάθηση γιατί ουσιαστικά σου μαθαίνουν ακόμα περισσότερα πράγματα, αποκτάς περισσότερα προσόντα τα οποία μπορείς να τα χρησιμοποιήσεις μετέπειτα στη διδασκαλία.

11. Ερώτηση: Ποια είναι τα οφέλη, κατά τη γνώμη σας, της Δια βίου μάθησης; Τι μπορεί να

σας προσφέρει;

Προσόντα. Ενημερώνομαι για πράγματα, τα οποία θα με βοηθήσουν να αντιμετωπίσω καταστάσεις και περιπτώσεις παιδιών. Με ότι έχει να κάνει και συνεπάγεται αυτό. Φυσικά και προσωπικά για μένα, για την εξέλιξή μου..’’

- 6η Συνέντευξη:

1. Ερώτηση: Πείτε μου σας παρακαλώ, πόσα χρόνια προϋπηρεσίας έχετε;

“Εργάζομαι 5 χρόνια εδώ, αλλά εργαζόμουν και πριν δέκα χρόνια στον ιδιωτικό τομέα.”

2. Ερώτηση: Γιατί επιλέξατε αυτό το επάγγελμα; Ήταν συνειδητή επιλογή σας;

“Ναι ήταν συνειδητή επιλογή γιατί μ’ άρεζαν τα παιδιά, ήθελα να διδάσκω. ”

3. Ερώτηση: Πως σας φαίνεται; Υπάρχει κάτι που σας δυσκολεύει;

“ Όχι τίποτα. ”

4. Ερώτηση: Τι θα λέγατε να προχωρήσουμε σε κάτι πιο ειδικό; Υπάρχουν διαφορετικές

μορφές μάθησης, ποιες αξιοποιείται κυρίως κατά τη διδασκαλία σας;

“ Πολύ διάλογο. Πολύ. Και όχι καθόλου, ούτε τιμωρίες, ούτε τίποτε. Προσπαθώ να τα εξηγώ καλύτερα. ”

5. Ερώτηση: Έχετε παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο για τις μορφές μάθησης και πως μπορείτε να τις χρησιμοποιήσετε κατά τη διδακτική σας πράξη;

“ Όχι, όχι. ”

6. Ερώτηση: Θα θέλατε όμως να παρακολουθήσετε κάποιο για τις νέες μορφές που έχουν εμφανιστεί και χρησιμοποιούνται στην εκπαίδευση;

“ Ναι, ναι. Φυσικά για τις νέες, γιατί εγώ είμαι και λίγο παλιά. ”

7. Ερώτηση: Θεωρείται ότι η μη τυπική μάθηση μπορεί να υλοποιηθεί σε όλα τα διδακτικά αντικείμενα ή σε συγκεκριμένα;

“ Όχι βέβαια. Σε συγκεκριμένα μόνο. Ιστορία, Φυσική. Αυτά. Όχι σε όλα. Χρειάζεται βέβαια

κατάλληλη προετοιμασία και κατάλληλο διδακτικό προσωπικό, γιατί ένας φιλόλογος ή ένας

δάσκαλος δεν μπορεί να κάνει τα πάντα. ”

8. Ερώτηση: Να φανταστώ απαιτείται και κατάλληλος εξοπλισμός;

“ Ο εξοπλισμός είναι το βασικότερο, ο οποίος δεν υπάρχει φυσικά σε κανένα σχολείο και

προσπαθούμε με έναν εκπαιδευτικό κενά. Να είναι και καλλιτεχνικός, να είναι και από όλα.

9. Ερώτηση: Εσείς ως εκπαιδευτικός χρησιμοποιείται μη τυπική μάθηση; Αν ναι σε ποιο

μάθημα; Πως υλοποιείται;

“ Ναι, αποδίδει καλύτερα πιστεύω. Ιδίως για τα πιο μικρά παιδάκια. Δείχνουν περισσότερο ενδιαφέρον και τα μαθαίνουνε καλύτερα πέρα από το τυπικό του βιβλίου και του σχολείου. Με τη βιωματική μάθηση και τη μη τυπική το βλέπουν σαν παιχνίδι. Τόσο για την καθημερινότητα, όσο και για ποιο δύσκολα μαθήματα. ”

10. Ερώτηση: Θεωρείτε πως δύσκολες έννοιες και φαινόμενα, όπως αυτά που παρουσιάζονται στις Φυσικές Επιστήμες, αλλά και στη Περιβαλλοντική Αγωγή μπορούν να γίνουν πιο κατανοητά στα παιδιά με τα μέσα που μπορούν να αξιοποιηθούν στη μη τυπική μάθηση;

“ Δύσκολο. Δύσκολο γιατί τα παιδιά τώρα έχουνε αλλάξει μετά την περίοδο Covid. Έχασαν μία πολύ σημαντική περίοδο της ζωής τους, έχουνε μείνει πίσω και έχουμε και τη τεχνολογία. Έτσι οπότε είναι πολύ δύσκολο. ”

11. Ερώτηση: Έχετε παρακολουθήσει κάποιο επιμορφωτικό σεμινάριο ή συνέδριο και για ποιο λόγο το επιλέξατε;

“Όχι, όχι. Κανένα. ”

12. Ερώτηση: Θα θέλατε όμως να παρακολουθήσετε κάποιο και πάνω σε ποιο θέμα;

“ Πλέον δεν έχω τις ίδιες αντοχές. ”

13. Ερώτηση: Πιστεύετε πως σαν εκπαιδευτικός οι γνώσεις που έχετε λάβει έως τώρα είναι

αρκετές ή είστε υπέρ της μάθησης δια βίου;

“ Είμαι υπέρ της Δια Βίου Μάθησης. Χρειάζεται και για να ανταπεξέλθεις στην καθημερινότητα και για τα παιδιά. Γιατί όλα εξελίσσονται πολύ γρήγορα και δεν μπορείς να μείνεις πίσω. ”

14. Ερώτηση: Ποια είναι τα οφέλη, κατά τη γνώμη σας, της Δια βίου μάθησης; Τι μπορεί να

σας προσφέρει;

“ Και για εμάς τους ίδιους τους νηπιαγωγούς. Να καλύψουμε τις ανάγκες μας. Και για τα παιδιά να μπορούμε να ανταπεξέλθουμε στη δουλεία μας καλύτερα και να τα προσεγγίσουμε καλύτερα. ”

- 7η Συνέντευξη:

1. Ερώτηση: Πείτε μου σας παρακαλώ, πόσα χρόνια προϋπηρεσίας έχετε;

“Έξι χρόνια.”

2. Ερώτηση: Γιατί επιλέξατε αυτό το επάγγελμα; Ήταν συνειδητή επιλογή σας;

“Ναι! Γιατί αγαπώ τα παιδιά.”

3. Ερώτηση: Πως σας φαίνεται; Υπάρχει κάτι που σας δυσκόλεψε;

“Θεωρώ πως όχι. Νομίζω οι γονείς είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα.”

4. Ερώτηση: Τι θα λέγατε να προχωρήσουμε σε κάτι πιο ειδικό; Υπάρχουν διαφορετικές

μορφές μάθησης, ποιες αξιοποιείται κυρίως κατά τη διδασκαλία σας;

“Παιχνίδι σίγουρα. Πειράματα. Επισκέψεις σε χώρους. Ερωτηματολόγια. Κουίζ. .”

5. Ερώτηση: Έχετε παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο για τις μορφές μάθησης και πως μπορείτε να τις χρησιμοποιήσετε κατά τη διδακτική σας πράξη;

“ Ναι, πριν από χρόνια για το παιχνίδι ως μέσο μάθησης.”

6. Ερώτηση: Θεωρείται ότι η μη τυπική μάθηση μπορεί να υλοποιηθεί σε όλα τα διδακτικά

αντικείμενα ή σε συγκεκριμένα;

“ Σε όλα. Απαιτείται βέβαια κατάλληλη προετοιμασία και ο χειρισμός διαφέρει από ηλικία σε ηλικία.”

7. Ερώτηση: Εσείς ως εκπαιδευτικός χρησιμοποιείται μη τυπική μάθηση; Αν σε ποιο μάθημα;

Πως υλοποιείται;

“ Σίγουρα ναι. Τη χρησιμοποιούμε. Νομίζω είναι πολύ εύκολη και στη Γλώσσα. Στα

Μαθηματικά, κυρίως. Ο πιο προσιτός και εύκολος τρόπος άλλωστε για τα παιδιά είναι το

παιχνίδι.”

8. Ερώτηση: Θεωρείτε πως δύσκολες έννοιες και φαινόμενα, όπως αυτά που παρουσιάζονται στις Φυσικές Επιστήμες, αλλά και στη Περιβαλλοντική Αγωγή μπορούν να γίνουν πιο κατανοητά στα παιδιά με τα μέσα που μπορούν να αξιοποιηθούν στη μη τυπική μάθηση;

“ Βέβαια. Ναι. Άμα υπάρχει ο κατάλληλος τρόπος να το πεις στο παιδί. Ο κατάλληλος χειρισμός. Σίγουρα. Και τα παιδιά απορροφούν πολύ πιο πολλά πράγματα από εμάς. Γενικώς τα παιδιά όταν υπάρχει κάτι που πρέπει να το ανακαλύψουν, να το βρουν τους κεντρίζει το ενδιαφέρον.”

9. Ερώτηση: Έχετε παρακολουθήσει κάποιο επιμορφωτικό σεμινάριο ή συνέδριο και για ποιο

λόγο το επιλέξατε;

“ Την Ειδική Αγωγή. Τη δυσλεξία. Γενικώς εντάζει ότι μπορούσα και με ενδιέφερε με τα

παιδιά. Δεν είναι ότι ήταν κάτι συγκεκριμένο.”

10. Ερώτηση: Πιστεύετε πως σαν εκπαιδευτικός οι γνώσεις που έχετε λάβει έως τώρα είναι

αρκετές ή είστε υπέρ της μάθησης δια βίου;

“ Ποτέ δεν είναι αρκετές. Υπέρ είμαι. Δεν νομίζω ότι αρκούνε, γιατί εξελίσσεται και με τα παιδιά πάντα πρέπει να μάθεις κάτι παραπάνω, κάτι παραπάνω.”

11. Ερώτηση: Ποια είναι τα οφέλη, κατά τη γνώμη σας, της Δια βίου μάθησης;

“ Εξελίσσεσαι ως άνθρωπος και αυτό μπορείς μετά να το μεταφέρεις στα παιδιά. Στους συναδέλφους σου.”